

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

PRICE

BIHA • FİYAT

2.5 DM

10 Skr

3 G

2.5 Sfr

1 £

1.5 \$

•Tel; [46] Ø8-628 23 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-733 95 54

MECLISA NETEWIYA KURDISTANA BAŞUR CIVIYA

Hükümet hat damedzirandin

Hükümet kuruldu!

“Bi navê xwedayê mezin sond dixwim ku ez dê yekîtiya erd û gel û berjevendiyan bilindên Kurdistanê Iraqê biparêzim.”

“Ben, Irak Kürdistanı'nın toprak bütünlüğünü, halkın birliğini ve yüksek menfaatlerini savunacağıma yüce Tanrı adına yemin ederim.”

□□□ 16 üyeli hükümette YNK 7, KDP 6, IKP 1, İslam Partisi 1 ve Asuri Hareketi 1 bakanlık aldılar. Bakanlar Kurulu, Parlamento'da oy birliği ile kabul edildi.

□□□ Başbakanlığa Dr. Fuat MASUM, yardımcılığına da DR. Roj Nuri Şaveş getirildi.

□□□ Parlamento Başkanlığına Ekonomist Cevher Namık Selim, yardımcılığına da Muhammed Tefvik seçildi.

□□□ 5'i Asuri, 100'ü Kürt temsilcilerden oluşan 105 üyeli parlamentoda 6 adet bayan milletvekili bulunuyor!

Sayfa 5,13

Yeni bir çağın eşiğinde!

Orhan KOTAN

Yeni bir çağın eşiğinden içeri giriyor. Adı konulmasa da, nitelikleri tümü ile ortaya çıkmasa da, insanlığın girdiği süreç yeni bir çağın başlangıcıdır. Tarihçiler, bu çağın ne zaman, hangi dinamiklerle, hangi olaylardan sonra, ne tür gelişmelerin sonucu olarak başladığını yazacaklar elbette. Belki, Dünyanın tepesinde, Reykjavik'de, Reagan ile Gorbacov'un tokalaştıkları gün; belki Berlin Duvarı'nın yıkıldığı gün,

belki de Doğu Bloku'nun büyük sarsıntularla tarihe karıştığı dönem ya da Sovyetler Birliği'nin dağılma süreci, yeni çağın başlama noktası olarak kabul edilecek. Fakat hiç kuşku yok ki, yeni çağın üreteceği yeni düşüncelerin, Körfez Krizi ile şekillenmeye başladığı genel kabul görecektir. Irak'ın işgal ettiği Kuveyt'ten çıkarılması gerekçesi ile - ve tabii bir dizi başka nedenle - başlatılan Körfez Savaşı'nın, ne tür siyasal ve toplumsal sonuçlara ulaşacağı hesaplanmış mıydı? Bilemiyorum. Ancak, beklenmeyen, şaşırtıcı siyasal ve toplumsal gelişmelerin yaşandığı bir gerçek. Örneğin, kimse, 2 milyon Kürdün, insanlık tarihinin en çılgın, en dehşet verici bir eylemine girişeceklerini beklemiyordu.

Kürtler, geçtiğimiz çağın kurbanlık halklarından biri olarak, duvarların yıkıldığı, sistemlerin çöktüğü, bir dizi bağımsız devletin oluşup, Dünya haritasının yeniden çizildiği böyle tarihsel bir momentte, Saddam rejiminin kimyevi silahlarına terkedilerek, Körfez dosyasının kapatılması planlan-

mıştı. Dev bir kitlesel eylemle bu plan hayata geçmedi. Tersine, Kürtleri, Saddam'ın insafsızlığına terkedilen Batı Avrupa ve ABD, mutlaka çözümlenmek zorunda oldukları bir problemle yüzyüze kaldılar. Bu gün artık, çok büyük provakatif olaylar olmaz ise, Güney Kurdistan'da Kürt sorununun şu ya da bu biçimde çözümlenmesinin engellenmesi mümkün değildir. Bu yeni çağın ilişki biçimlerini belirleyen çok somut olaylardan biri olarak tarih sayfalarında yer alacaktır. Demek oluyor ki içine girdiğimiz yeni çağda, eski çağın emperyalizm teorileri geçerli olmayacak. Tarihçiler, bu değişime örnek olarak Kafkasları ve Balkanları, özellikle de Yugoslavya'yı gösterecekler. Çünkü, geçtiğimiz çağda, burjuva ideoloğları her taşın altında nasıl komünizmi, Sovyetler Birliği'ni arıyorlardıysa; Marksist ve de Leninist ideoloğların tümüne yakın bir bölümü de her taşın altında emperyalizmi aramaktaydılar. Bu sakat ve çarpık anlayışla, eşiğinden içeri girdiğimiz yeni çağın sorunlarına bakıldığı zaman, akıl almaz ölçüde vahim yanlışlıkların içine yuvarlanılmaktadır. O kadar ki, Güney Kurdistan'daki 4 milyonluk insan kitlesinin sigortası olan ve Türkiye'de üstlenen Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılması için verilen hükümet tezkeresine - denildiğine göre - yalnızca 2 Kürt milletvekili EVET diyor. Kürt kimliği ile meclise gelen diğer 20 milletvekili ya oylamaya katılmıyor ya da şurda burda, *bu emperyalist işgalci gücün* çekip gitmesi gerektiğini iddia ediyor. Bu tavır aynı zamanda, Saddam celladının, 24 saat içinde Güney Kurdistan'ı yerle bir edeceğinin de bilerek ve isteyerek onaylanmasıdır. Bu

Kürt kimlikli milletvekilleri, Marksist Leninist olduğunu bağıra çağıra ilan eden bir partinin dolaylı ya da zorunlu yandaşlarıdır. Bu partinin yandaşları olan Kürt kimlikli milletvekilleri o kadar devrimci ve de o kadar antiemperyalisttirler ki, bu pek kahraman antiemperyalizm hatırına, 4 milyonluk insan kitlesinin zehirli gazlarla imha edilmesine, bilerek ve isteyerek ferman çıkarmaktadırlar.

Demek ki içine girdiğimiz yeni çağda Kürtler, Marksizm - Leninizmin namus bekçiliğinden, antiemperyalizm jandarmalığından vazgeçmesini öğrenecekler.

★

Geçtiğimiz çağda, iki büyük savaş oldu. Halklar birbirini kırdılar. Emperyalist güçler Dünyayı yeniden ve yeniden paylaştılar. Dünyanın haritası yeniden ve yeniden çizildi. Birinci büyük savaşta, Osmanlı İmparatorluğu parçalandı, Çarlık Rusyası tarihe karıştı. İkinci savaşın siyasi sonuçları arasında Doğu Bloku ülkeleri ortayı çıktı; Çin gibi ucu bucağı olmayan bir ülkede komünistler iktidara geldiler. Fakat çatışmalar durmadı. Antiemperyalist, antisömürgeci ulusal kurtuluş savaşları sürdü. 60'lı yıllar Vietnam gerçeği ile antiemperyalizmin dünya çapında maddi politikalara dönüştüğü yıllardı. Bizim gençlik dönemimize denk düşen bu yıllar, 6. Filo'nun askerlerini denize attığımız, Coca Cola reklamlarını kırıp döktüğümüz yıllardı. Bu eylemler silahlı gençlik hareketlerine dönüştü, özerk üniversite'de silahlanıp, binaları kuşatan polisle çatışmalara girildi. Türkiye, tarihinin en canlı, en dinamik bir kesitini yaşıyordu. Ne var ki 90'lı yıllardan dönüp baktığımız zaman, bu coşkulu, dinamik, yaratıcı eylemlerin yanlış ideolojilerle, yanlış politikalarla sürdürüldüğü görülüyor. *Ya istiklal, Ya ölüm* gibi; *İkinci Kuvvayı Milliye Ruhunu* gibi, postallar, parkalar ve kalpaklı Atatürk resimleri ile iç içe geçip, *Ordu Gençlik Elele - Milli Cephede* sloganında ifadesini bulan eylemler, 12 Mart Müdahalesi ile sonuçlandı.

70'li yıllarda Türkiye'de antiemperyalizm sözde olmasa da, özde unutulup gitti. Onun yerine, en az onun kadar siyasi hedefi olmayan yanlış bir anti-faşizm anlayışının egemenliği yerleşti. 12 Eylül darbesi, bu yanlışlıkların, sorumsuzlukların üstünde şekillendi.

12 Mart, 60'lı yılların birikiminin, deneyiminin 70'li yıllara taşınmasını engelleyemedi. Ama, 12 Eylül, geçmiş ile gelecek arasında büyük uçurumların açılması dönemi idi. Yalnızca büyük uçurumların açılması ile kalmadı, yukarıda sözünü ettiğim yeni bir çağa geçişin dev boyutlu olayları da 80'li yılların karakteristiği idi. 80'li yıllar bittiği zaman, bizim 60'lı yıllarımızı, 70'li yıllarımızı kapsayan kavuran ideolojik ve politik yapılanmalar da ya bitip tükenmiş; ya da içinde bulunulan duruma cevap veremez duruma gelmişti. Neredeyse 30 yıla damgasını vuran iki nesil, ve çoğu birbirinin benzeri politik grup, içine girilen yeni çağın eşiğinde silahsız ve savunmasızdı. Dilsiz ve kavramsız kalmıştı. Türkiye'de kalanlar, bir iki yıllık bir bocalamadan sonra gene eski tezlere, eski ifade biçimlerine, eski jargona (özel dil) sarıldılar. Bu çok fazla gürültü içinde hiçbir şey yapmamak demektir. Tam da böyle bir evrimleşme içindeyken, Körfez Krizi patladı ve yeni duruma cevap veremeyen Marksist solun büyük bir bölümü, *Kuzey - Güney* çelişmesi gibi son derece sakat ve yanıltıcı bir teze sarıldılar. Antiemperyalizm tezleri cankurtaran simidi olarak yeniden gündeme geldi. Güneyli, mazlum antiemperyalist Saddam'a övgüler dizildi. Kürt solu da biraz mahcup, biraz çekingen aynı telden çalıp oynamaya başladı. Ve de, Müttelik güçlerin silah-

larının susmasından hemen sonra, Saddam Kurdistan'a saldırıya geçti. Kuzey - Güney çelişmesi hayat içinde kanla tekzip edilirken, kimyevi silah dehşeti içinde bulunan halk, Türkiye ve İran sınırlarına doğru büyük bir göç hareketi başlattılar. Göçten önce, dünyada bir eşi daha olmayan büyük bir halk hareketi vardı. Sayıları onbinlerle ifade edilen profesyonel peşmergenin yanında, 300 bin civarındaki çarş da, *Silahlı Devrimciler (Çekdarên Şoreşger)* adı altında isyana katılmışlardı ve bu isyan, Güney Kurdistan'daki 4 milyona yakın insan kitlesi tarafından aktif olarak destekleniyordu. Yani, bizim teoride yıllarca sözünü ettiğimiz halkın topyekun isyanı idi bu. Bu, tümü ile halkın özgücüne dayanan isyan, ufukta gaz bombası taşıyan helikopterler görününce, çılgınlığa dönüştü ve 2 milyona yakın insan yollara düştü. Bu 2 milyona yakın insan arasında, yaşlılar, sakatlar ve çocuklar da vardı. Bunların büyük bir bölümü birkaç kilometre sonra öldüler. Cesetleri yollarda kaldı. Bu cesetlerin arasında *Özgüç* teorileri de vardı.

Demek ki Kürtler, yeni bir çağın eşiğinden içeri adımlarını atarlarken, geçmiş dönemin bir dizi kavramı ve eğilimi ile birlikte özgüç kavramının da, ömrünü doldurup, donmuş çocuk cesetleri ile Kurdistan dağlarına gömüldüğünü bilecekler.

★

Geçtiğimiz çağ, insanlığın, iki kutuplu bir dünyada insani olan her şeyi yiyip yutarak, dünyayı nükleer silahlarla donatılmış bir cehenneme çevirdiği bir çağdı. O kadar ki, dağılan Sovyetler Birliği'nde nükleer silahların imhası gündeme geldiğinde, bu ölüm kusan silahların, yılda ancak bin tanesinin imha edilebileceği ortaya çıktı. Sayıları 30 bin adet olarak saptanan nükleer silahların imhasının bile 30 yıl gibi uzun bir süreyi kapsayacağı düşünülürse, Dünyanın nasıl bir dehşet ile yüzyüze olduğu daha iyi anlaşılabilir. Buna, emperyalist blokun silahları dahil değil!

Dünya böyle dehşet verici sorunlar içindeyken, Kafkaslarda Ermenilerle Azerilerin, geçen çağın diplerinden gelen güdülerle, hançerlerini kuşanıp birbirlerini imha etmeye başlamaları, Balkanlarda alt üst oluş ve Yugoslavya'daki ilkel ve kanlı imha savaşları, yeni çağın yeni perspektiflerine çarpan trajik olaylardı. Milyonlarca insanın muhacir olduğu bu savaşlar, silahın, yeni çağda sorunların çözümünde bir araç olamayacağını kanıtliyordu. Olan, ölenlere ve muhacir olanlara olacak, hayat kendi gerçekliğine dönecekti.

Bu yeni çağın eşiğinde, özellikle, Kuzey Kurdistan kan içinde durmaktadır. Kuzey Kurdistan'da uç noktalara tırmandırılan devlet terörü, Kurdistan'ı neredeyse bir hayalet ülkeye dönüştürmektedir. Faili meçhul cinayetler, yakılıp yıkılan köyler, ihbar ve jurnallerle birbirine kırdırılan yoksul insanlar; devlet destekli irtica, irtica içine yuvalanmış ölüm timleri, yol kesip, minübüs tarayan korucular, öldürmeye eğitilmiş Özel Tim'ler, her pisliğin, kanın ve ölümün altından çıkan Kontgerilla ve daha bir dizi karanlık, hain ve sinsî pususu...

Kürtler, bilecekler ve öğrenecekler ki, gelecek burada değildir. Gelecek, geçen çağın ilkel ve kanlı güdülerini halkların kıyımında durmuyor. Gelecek, açık ve somut talepleriyle halkların siyasal eylemlerinde şekillenecek. Halkların açık, siyasal, demokratik eylemlerinin, öneminin ve değerinin yeni çağı belirleyecek dinamikler olduğu anlaşılacak. Bu dinamiği, yanlış ideolojilerle, yanlış politikalarla, yanlış eylemlere sürüklemenin canice niteliği ortaya çıkacak. Halkların, kahramanlardan değil, olağanüstü yeteneklere sahip seçkinlerden değil; daha çok, acı çeken, yoksul insanlardan ibaret olduğu anlaşıldığı zaman; halklara yüklenen görevlerin ve halklardan istenen fedakarlıkların da, anlamsızlığı anlaşılacaktır!!!

Bu yeni çağda Kürtler Marksizm-Leninizmin namus bekçiliğinden antiemperyalizm jandarmalığından vazgeçmesini öğrenecekler!

Vedat Aydınlar korkusu gerçek yüzleri ortaya çıkarıyor

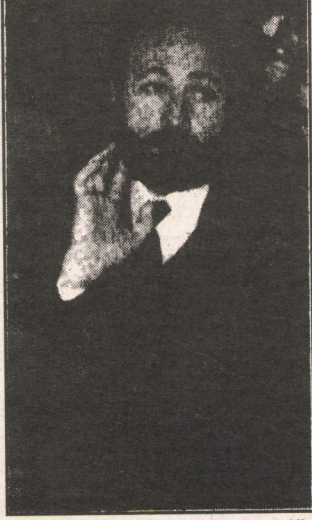
HEP Diyarbakir'e sokulmadı!

●●Diyarbakir - Ergani karayolu üzerindeki Altındağ Dinlenme Tesislerinde HEP konvoyu aranarak video çekimi yapıldı. 200 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakir • ANK

10 TEMMUZ YAKLAŞırken yeni Vedat Aydın'lar korkusuna kapılan TC Demirel - İnönü Hükümetince gizlenen dışlarını yeniden gösterdi. Vedat Aydın'ın ilk kaybolduğu gün olan 4 Temmuz'da Kürdistan genelinde ilk eylem Ergani'de oldu. İlçede yapılan kepenk kapatma eyleminin çok geniş kapsamlı olması Hizbullahçı olarak kendini belirten kesimlerin de, söz konusu eyleme katılmaları karşısında dehşete düşen T.C güçleri Diyarbakir'den Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ni Ergani'ye getirerek vatandaşı tatlı - sert uyardılar! Sömürge Valisi Ünal Erkan 13 ile verilen 1000 kişilik kadro'dan söz ederek, halkı baskı altına almak istedi. Kadro istihdamını rüşvet olarak kullanıp, işe girmek isteyenlerin, "Bölücü ve Hainler" olarak tanımladığı kişileri ihbar etmeleri gerektiğine işaret etti. Sömürge Valisi, işsizlik ve gerikalılığın sorunlarını anlatırken laf arasında kin ve nefret duygularını da göstererek "Ergani'ye kan girer. Bölücülere kulak asarsanız Ergani yaşanmaz bir yer olur." Sözleri ile halkı tehdit etti. Ergani'deki kepenk kapatma eylemi ardından Diyarbakir'in Dicle ilçesinde de, esnaf kepenk kapatırken, halk evde oturarak sokağa çıkmadı. Diyarbakir il ve ilçelerine Adana, Malatya ve Elazığ'dan takviye çelik güç ve özel tim birlikleri yerleştirildi. Vedat Aydın'ın ilk gömüldüğü yer olan Mardinkapı Mezarlığı çember altına alınarak, halkın ziyaretleri engellendi. Mezarlığa ziyarete gidenler polis tarafından dövülerek gözaltına alındı.

5 Temmuz 1992 günü Vedat Aydın'ı anma paneli düzenlendi. Panele HEP Milletvekilleri Ali Yiğit, Hatip Dicle, Sedat Yurttaş ile HEP Genel Sekreteri Ahmet Karataş katıldılar. Panele katılacakları açıklanan UBA (Ulusal Basın Ajansı) Genel Müdürü Baki Özilhan ve İHD İstanbul Şubesi Başkanı Av. Ercan Kanar uçakta yer bulamadıklarını belirterek panele katılmadılar. HEP Diyarbakir il Başkanı Hüseyin Turhallı'nın açış konuşmasını yaptığı panelde,

Vedat Aydın'ın ölüm yıldönümü olaylı geçti.

Vedat Aydın ve diğer cinayetler anlatıldı. Kürt ve Türk kardeşliği temelinde Kürt halkının hak ve özgürlüklerine kavuşması gerektiği vurgulandı. Vedat Aydın'ı anma günü için yapılan başvuruları rededilirken, 9 Temmuz günü Ankara'dan Diyarbakir'e gelen 14 HEP milletvekilinin Diyarbakir'e girişleri engellendi. 9 Temmuz günü Ergani ilçesine gelen HEP konvoyu ilçe merkezinde davullu zurnalı bir yürüyüş eşliğinde geçti. Ergani'den sonra Diyarbakir'e hareket eden konvoy Diyarbakir girişinde güvenlik kuvvetlerince durduruldu. Milletvekillerinin ısrarlarına rağmen güvenlik güçleri konvoyun kente giremeyeceğini belirtip, milletvekilleri de dahil bütün konvoyu zorla geri çevirdiler. Diyarbakir - Ergani karayolu üzerindeki Altındağ Dinlenme Tesislerine çekilen HEP konvoyu didik didik aranarak konvoyu katılanlar videoya alındı. Ergani ve Diyarbakir'den 200 kişi göz altına alındı. 10 Temmuz günü Diyarbakir ve ilçelerinde ve Kürdistan'ın bir çok yerinde kepenkler kapatıldı. 14 HEP milletvekili engellemeleri protesto için Diyarbakir HEP il binasında bir günlük açlık grevine yattılar. Açlık greviden sonra can güvenlikleri olmadığını açıklayan Milletvekilleri Mecliste tavırlarını göstereceklerini belirterek Ankara'ya döndüler.

YENİ TELEFON NUMARALARIMIZ
Tel : 08 • 628 23 32
Tel : 08 • 628 47 43

AMNESTY INTERNATIONAL YILLIK RAPORUNU YAYINLADI

Türkiye gözetim altında

●● Uluslararası Af Örgütü yayınladığı yıllık raporunda, Türkiye'de geçen yıl iktidara gelen DYP - SHP koalisyon hükümetinin insan hakları alanında verdiği sözleri yerine getirmediğini belirtirken; Kürdistan'da devlet kuvvetleri tarafından hukuk dışı infazlar gerçekleştirildiğini, bazı kişilerin faili meçhul cinayetlerle katledildiğini, bazılarının ise esrarengiz bir biçimde ortadan kaybolduklarını açıkladı.

Londra • ANK

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ (Amnesty International), 1992 yılı içinde meydana gelen insan hakları ihlalleri, düşünce özgürlüğü ve işkencenin önlenmesi gibi konularda yaşanan gelişmeleri ve katedilen yolu konu alan raporunu 9 Temmuz perşembe günü kamuyona açıkladı.

Raporda insan hakları konusunda eleştirilen ülkelerin, işkence ve kötü muamele yapan resmi görevlileri hakkında bir işlemde bulunmadıkları yolundaki görüşlere yer verilmekte.

Örgütün bu yılki raporunda, devlet kuvvetlerinin yanısıra, silahlı muhalefet gruplarının sivilere karşı gerçekleştirdikleri öldürme ve rehine alma gibi eylemlerine de dikkat çekilmekte.

Uluslararası Af Örgütü raporunun Türkiye ile ilgili bölümünde, geçen yıl yapılan genel seçimlerde iktidarın değiştiği ve DYP - SHP koalisyon hükümetinin insan hakları alanında önemli vaatlerde bulunduğu belirtilerek, buna karşın işkencenin devam ettiği, yüzlerce siyasi tutuklunun hala uluslararası adil yargılama standartlarına uymayan koşullarda tutuklanarak yargılandıkları belirtilmektedir.

Kürdistan'ın bazı illerinde hala Olağanüstü Hal'in sürdüğü, bu bölgelerde devlet güçlerinin PKK gerillalarına karşı sindirme hareketi gerçekleştirdikleri raporda vurgulanırken, devlet güçlerinin Kürdistan'da hukuk dışı infazlar gerçekleştirdiği, özellikle bazı kişilerin faili meçhul cinayetler sonucu katledildikleri, bazılarının da esrarengiz bir biçimde ortadan kayboldukları belirtilmektedir. Faili meçhul cinayetlerden söz edilen bölümde HEP Diyarbakir İl Başkanı Vedat Aydın'ın geçen yıl katledilmesi ise, örneklerden bir tanesi olarak gösterilmektedir.

Geçen yıl çıkarılan Terörle Mücadele Yasası uyarınca T.C.K'nın 141, 142 ve 146. maddelerinden hüküm giyen yaklaşık 29 bin düşünce suçlusuna "koşullu af" çıkarıldığı, buna karşın daha sonra 160 kişinin düşünce suçlarından dolayı tutuklandığı belirtiliyor.

Yıllık raporda, mahkemelerde hala uluslararası adil yargılama standartlarına erişilmediği, kimi durumlarda işkence altında alınmış ifadelerin bile mahkeme tarafından geçerli sayılabildiği, ayrıca işkence iddialarının üzerine gidilmediğini açıklanıyor.

Zenginler zirvesi protesto edildi

●● 6-7 Temmuz tarihleri arasında Münih'te yapılan toplantıya ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Kanda ve Japonya katıldılar.
●● Zirvenin protesto edildiği eylemlerde çok sayıda kişi yaralanırken, 600 kişi de polis tarafından gözaltına alındı. Polisin tavrı demokratik örgütler tarafından kınandı.

Münih • ANK • Keko

Dünyanın sanayileşmiş yedi zengin ülkesinin katıldığı toplantı 6-7 Temmuz tarihleri arasında Almanya'nın Münih kentinde yapıldı. İki gün süren toplantıya ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Kanda ve Japonya katıldılar. Rusya Federasyonu Başkanı Boris Jelstin de toplantının son günü Münih'e gelerek, Bağımsız Devletler Topluluğu adına toplantıya katılan ülke liderlerinden, ekonomik yardım talebinde bulundu.

Bu yılki Münih toplantısının ağırlıklı konusunu ekonomik sorunlar oluşturdu. Dünya ekonomisinin canlandırılması, faiz oranlarının denetim altına alınması, işyerlerinin güvenceye kavuşturulmaları konuları görüşülürken, siyasal düzeyde ise, yeni dünya düzeni, Bağımsız Devletler Topluluğu, Doğu Avrupa, Yugoslavya, Ortadoğu ve dünyanın diğer bölgelerinde süren bölgesel siyasal gerginlikler ele alındı.

Zirve sonrası yayınlanan sonuç bildirisinde, sorunların çözümü için gerekli adımların atılması vurgulanarak, Irak'ın BM'nin aldığı amborga kararlarına uyması ve Kürt halkına yönelik atıfta bulunularak, azınlık haklarına saygı göstermesi çağrısı yapıldı.

Zenginler zirvesine yönelik olarak Münih'te yoğun protesto eylemleri gerçekleştirildi. Mayıs ayından itibaren bildiri, afiş, toplantı, seminer ve şenlikler şeklinde sürdürülen faaliyetler 4 Temmuz'da doruk noktasına ulaştı. 4 Temmuz günü sol güçler tarafından düzenlenen mitinge yaklaşık 20 bin kişi katıldı. Mitingde yapılan konuşmalar da yeni dünya düzeni eleştirilerek, alternatif düşüncelere dile getirildi. Zenginler zirvesine alternatif olarak düzenlenmek istenen iki toplantı ise, polis tarafından engellendi. Protesto eylemleri sırasında çok sayıda gösterici yaralanırken, 600 kişi de polis tarafından gözaltına alındı.

★★★

KısaKısaKısaKısaKısa

T.C uçakları şimdi de Kuzey Kürdistanı bombalıyor.

Diyarbakir • ANK

Daha önce güvenlik gerekçesi ile Güney Kürdistan'a bomba yağdırarak sivil yerleşim yerlerine saldırılar düzenleyen Türk Hava Kuvvetlerine bağlı uçaklar şimdi de Kuzey Kürdistan'ın "Yanlışlıkla bomba düşürerek" bombalıyor. Bir süre önce Şemdinli ilçesine bağlı köyler üzerinde uçan kamufleli bir uçaktan "düşen" bombalar sonucu üç kişi öldü. Olayın ardından bir açıklama yapan Genel Kurmay, bu olayın araştırıldığı ve kimliği belirsiz uçağın tespit edilmeye çalışıldığını belirtti. Söz konusu uçağın THK'ne ait olduğunu belirlenmesinden sonra, Genel Kurmay da uçağın kendilerine ait olduğunu kabul ederek, uçağın bir "yanlışlık" sonucu bombalarını düşürdüğünü açıkladı. Bu açıklamadan bir kaç gün sonra 10 Temmuz Günü tıpkı 29 Haziranda olduğu gibi bir savaş uçağı daha bombalarını "yanlışlıkla düşürdü."

Kontralar cinayetlerini yaygınlaştırarak sürdürüyor

Türkiye basınının gizlemek için özel çaba harcadığı kontra cinayetleri yaygınlaşarak sürüyor. Silvan, Kızıltepe, Batman, Nusaybin, Diyarbakir'da yoğunlaşan kontra cinayetleri Urfa, Van il merkezlerine sıçradı. 2 Temmuz günü Batmanlı Ziraat Fakültesi bekkisi Ramazan Şat Urfa'nın en işlek caddesinde öldürüldü. 7 Temmuz 1992 günü Van'ın Edremit ilçesinde Şirin Çağatay, Kasım Alkan ve İdris Demirel'in evleri tarandı. Silvan ilçesinde Karabehlülbey caddesinde bulunan iş yerinde arkadaşları ile birlikte oturan Mehmet Ergün kimliği belirlenemeyen üç kişinin saldırısına uğradı. Hastahaneye kaldırılan Mehmet Ergün kurtarılmadı. Olayda üç kişi de yaralandı.

Aktüel dergisi ne yapıyor?

Yayınlarında Kürt halkını ve Kürdistan'ı hedef alan Aktüel dergisi yeni sayısında Ülkücü - PKK çatışması adlı senaryosunu uygulamaya çalışıyor. Daha önce Kürdistan, Türkiye'yi sömürüyor. Kürt Nüfusu Türk Nüfusunu aşacak vb. kasıtlı haberleri ile dergi, Türk-Kürt çatışmasının başlamasına yönelik yayımlar da yapmıştır.

KÜRT SORUNUNDA ESKİ VE YENİ GÖRÜŞLER ÇATIŞIYOR!

36. Parelelin üstü...

Gerger: "ABD emperyalizmi ile işbirliği yapmak isteyenler var. Radikal halk hareketlerini bunlar ortadan kaldırmak istiyorlar." **Çandar:** "O zaman Iraklı Kürtler, radikal halk hareketleri içinde yer almıyorlar."

TÜRKİYE'YE yayın yapan Show TV'de geçtiğimiz Haziran ayı içinde gazeteci Mehmet Ali Birand'ın yönettiği 32. Gün programında Çevik Kuvvet ve buna bağlı olarak Kürdistan sorununu ele alan bir program yayınlandı. Programa, Özgür Gündem gazetesi yazarlarından Haluk Gerger ve Sabah gazetesi yazarlarından Cengiz Çandar katıldılar. Programda Haluk Gerger, Kemalist sol ile sosyalist solun büyük bir bölümünün görüşlerini dile getirdi. Cengiz Çandar ise, son dönemde Kürt sorununa karşı oluşan yeni görüşlerin genel eğilimlerini ifade etti. Programın yayınlandığı günlerde TBMM'de, Çevik Kuvvet'in süresinin uzatılıp, uzatılmayacağına dair henüz karar alınmamıştı. Programı, band çözümünden okuyucularımıza sunuyoruz.

M. Ali Birand: Haluk Bey, acaba bu güç amacına ulaştı mı? Ulaşıyorsa süresi belirli mi?

Haluk Gerger: Bu soruyu yanıtlayabilmem için amacın ne olduğu üzerinde bir şeyler söylemem gerekli. Amacı açıklama şekli tamamen yalandır. Yani Kürtleri korumak vs. gibi bir amacı yoktur. Bugün Ortadoğu'ya bir saldırı sözkonusu. Bu bir işgal ve saldırı gücüdür. Bir tarafta Amerika emperyalizmi, bir tarafta İsrail siyonizmi, bir tarafta Türk militarizmi ortalığı kuşatmıştır. Bunun fonunda da bir Arap işbirlikçiliği vardır. İşte bu Çekiç Güç de, bu işgal ve saldırı güçlerinin bir ayağıdır.

M. Ali Birand: Sizce ne yapıyor bu güç, işleri ne?

Haluk Gerger: Esas işleri Ortadoğu'yu yeni dünya düzenine bidad ettirmek. Radikal ülkeleri, radikal hareketleri, mesala Kürt ulusal hareketini, İsrail, Filistin mücadelesini kontrol altına almak, mümkünse öldürmek ve Ortadoğu'nun üzerine Amerikan istikrarı dediğini ölü toprağı serpmek. Bunun bir çok amacı var. Temel amaçlar askeri, militere amaçlar. Çekiç Güç de bunlardan bir tanesi.

M. Ali Birand: Diyorsunuz ki, İncirlik'te bunlar durdukları sürece, oradaki bütün gelişmelere etkili olabiliyorlar. Galiba tek başına değil ama, en önemli etkenlerden bir tanesi.

Haluk Gerger: Evet.

M. Ali Birand: Cengiz Çandar siz ne diyorsunuz? Haluk Bey'e göre derhal gitmesi gereken bir kuvvet.

Cengiz Çandar: Tabii amacın ne olduğu keyfi olarak tespit edilemez. İsrail siyonizmi, Amerikan emperyalizmi ve Türk militarizminin ortak bir Ortadoğu haritası çizmesi amacıyla oluşturulmuş dersek -ki, Haluk Gerger öyle dedi-, ama öyle olmadı. Çünkü bazı şeyler somut gerçeklerle tesbit edilir. Geçen yıl Nisan ayında başlayan ve olağanüstü boyutlara ulaşan Kürt göçü, Türkiye topraklarına yığılan ve Irak'ın içine girdiği istikrarsızlık durumu, Ortadoğu'daki gelişmeleri belli bir disiplin altına alma zorunluluğunu ortaya çıkardı.

M. Ali Birand: Bu Türkiye'nin istediği bir şey midir?

Cengiz Çandar: Elbetteki Türkiye'nin istediği bir şeydir. Bugüne kadar Türkiye topraklarında 52 uçakla, -topu topu 52 uçaktır-, öyle tugaylar, tümenler, kolordular bulunmuyor.

M. Ali Birand: Cengiz Çandar'ın bir noktası var...

Haluk Gerger: O zaman Kürtler üzerine dökülen şu timsah göz yaşlarını bir açıklığa kavuşturalım. Şimdi ne oldu? Amerika Bir-

leşik Devletleri, Saddam rejimini zayıflatmak, savaşmakta olduğu Irak'ın kaynaklarını mümkün olduğu ölçüde zaafa uğratmak için Kürtleri isyana teşvik etti. Tabii, Kürtlerin haklı nedenleri vardı. İsyana ettiler, baş kaldırdılar. ABD, Türkiye vs. devletler de seyrettiler. Milyonlarca insan çocuk - çocuk dağlara kaçtılar. Bir kitle kırımı orda oldu, onu seyrettiler. Ne zaman ki, dünya kamuoyuna ayağa kalktı, bu olayı bir araç olarak, bir piyon olarak, Kürtlerin bu sefaletini kullanıp, bölgeyi ve Irak'ı işgal etmenin bir aracı oldukları. Sadece burda Kürtler bir piyon olarak kullanıldı. Başka bir şey değil.

M. Ali Birand: Tamam ama Çandar'ın da dediği doğru. O, "Bu kuvvet gelmeseydi Kürtler geri dönmeyecekti" diyor. Bugünde bu kuvveti isteyenler Kürtler bir yerde. Aman gitmeyin diyenler...

Haluk Gerger: Kürt işbirlikçileri istiyorlar tabii. Kürtlerden de Amerikan emperyalizmi ile işbirliği yapanlar var mutlaka. Bunlar radikal Kürt hareketlerini ortadan kaldırmak istiyorlar.

Cengiz Çandar: Tam 30 senedir Irak milliyetçi rejimine karşı savaşan Kürt liderleri Amerikan işbirlikçisi oluyor ise, radikal halk hareketini bizler bölgede bulamayız. O zaman Iraklı Kürtler radikal halk hareketleri içinde yer almıyorlar!

Haluk Gerger: Bunlar sadece ABD emperyalizmi ile değil, Türkiye ile de işbirliği içindedirler. Nitekim Türkiye'ye gelince MIT tarafından karşılanıyorlar, Çankaya'da misafir ediliyorlar.

Cengiz Çandar: Eğer Türkiye'de Cumhurbaşkanıyla, Başbakanla, Dışişleri Bakanı ile görüşmek MIT ile görüşmek olarak küçültülüyorsa, o da ayrı bir siyasi meseledir.

M. Ali Birand: Peki sizce bu kuvvet kalmalı mı, kalmamalı mı? Süresi uzatılmalı mı, uzatılmamalı mı?

Cengiz Çandar: Irak'ın durumunun ne olacağı savaş sonrası hala askıdadır. Netleşene kadar yani, BM Güvenlik Konseyi'nin 688 ve 706 sayılı kararları neticeye ulaşana kadar, kalmasından başka çare yoktur. Aksi halde bu Türkiye'ye çok daha zararlı sonuçlar doğuracaktır.

M. Ali Birand: Peki, ne gibi?

Cengiz Çandar: Ne gibi, iki şekilde. Bir, çok büyük göç dalgası olabilir. Çünkü Saddam bazı yazarlarımızın sunduğu gibi, süttan çıkmış kaşık değildir. Bu güç burda olmadığı, caydırıcı rolünü oynamadığı takdirde, Kuzey Irak'ta egemenliğini tekrar tesis etmek için 36. paralelin üstünde saldırıya geçecektir. İkincisi; eğer bu gücün karargahı Türkiye

toprakları dışına çıkartılırsa, bu güç ortadan kalkmayacaktır. Ya Suriye'de, ya Suudi Arabistan'da ya da Kıbrıs'ta gene konuşlanırlar. Fakat bu sefer Türkiye, kendisini doğrudan ilgilendiren gelişmelerin karar mekanizmasının dışında kalır.

M. Ali Birand: Katılıyorum size.

Haluk Gerger: Bir sefer bu güç kalsın mı kalmamasın mı sorusunun muhatabı Türkiye de değildir. Buna karar verilmiştir. ABD karar vermiştir. Ve ben burada iddia ediyorum, Türkiye'de hiçbir hükümet, bu sistemin hükümeti aleyhte, aykırı bir karar alamaz. Kalacaktır.

M. Ali Birand: Yani bu karar alındı diyorsunuz. Biz burada boşuna bu tartışmaları yapıyoruz?

Haluk Gerger: Hiç kuşku yok. Yanlış mesele şudur; Bu güç hakkında Başbakan'ın, Başbakan Yardımcısı'nın, Dışişleri Bakanı'nın muhalefetyken söyledikleri gerekçelere katılıyorum. Fakat diyorum ki, muhalefette halkı başka bir platformda kandırıp, oy alıp, iktidarda da tersini yapmak herseyden önce demokrasiyi ve sivil politikacıları itibarsızlaştırır.

M. Ali Birand: Burada bir nokta var. Gerçekten Demirel de, İnönü de muhalefetyken başka şeyler söylediler. Mesut Yılmaz da muhalefete geçtikten sonra Çekiç Kuvvet'e karşı çıktı.

Haluk Gerger: İşte bu bizdeki politikanın sefaleti.

Cengiz Çandar: Tabii, bu Türkiye'deki belli bir ciddiyetsizliğin sonucu. İktidar sorumluluğu alınca, iktidar sorumluluğuyla meseleye bakınca farklı oluyor. Muhalefete geçer geçmez sorumsuz hale geliyor. Şimdi yaptıkları doğrudur. Sayın Demirel'in de, İnönü'nün de, Hikmet Çetin'in de

M. Ali Birand: Siz diyorsunuz ki, bu kuvvet kalmalıdır. Bu kuvvetin kalması Türkiye açısından çok önemlidir.

Cengiz Çandar: Şu açıdan da önemlidir. Bu kuvvet nedir? Türk, Amerikan, Fransız ve İngiliz'dir. Bunlar nedir? NATO müttefikleridir. Geçen hafta AGİK'te bir karar alındı. NATO ister ise, AGİK'de karar alıp Bosna-Hersek'e askeri müdahalede bulunacaktır. Alan dışı sorumluluklar olacaktır. Türkiye, NATO'nun alandışı sorumluluklarına ihtiyacı olan bir ülkedir. Kafkasya nedeniyle, Ortadoğu nedeniyle ve hatta Bosna - Hersek. Şimdi kendi topraklarında konuşlanmış karargahı çıkarıp, ondan sonra NATO üyesi gibi, müttefik ülke gibi davranamazsınız. Bir çok bakımdan kendi milli çıkarlarına aykırıdır.

M. Ali Birand: Türkiye için gereklidir diyorsunuz. Peki son olarak siz ne diyorsunuz Haluk Gerger?

Haluk Gerger: Türkiye için meşrutiyeti tartışmalı bir işgal gücüdür.

KÜRT YAYINLARI NE DİYOR

GÜNEY KÜRDİSTAN'da yapılan 19 Mayıs Genel Seçimleri, kimi güçler tarafından Kürt tarihinde yeni bir dönem, Ortadoğu'ya verilmiş bir demokrasi dersi olarak değerlendirilirken, kimi güçler tarafından ise emperyalist strateji ve politikaların bir parçası olarak değerlendirilmekte. Kürt basın-yayın organlarında Güney Kürdistan genel seçimlerine ilişkin çıkan değerlendirmelerden bir kısmını okuyucularımıza sunuyoruz.

Serxwebun

PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN yoldaş, Güney Kürdistan'da yapılan seçimlere ilişkin sorulara yönelik görüşlerini belirtirken, şu temel gerçeklere önemle parmak basıyor: "... Kendi kaderini tayin edemeyen bir halkın gerçeğinde seçimlerin fazla bir anlamı yoktur. Bir defa bu saçmalığı ve sahtekarlığı iyi görmek gerekir. Güney Kürdistan'daki bu seçim, Kürt halkının kendi kaderini tayin ettiği koşullarda değil, emperyalist - sömürgeci devletle bağları olan bazı güçlerin, kendilerini masum gösterme, dağılan kitle temelini ayakta tutma manevrasından ibaret olan bir gelişmedir. Demokrasiyle ilgisi yoktur."(...)

"Dolayısıyla yapılan seçimler bir sahtekarlıktan ibarettir. Gerçek güvence halkın kendi öz savunmasındadır. Bunun için öz örgütlenmesini sağlama almalıdır. İşbirlikçilerin bunun yerine diplomatik manevralarla temel görevlerden kaçması tam bir uşaklık politikasıdır." (...)

Seçimler, halkımızın ve ulusumuzun çıkarlarını temsil etme konumunda değildir. Seçimler, Kürdistan'ı, emperyalizmin bir üssü haline getirmede meşruluğu sağlamaya yöneliktir. Bu, ABD'nin "Yeni Dünya Düzeni"nin Kürdistan ayağı olmada Kürdistanı Cephe'nin oynadığı rolün düzeyini ortaya koyuyor. Seçimlerle oluşturulan parlamento, partimizin ulusal meclis ve Botan - Behdinan Savaş Hükümeti'ni inşa taktiğinin boşa çıkarılmasına yönelik başvurulan bir taktik olarak geliştirildi. (Serxwebun, Sayı: 126, Haziran 1992)

DENGE KOMKAR

Güney Kürdistan'da uluslararası gözlemcilerin denetimi altında yapılan seçimler sonucu oluşturulan meclis ve kurulacak hükümet, yalnızca ülke içine yönelik, idari otoritenin sağlanması, ekonominin yeniden canlandırılması, alt yapının yenilenmesi, yönetsel hizmetlerin düzene kavuşturulması vb. konularda etkin bir çalışma gerçekleştirmenin yanı sıra, uluslararası alanda da halkın demokratik anlamda temsilcisi olma sıfatını taşıyacaktır. (...)

Bu gelişmenin, ülkemizin diğer parçalarındaki mücadeleyi olumlu yönde etkilemesi ile birlikte, Kürdistan meclis ve hükümetinin yabancı ülke ve meclis ve hükümetleri ile resmi düzeyde ilişkiye geçmesi, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı isteminin, başta BM olmak üzere tüm uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde gündeme alınmasını da beraberinde getirebilecektir. (Denge Komkar, Hejmar:141, Sal:14, Rûpel 3)

RIZGARI

Kürt Sorunu'nun tek çözücüsü -muhtevada ise tek çözümsüzçüsü- emperyalist ve sömürgeci olarak saptandı ve bunlara sığıldı. Bu, Güney Kürdistanlı kitlelerle de sınırlı kalmadı; siyasal yapılanmaların temel siyasal işlerliği halini aldı. Öylesi bir düzeye gelindi ki, Güney Kürdistan'daki "seçim" için bile, tüm parti liderleri dış gezilere çıkararak, kitlelere emperyalist ve sömürgecilerin kendilerini ne kadar destekledikleri görüntüsünü vermeyi temel seçim çalışması ve siyaseti olarak sundular. Saddam'a karşı emperyalist kurumlarla ayakta durmanın "gururunu", övüne övüne savundular. Bu emperyalist ilişkiler o kadar etkili oldu ki, her emperyalist ve sömürgeci müdahale demecilerle desteklendi ve saldırılar "demokratik" olarak sunuldu. (...)

Güney Kürdistan ve buradaki siyasal hareketler, emperyalizmin uluslararası düzeyde korumaya aldığı ender bölge ve hareketlerden biri haline geldi. Şurası da bir gerçektir ki, Güney Kürdistan'daki siyasal çözüm de emperyalist ve sömürgeci programları aşamayacaktır. Ayrıca, Güney Kürdistanlı hareketlerin T.C ile olan ilişkilerinde, Kuzey Kürdistanlı hareketleri kendileri için önerilen siyasal "çözüm" ve programlara çekme görevini de yüklenmiş oldukları gözlenmektedir. (Rizgari, Mayıs 1992, Sayı 28, Sayfa 28-29)

NEWROZ ATEŞİ

Seçimlerin gerçekleştirilmemesi için çevre sömürgeci rejimlerinin büyük baskısı bilinmektedir. Halkların kanı üzerine diktatörlüğünü inşa eden Saddam "anti - emperyalist" cengaver (!?) kesilerek; Kürdistanlı örgütleri emperyalizmin özellikle de ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın ajansı olarak değerlendirdi. Bu seçimin emperyalizmin bir oyunu olduğunu vurguladı. (!) Mükrebek Fransız'dan getirilişi de emperyalizme bağımlılık için bir belgeydi!!! Ne ilginç! Saddam "anti - emperyalist" (!), Kürdistanlı Cephe emperyalizminin işbirlikçi (!), bu tespitlerin bazı ezen ulus devrimci sol akım ve çevrelerince yapılması büyük bir tahlisizlik olduğu gibi; Kürdistan'a yönelik yılların kronikleştirdiği şovence yaklaşımdan kaynaklanan, (bazı eleştirilerinde haklılık payları olmakla birlikte) çoğunlukla politik temeli olmayan yargılamalardır. Bu çevreler, hangi politik tahlille bu sonucu çıkarabiliyorlar. Emperyalist Çevik Güc'ün bölgede olması yeterli midir? Bizce yapılan değerlendirmeler bölgeyi ve bölgedeki güçleri iyi tanıyamamanın eksikliklerini ve zayıflıklarını taşıyarak yüzeyselle sınırlı kalmaktadır. (Newroz Ateşi, Hejmar: 4, Sal: 1, Heziran, Rûpel: 7)

ARMANC

Irak'ın askeri ve ekonomik ablukasına İran, Suriye ve Türkiye'nin büyük rahatsızlıklarına ve bir devleti ayakta tutan kurumların olmamasına rağmen, Irak Komünist Partisi ile iki Asuri örgütünün de içinde bulunduğu Güney Kürdistanlı bütün parti ve örgütlerin katılımıyla bölgenin en demokratik seçimlerinden biri ile, Kürt halkı hem kendi tarihinde hem de Ortadoğu halkları tarihinde yeni bir sayfa açtı. (Armanc, Sayı128, Mayıs 1992)

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA II. TARİHİ ADIM

Kürt hükümeti kuruldu

●● 16 üyeli hükümette YNK 7, KDP 6, IKP 1, İslam Partisi 1 ve Asuri Hareketi 1 bakanlık aldılar. Bakanlar Kurulu parlamentoda oybirliği ile kabul edilirken, Celal Talabani'nin eşi milletvekili Hero Talabani bir üyeye red oyu verdi.

●● Başbakanlığa Dr. Fuat Masum (YNK), yardımcılığına da Dr.

Roj Nuri Şaves (KDP) getirilirken, Parlamento Başkanlığı'na ekonomist Cevher Namık Selim (KDP) yardımcılığına da Muhammed Tefvik (YNK) getirildi.

●● 5'i Asuri, 100'ü Kürt temsilcilerden oluşan 105 üyeli parlamentoda 6 da bayan milletvekili bulunmakta.

Londra • ANK • Yekîti GULBARAN

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA 19 MAYIS'ta yapılan genel seçimlerin ardından ikinci tarihi adım da atılarak Kürt hükümeti oluşturuldu. 5'i Asuri, 100'ü Kürt milletvekilinden oluşan 105 üyeli parlamento, Seçim Yasası gereği sonuçların açıklanmasından 10 tam gün sonra ilk oturumunu yaparak, Meclis Başkanı ve Yardımcısı'nı seçti. Yapılan seçim sonucu Meclis Başkanlığı'na Cevher Namık Selim (KDP) getirilirken, yardımcılığına da Muhammed Tefvik (YNK) getirildi. Ekonomist olan Meclis Başkanı Cevher Namık Selim 46 yaşında ve Kerkük doğumlu. Muhammed Tefvik ise, mühendis olup 36 yaşında ve Erbil doğumlu.

Asuriler ve kadın temsilciler

Kürdistan Meclisi'nde Asuri Demokratik Hareketi'nden Shamael Nomo Binyamin, Yanadin Yosef Kana, Ekrem Aşur Odiş, Feransis Yousef Şabo ve Asur Hristiyan Birliği'nden Serkis Ağacan bulunmaktalar.

KDP ve YNK listelerinden 3'er Kürt kadını da parlamento seçimlerinden başarıyla çıktılar. Kadın parlamenterlerin adları şöyle:

Şefiçe Feqî Abdullah (KDP, Öğretmen), Fewziye İzedin Reşid (KDP, yazar), Wurya Ehmed Muhammed (KDP, avukat), Hêro Talabani (YNK, serbest meslek), Gelawej Abdulcabas (YNK, öğretmen), Perixan Mahmud (YNK, lise mezunu).

Parlamentoların özellikleri

Parlamentolarından 23'ü (%18.1) öğretmen, 19'u (%18.1) serbest meslek sahibi, 17'si (%16.19) avukat, 11'i (%10.5) mühendis, 8'i (%7.62) din adamı, 8'i (%7.62) parti yöneticisi, 5'i (%4.76) ekonomist, 3'ü (%2.85) sağlık uzmanı, 4'ü (%3.80) çiftçi, 2'si (%1.9) sanayici, 5'i (%4.76) askeri uzman.

Meclis Başkanı'nın konuşması

Güney Kürdistan Meclisi 4 Haziran günü Erbil'de açıldı. Kürt milletvekilleri Kuran-ı Kerim'e, Asuri milletvekilleri de İncil'e el basarak yemin ettiler. Meclis Başkanı Cevher Namık Selim, yaptığı meclis açış konuşmasında şunları söyledi:

"Sevgili konuklar, değerli üyeler, sevgili kardeş ve bacılar...

Bugün Kürt tarihi açısından çok şerefli ve onurlu bir gündür. Çünkü bugün Kürdistan Ulusal Meclisi'nin açılış günüdür. Bu meclis Kürdistan halkının mücadele ve direnişi sonucu oluşmuştur. Bu, Kürt özgürlük mücadelesinin ve kahraman peşmergenin derinleşen bir sonucudur.

Bilindiği üzere seçimler politik liderliğin ve Kürdistan Cephe'nin aldığı karar ve yaptığı çağrı üzerine yapıldı. Bundan amaç, Irak yönetimini Kürdistan'a uyguladığı ekonomik amborgodan vazgeçirmek ve otorite boşluğunu doldurmaktır. Seçimler çok kısa bir süre içerisinde gerçekleştirilmesine karşın, başarıyla sonuçlanmıştır. Bu başarı doğal olarak Kürdistan halkına aittir ve gurur vericidir.

Bizlerin sahip olduğu adalet ve hak anlayışı, ulusal kültürümüz ve yıllardır sürdürdüğümüz mücadele ispat etmektedir ki, bizler demokrasiyi inşa edebiliriz. Bu parlamento da buna tanıklık etmektedir. Kürtler, demokrasiyi başarıyla uygulayabileceklerini bu parlamentoya dünyaya da kantılamışlardır.

Sevgili kardeşler ve bacılar, ilk Kürdistan Ulu-

sal Meclisi'nin onurlu üyeleri; Beni büyük bir sorumluluk taşıyan bu göreve seçtiğiniz için onur duyuyorum. Bu kritik evre ve zor zamanda halkımız şu konularda sizlerin göstereceği yüksek çaba ve gayreti görmek istiyor.

Birincisi; ekonomik durumu düzeltmek, yaşam koşullarını iyileştirip, halkımızın ekonomik geleceğini güvence altına almak. Bunu, uluslararası kurum ve kuruluşların ve BM'nin Irak rejimini zorlamasıyla başarabiliriz.

İkincisi; yönetimi organize etmek ve kurumlaştırmak zorundayız. Kurumlar görevlerini yerine getirmelidirler.

Üçüncüsü; Kürdistan'da hukuk düzenini sağlamak ve sınırlarımızı kontrol altına almak zorundayız.

Dördüncüsü; uluslararası kurumların yardım ve desteğini almak için daha fazla çalışmalı ve bunun için parlamento düzeyinde temaslarda bulunmalıyız.

Beşincisi; Kürdistan'ın yeniden inşa etmeli ve geliştirmeliyiz.

Altıncısı; halkımızın diğer sorunlarıyla da ilgilenmeli ve bunlarla ilgili çözümler yaratmalıyız. Yedincisi; Kürdistan Cephe ile Irak hükümeti arasındaki sürdürülen görüşmeleri bir sonuca bağlamalıyız.

Bunlar, parlamentomuzun ele alıp, çözmesi gereken hususlardır. Düşmanlarımızı başarımızı engellemek için çalışacaklardır. Fakat bizler bilinçli ve fedakarca hareket ederek, onlarla mücadele edeceğiz.

Allah'ın yardımı, Kürt halkının birlik ve beraberlik ruhuyla, arkadaşlarımızın fedakarlıklarıyla, politik partiler arasındaki eşitlik ve kardeşlikle, 2000'li yıllara doğru zafer için kollarımızı sıvayalım ve çalışalım..."

Milletvekili yemini

Kürdistanlı milletvekilleri şu yemini ederek göreve başladılar:

"Bi navê xwedayê mezin sond dixwim ku ez dê yekîtiya erd û gel û berjewendiyên bilindên Kurdistanê Iraqê biparêzim..."

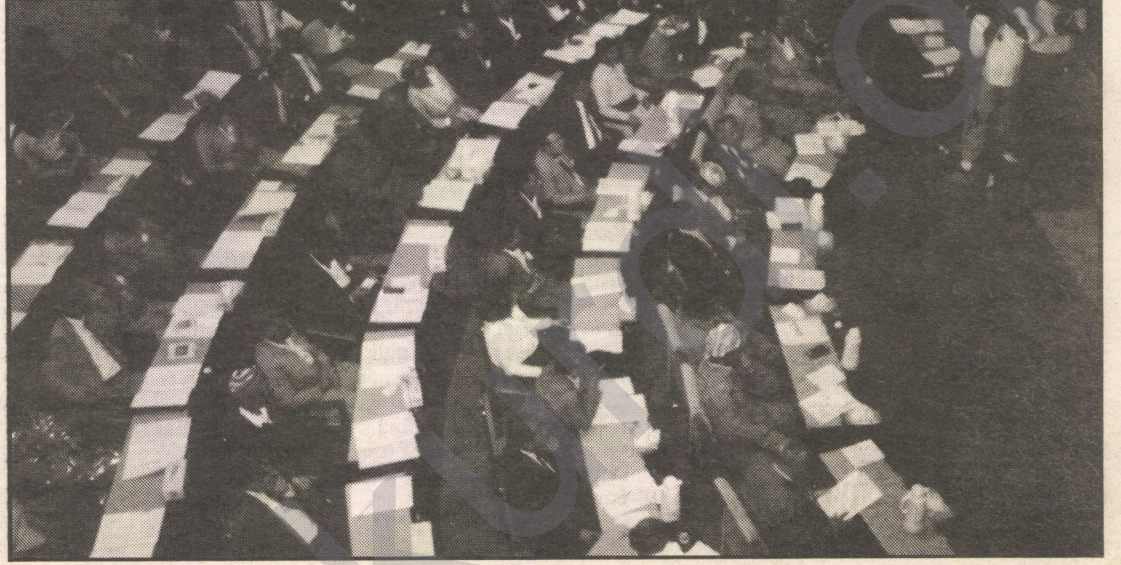
"Ben, Irak Kürdistanı'nın toprak bütünlüğünü, halkın birliğini ve yüksek menfaatlarını savunacağıma yüce Tanrı adına yemin ederim."

Hükümet güvenoyu aldı

Dr. Fuat Masum (53) başkanlığında oluşturulan hükümet 16 üyeden oluşuyor. Dr. Roj Nuri Şaves'in Başbakan Yardımcılığı görevini üstlendiği kabinede, KDP ve YNK'den 13 üye, Asuriler'den 1 üye, IKP'den 1 üye ve İslam Partisi'nden de 1 üye bulunmakta.

Hükümetin kurulmasından sonra Türkiye, İran, Irak ve Suriye yönetimleri büyük bir telaşa kapılırken, Irak'ın yayın organı El Kadissiye'de Barzani ve Talabani'ye tehditler yağdırıldı. Resmi Irak basını, bir kısım Türk solu ve Kürt siyasi grupları ile aynı literatürü kullanarak, seçimleri emperyalizmin oyunu, Kürtleri de emperyalizmin işbirlikçisi olarak küfür altında tuttu.

TC Dışişleri Bakanlığı Sözcü Vekili Elçi Ferhat Ataman da gerek seçim öncesinde, gerekse seçim sonrasında yaptığı açıklamalarda Barzani ve Talabani'nin sözlerinde durmadıklarını ifade et-

105 üyeli Güney Kürdistan Ulusal Meclisi 4 Haziran günü ilk oturumunu yaparak, çalışmalarına başladı. Foto: Berbang

ti. Ataman buna gerekçe olarak "Kürt Meclisi'ne yasa yapma yetkisi de verilmiş olması"nı gösterdi.

Seçimler öncesi ve sonrası

Seçim propagandaları sırasında KDP, YNK'yi bir dönem Saddam'la işbirliği yapmakla eleştirirken; YNK de, KDP'yi aşiretçilik ve ağalıkla eleştirdi.

Seçimlerden önce çeşitli basın ajanslarına konuşan Talabani, "Bağımsızlık istiyoruz" derken, Barzani de, "Demokratik bir Irak'ta Kürdistan'a otonomi istiyoruz" dedi. Özellikle eski çağların ve belli aşiretlerin kurmaya çalıştıkları "Muhafazakar Parti"ye ise, kurulduğu takdirde üçüncü parti olma şansı veriliyordu.

KDP, seçimlerden önce aldığı bir kararla, kendi listesinden aday göstermeme kararı aldı ve YNK'nin de bu yönde bir karar almasını istedi.

Bu arada KDP, Kürdistan'da oturmayan Kürtleri kendi listesinden aday göstermedi. Avrupa'da parti görevlisi olarak bulunanlar bu karardan muaf tutuldular. Gerek KDP ve gerekse YNK kendi listelerinden birçok bağımsız aday da gösterdiler.

Seçimler öncesinde Kürdistan Cephe tarafından alınan kararlara göre; peşmerge güçleri düzenli ordu haline getirilecek, basın-yayın organları merkezleştirilecek ve %75'leri bulan işsizlikle aktif mücadele edilecek. Parlamentonun bu kararlar doğrultusunda çalışmalar yapacağı bekleniyor.

Öte yandan seçim sonuçlarının açıklanmasından sonra KDP'nin iki üyelikten

feragat edip YNK'yle eşit sayıda temsili kabul etmesi, Güney Kürdistan'daki demokratikleşmede önemli bir adım olarak yorumlandı. Yabancı dünya basınına da yansıtıldığı gibi, "Seçimlerin galibi Kürt halkı...". İngiliz basını, diktatörlüklerle yönetilen Ortadoğu'da demokrasi deneyimi olmayan Kürt halkının bu başarısını övdü ve feodal emirlikle yönetilen Kuveyt'e yapılan yardımla, Kürtlere yapılan yardımı karşılaştırdı.

Bu arada, seçimdeki genel oy barajını aşmayan üç parti (PSK, PASOK ve PDGK - I) birleşme kararı aldılar. 1 Temmuz'da yapılan kongre ile bu üç parti birleşti. Birleşik partinin başkanlığına Dr. Mahmut Osman'ın getirilmesi bekleniyor.

Parlamento, ilk resmi heyet olarak Madam Mitterand ve Fransız İnsani Yardım Bakanı Bernard Kouchner'i konuk etti. Bu arada Fransız heyetine karşı girişilen suikast'ten, Madam Mitterand ve beraberindekiler bir kaç saniyelik farkla kurtulabildiler. Suikast ile ilgili olarak bir Irak ajanı tutuklandı.

G. Kürdistan Bakanlar Kurulu

4 Haziran'da çalışmalarına başlayan Güney Kürdistan Ulusal Meclisi, Bakanlar Kurulu'nu seçti. 16 üyeli Bakanlar Kurulu'nda şu üyeler yer almakta.

- Dr. Fuat Masum.....Başbakan
- Dr. Roj Nurf Şawis...Başbakan Yrd. ve İçişleri Bakanı
- Emîn Mewlûd.....Sanayi ve Enerji Bakanı
- Şêro Bêkes.....Kültür Bakanı
- Dr. Selaheddin HefidMaliye ve Ekonomi Bakanı
- M.Tevfik Rahim.....İnsani Yardım Bakanı
- Qadir Eziz.....Tarım Bakanı
- Kafiye Suleyman...Yerel Yönetimler ve Turizm Bakanı
- Kemal Şakir.....Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
- Genr. Kemal Muftî.....Peşmerge İşleri Bakanı
- Mamûn Brîfkanî.....Bayındırlık ve Kalkınma Bakanı
- M.Mele Qadir.....Vakıflar Bakanı
- Dr.Nasîh Gafûr.....Eğitim ve Öğretim Bakanı
- B. Yusuf Hana.....İmar ve İskan Bakanı
- İdrîs Hadî.....İletişim Bakanı
-Adalet Bakanı

"Kitlemize seslenmiyor!"

●●● HEP'in Avrupa'nın değişik kentlerinde düzenlediği dayanışma gecelerine 20'yi aşkın sanatçı katılırken, Şivan Perwer davet edilmedi.

●●● Konuşmasında sık sık "Apo kardeşim" kelimesini kullanan Yalçın Küçük, diğer konuşmacıların aksine ayakta alkışlandı.

Frankfurt • Stockholm • ANK

Halkın Emek Birliği tarafından Avrupa'nın değişik kentlerinde düzenlenen HEP ile dayanışma gecelerinin sonuncusu Almanya'nın Köln şehrinde yapıldı. Köln Spor Salonu'nda yapılan ve yaklaşık onbin kişinin katıldığı gece, "Türk ve Kürt halkının özgür, eşit ve kardeşçe yaşam için el ele" sloganı altında düzenlendi.

Geceye HEP Genel Başkanı Feridun Yazar, Siirt milletvekili Zübeyir Aydar, Şırnak milletvekili Selim Sadak ve Dr. Yalçın Küçük konuşmacı olarak katılırken, Fırat Başkale, Emekçi, Nizamettin Anıç, Nilüfer Akbal, Aram ve diğer sanatçı ve gruplar kültür programında yer aldılar. Daha önce konuşmacılar arasında olduğu bildirilen Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana ise hastalığı nedeniyle geceye katılmadı.

Bir çok sanatçının çağrılı olduğu dayanışma gecelerine Kürt ozanı Şivan Perwer'in çağrılı olmaması dikkat çekti. Konuya ilişkin görüşlerini sorduğumuz Avrupa Halkın Emek Birliği Başkanı Ahmet Baraçkılıç şunları söyledi:

"Gece Tertip Komitesi'nin programa yönelik çalışmaları döneminde Şivan'ın gecelere katılması önerildi. Tertip komitesinde çoğunluk buna karşı çıktı. Nedeni ise geçen sene Duisburg'ta yapılan HEP ile dayanışma gecesinde kötü konuşmuştu. Oradaki insanlara 'içtiğiniz süt haramdır' diye hitap etmişti. Hatta orada bazı olaylar da çıkabilirdi. Biz bunu zor engelliyebildik. Bu tür gecelere katılan kitle politize bir kitle, Şivan ise farklı bir kişi. Yarattığı imaj ise bu gecelerden oldukça uzak. Eğer bu gecelere katılsaydı, gecenin seviyesini düşüreceğini düşünüyorduk. Biz bunu kendisine de iletmek istedik ancak ilişkiye geçemedik."

Halkın Emek Birliği Avrupa Başkanı Ahmet Baraçkılıç'ın açıklamasının aksine geçen yıl yapılan HEP ile dayanışma gecesinde yaklaşık yüz kişilik bir grup Şivan'a programına başlamasıyla birlikte "yuh" çekmeye başlamıştı. Kitle, HEP yöneticileri ve gecelere katılan sanatçılar tarafından Şivan'a karşı bu grubun takındığı tavrı kınanmıştı. Daha sonra ise yanlış anlaşılma var denilerek, Mardin milletvekili Ahmet Türk'ün aracılığı ile Şivan'a "yuh" çeken grubun temsilcileri kuliste Şivan'ı ziyaret ederek olaydan dolayı üzüntülerini dile getirmiş ve Şivan'dan özür dilemişlerdi.

Köln'de yapılan gecenin ilgi çekici yanlarından biri de konuşmacılar arasında en fazla alkışı Yalçın Küçük'ün toplaması oldu. HEP Genel Başkanı Feridun Yazar, Siirt milletvekili Zübeyir Aydar ve Şırnak milletvekili Selim Sadak'ın aksine Yalçın Küçük konuşmasında sık sık "Kürdistan" "Başkan Apo kardeşim" vb. terimleri kullandı. Kitlenin zaman zaman ayağa kalkarak alkışladığı Yalçın Küçük konuşmasına şu cümlelerle başladı: "Bu yaşadığımız dünyanın en güzel yarattığı insan başıdır. En güzeli de yükselen başıdır. Selam baş kaldıran Kürtlere.. Selam Kürdistan dağla-

"Halkımla bir bütünüm"

●●● "Ne yazık ki, HEP ve bazı örgütler benim yıllardır kürtçe türkülerle politize ettiğim bu kitleyi, türkçe türkülerle, türkçe nutuklarla dejenere etmeye çalışıyorlar. Ve kendi politik çıkarları için bu kitleyi benden koparmaya, soğutmaya yelteniyorlar. Ama başaramayacaklar. Çünkü ben Kürt halkıyla bir bütünüm..."

●●● Halkın Emek Birliği ve HEP dayanışma geceleri sorumlusu Ahmet Baraçkılıç'ın ozan Şivan Perwer ile ilgili iddiaları üzerine, Şivan Perwer'in görüşlerine başvurduk.

●●● Geçen yıl Duisburg'da HEP ile yapılan dayanışma gecesinde kötü konuştuğunuz, seyircilere: "içtiğiniz süt haramdır" dediğiniz iddia ediliyor. Ne diyorsunuz?

● Geçen yılki HEP ile dayanışma geceleri bütün demokrat, yurtsever ve ilerici kişi, örgüt ve derneklerin dayanışmasıyla gerçekleşti. Bu gecelerin olabilmesi ve çeşitli sanatçıların bu gecelere davet edilmesi için bir dizi tartışma yapıldı, bir hayli zorluklarla karşılaşıldı. Gecelere daha karar verilmeden önce Fehmi Işıklar, Ahmet Türk benimle ilişkiye geçerek telefonla uzun uzadıya konuşuldu. Bu arada bu insanların kafalarını karıştıran sorun PKK sorunuymuş. Çünkü PKK, HEP'i eline geçirip istediği programı uygulamak istiyordu. İş PKK'nin istediği gibi olmayınca, çeşitli çevrelerden pirimitif, bilinçsiz, olayların gerisinde olan kişileri örgütleyip gecelerde beni protesto etmeyi kararlaştırmışlar. Bu konuda gecelerden önce Ah-

met Türk beni uyardı: "Şivan herhangi bir olay çıkarsa, sen soğukkanlı ol" dedi. Ben de bunun üzerine olayın geçeceğini kendisinden öğrenmek istedim. Ahmet Türk yerine kendisinin yanında olan başka birisi "PKK sana büyük tuzak hazırlamış" dedi. Ben bu duruma çok üzülmedim. Neden, niçin? Sebep ne? Eğer istenilmiyorsa katılmam dedim. Fehmi Işıklar ise çok ricada bulunarak, "Bu geceler sensiz olmaz" dedi. Ben de yurtsever bir Kürt sanatçısı olarak, bizim de bu kavgada payımız olsun diye moral veremeye çalıştım ve gecelere katıldım. İlk katıldığım Hamburg gecesinde iki bin insanın tanık olduğu bir olay yaşandı. Bir grup PKK'lı, adım okunur okunmaz yuh çekmeye, sorun çıkarmaya çalıştılar. Ve bana çirkin sözlerle saldırıya geçtiler. Ben üç türkü okuduktan sonra istemeyerek onların yuh'larıyla ve binlerce kişinin alkışlarıyla sahneyi bırakmak zorunda kaldım. Bu arada kitle durmadı ve beni alkışlarıyla geri çağırdı. Sahnedeki spiker kitlenin isteği-

ne boyun eğerek, beni tekrar yalvarmalarla ve ricalarla sahneye davet etti. Ben, kendini bilmez üç-beş kişinin yuhları için binlerce seyircimi kıramazdım ve kıramadım da. Bir kaç türkü daha okuyarak programıma son verdim. Tabii gecede yalnız ben değil, binlerce insan çok üzüldü. Ama tuhafıma giden bir şey vardı. Gece baştan sona dek, ben hariç - hep türkçe geçti. Bu PKK'lı sevdalılar herkese yani türkülerini türkçe okuyanlara, dini motifleri işleyen ozanlara, Kürdistan gerçeğinden yoksun aşıklara alkış tutarken, Kürdistan'ı dile getiren, yıllardır inancından taviz vermeyen beni neden yuh'ladılar?

Bir başka şey de, PKK'lı şeflerin tavrıydı. Bir yandan beni yuhlatıyorlar, öte yandan sahne arkasına gelip benden özür dilemeye çalışıyorlardı. Bu acı gerçek bana Kürdistan'ın o zalim ağalarının oyunlarını anımsattı. Yani tavşana kaç, taziya tut misali...

Hamburg gecesinden sonra artık gecelere katılmama kararı aldım. Ama HEP'li parlamenterler bana çok ricada bulundular. Hatta o gün Ahmet Türk bensiz gecelere katılmayacağını söyledi ve bu nedenle Hamburg'tan Duisburg'a beraber gittik. O gece parlamenterlerin isteği üzerine tekrar sahneye çıktım. Hamburg'taki tavrımdan cesaret alan PKK'lı figüranlar bu kez yuhlarla rahat edemeyip tamamen sahneye saldırdılar. Binlerce Kürt çocuğunun, ana ve yaşlıların gözleri önünde bu vahşeti sergilediler. Ben de kudurmuş bu tiplere aynen şunları söyledim: "Kürdistan halkının mücadelesi binlerce yıla dayanıyor. Bu halk var olmak için hep mücadele etti. Bizim mücadelemiz on yıllık bir mücadele değildir. Yapmayın arkadaşlar, her şeyi böyle inkar etmeyin. Sizin 'Serok'unuz sizin olsun. Ama bi-

raz toleranslı olun. Ben size bir şey yapmadım ki. Daha dün söylediğim ve sizin onlarla uyandığınız türkülerin ayısını dile getiriyorum. Ne kimse teslim olmuş, ne de satmış." Ben bunları söylerken, onlar daha da çok saldırıya geçtiler. Sonunda sahneye saldıran bir avuç gözü dönmüş şu sözleri söyleyip sahneyi bıraktım. "Sizin kürtlükle bir ilişkiniz yok, her halde sütünüz haramdır..."

Eğer bu saldırganlar kullandığım bu sözlerden çok rahatsız olmuşlarsa, önce, Kürt halkını "düşürülmüş bir halk", yani kahpeleştirilmiş bir halk olarak niteleyen kendi 'Serok'larını sorgulasınlar. Onların 'Serok'ları, düşmandan beter, bakın daha neler söylüyor: "Ben horozum, Kürt halkı tavuktur. Ben şahinin, onlar kustur... Onlar kurtlar sofrasında kuzudurlar..." Bir de bunun hesabını sorsalar ya "Serok'tan... Soramazlar tabii. Çünkü ben saz çalıyorum. "Serok" ise her telden..."

●●● HEP gecelerine davet edilmişsiniz, bir başka gerekçesi de, gecelere katılan kitlenin politize olmuş kitle olduğu ve size muhalefet ettiği iddiası. Peki sizin hitap ettiğiniz kitle nasıl bir kitle?

● Söylememe gerek yok. Milyonlarca insan benim türkülerimi dinleyerek politize oldu, oluyor. Peşmerge, benim türkülerimi dinleyerek ölüme gidiyor. Bende geri adım atma yok. Ama ne yazık ki, HEP ve bazı örgütler, benim kürtçe türkülerle politize ettiğim bu kitleyi, türkçe türkülerle, türkçe nutuklarla dejenere etmeye çalışıyorlar. Ve kendi politik çıkarları için kitleyi benden koparmaya, soğutmaya yelteniyorlar. Ama başaramayacaklar. Çünkü ben Kürt halkıyla bir bütünüm.

rına.. Selam kardeşime.. insanlık bir kelebeğdir. İnsanlık 18. yüzyılda Fransa'da doğdu, 19. yüzyılların başlarında Rusya'ya gitti.. İnsanlık şu an Kürdistan dağlarında." Daha sonra Mao'nun Çin'deki "Kültür Devrimi"ni çağrıştıran sözlerle konuşmasına devam eden Küçük şunları söyledi: "Başkan Apo kardeşimin liderliğinde her Kürdün bahçesinde bir gül açıyor. Biz aynı topraklarda yaşıyoruz. Biz diyoruz ki burada en büyük güzellikler, en büyük devrimler olacaktır. PKK ve Apo kardeşimin az dostu olur. Ben burada ayrı ve Türkiye'de ayrı konuşmuyorum. Öcalan kardeşim dediğim için DGM bana 5 yıl ceza istiyor.

Ama onun için değer."

Türkiyeli devrimcilerin PKK ile akrabalık bağlarının, gelecek birlikliklerin olduğunu, hatta isim benzerliklerinin olduğunu belirten Küçük konuşmasını şu cümlelerle tamamladı: Bir tek Türk bile yardım etmese biz size yardım edeceğiz. Selam el ele verene, selam Kürdistan dağlarına.."

Geceyi değerlendirenler Yalçın Küçük'ün gereğinden fazla duygu sömürsüne başvurduğunu belirttiler. Görüşlerine başvurduğumuz bir yurtsever şunları söyledi: "Bundan iki yıl öncede Küçük'ü Köln'de yapılan toplantıda dinlemiştim. O zaman kendisini Türkiye'de bir umut ışığı olarak

nitelemişti. Çok parlak sözler etmişti. Herkesi eleştirmiş sadece kendisinin doğru olduğunu söylemişti. Türk solu, içinde yaşadığı krizi, böylesine histerik konuşmalarla, Kürt yurtsever hareketine taşıyor. Biz Kürtler duygusal insanlarız. Ancak Türk solcularının bizim duygularımıza bu kadar, gereğinden fazla yönelmesi neyi getirir. Kendi kendime şunda soruyorum. Feridun Yazar, Zübeyir Aydar ve Selim Sadak niye bir Yalçın Küçük kadar alkışlanmadılar. Bu insanlar 12 Eylül sonrası Küçük'ten daha mı az mücadele ettiler, söyledikleri şeyler anlamsız mıydı yoksa Türkçeyi iyi bilmediklerinden mi kaynaklanıyordu?"

PKK - VEJİN KAMUOYUNU UYARIYOR

Kışkırtıcı Mit yayınları

□□ Stockholm'da bazı dernek ve dergilere postalanın "PKK-VEJİN'den Kamuoyuna Şehitlerimizin Anası Saliha Şener Anlatıyor" başlıklı bildiri, PKK-VEJİN tarafından yalanlandı.

□□□ "Halkımızın ve onun kurtuluş mücadelesinin çıkarlarını provake ederek zedelemeye çalışan bu bildiri, belirtilen bu niteliğiyle asıl sahibi olan TC'yi açıkca eleveriyor."

Stockholm • ANK

KUZEY KÜRDİSTAN'DA DEVLET tarafından hazırlanıp, uçaklarla köylere atılan provokatif bildiriler, bir süreden beri Avrupa'ya da sıçramış durumda. Merkezinde PKK'ya karşı yürütülen devlet terörünün mantığı duran bu tür bildiriler, zaman zaman da Kürt örgütlerini birbirine karşı kışkırtma amacı taşımakta. Geçtiğimiz günlerde, Stockholm'den çeşitli kişilere, örgütlere ve basın organlarına postalanın "PKK - VEJİN'den Kamuoyuna" anabasklıklı broşür, konuyu yeniden gündemleştirdi.

"Şehitlerimizin anası Saliha Şener anlatıyor" altbaşlığında sonra, Saliha Şener'in ağzından bazı olaylar anlatılmakta ve PKK - VEJİN militanlarına "Apo ve militanlarını gördüğünüz yerde vurun!" denilmektedir.

Sözkonusu broşürde A.Öcalan'a karşı muhalefet ederek PKK - VEJİN'i oluşturan, daha sonra Kamışlı'da katledilen Mehmet Şener'in anası olan Saliha Şener, "Önceki kendisine Apo'nun emriyle anaların anası denildiğini, bu arada Apo'nun emriyle Diyarbakır'da üzerine benzin dökerken kendisini yakıldığını, öğlunun muhalefet etmesinden sonra ise, Kör Saliha olarak adlandırıldığını" ifade ediyor. Aynı broşürde, Mahsum Korkmaz'ın, Apo'nun emriyle Fevzi Aydın tarafından arkadan vurularak öldürüldüğü, F. Aydın'ın da daha sonra Bekaa'da yargılanıp öldürüldüğü; Hogır adlı militanın, gene Apo'nun emriyle Metin tarafından öldürüldüğü; Metin ise gene M. Korkmaz Akademisi'nde yargılanıp öldürüldüğü iddia edildikten sonra; ölümlü büyük kitle hareketlerinin doğmasına neden olan Vedat Aydın'ın da, PKK'nın kararı ile öldürüldüğü iddia edilmektedir.

Broşürde, HEP'in, PKK'nın kuruluşu olduğu belirtildikten sonra, Yeni Ülke gazetesinin HEP ile PKK arasında irtibat bürosu olduğu yazılmaktadır. Broşür, PKK - VEJİN militanlarına, Apo ve militanlarını gördüğünüz yerde vurun" ifadesinden sonra, Şehitlerin ruhu şad olacaktır ifadesi ile bitiyor.

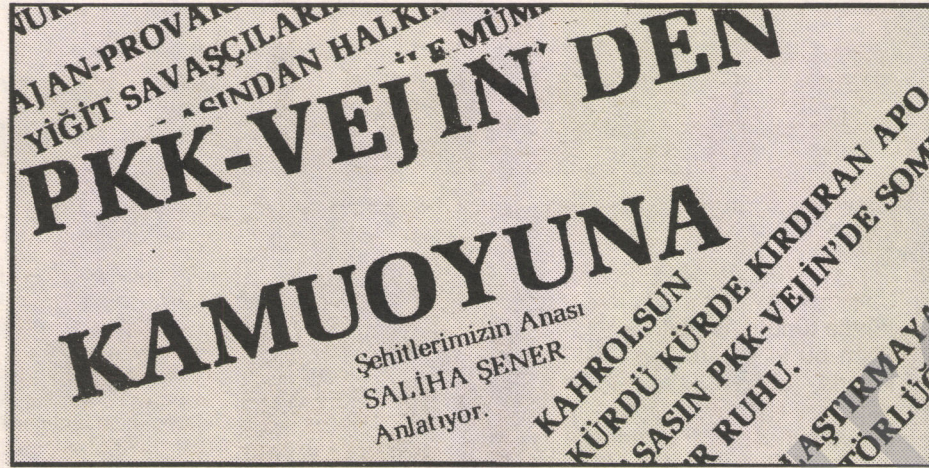
Temmuz'un ilk haftasında Stockholm'den postalanın bu broşürden sonra, 8 Temmuz 1992 tarihli PKK - VEJİN imzalı bir bildiri daha yayınlandı. PKK VEJİN tarafından Kurdistan Press'e iletilen bu bildiri şu belirlemeler var:

"Devrimci Kamuoyuna, İçinde bulunduğumuz ayın başında, Stockholm'den postalandığı anlaşılan "PKK - VEJİN'DEN KAMUOYUNA- Şehitlerimizin anası Saliha Şener anlatıyor" başlıklı bir bildiri, bazı dergi, gazete ve derneklere gönderilmiştir. Provokatif içerikli bu bildirin ne hareketimizi ne de ölümsüz önderimiz Memet Şener'in anası ve aynı zamanda aktif bir taraftarımız olan Saliha Şener'le bir ilişkisi yoktur.

Daha önce de sömürgeci basında "Bekaa'da PKK kampına saldırdığımız", "Şam'da APO'ya suikast düzenlediğimiz" le ilgili uyduruk ve provokatif içerikli bazı haberler yayınlanmıştır. Bu vesile ile anılan uyduruk ve provokatif haberlerle de hiçbir ilişkimiz olmadığını, anında tekzip ettiğimizi ve fakat tekziplerimizin yayınlanmadığını belirtmek istiyoruz.

Sömürgeci devlet terörünün azgınlığı, Kontgerilla'nın hergün Kürt örgütlerinin aralarındaki çatışma süsü vererek, yurtseverleri katlettiği bir sırada hem yurtseverler arasındaki çatışmanın zarar ve tehlikesinin tekrar altını çizmek hem de sömürgeci devletin karanlık güçlerinin provokatif girişim ve açıklamalarını, anında açıklığa kavuşturmanın onlarla ilgili açıklamalarda bulunmanın gerekliliğine işaret etmek özel bir önem kazanıyor. Ancak bu şekilde sömürgecilerin emelleri boş çıkarılabilir ve dostla düşman, akla kara belli olur.

Sözkonusu bildiri, provokatif ve karaçalmacı bir manlıkla Kurdistan Ulusal Demokratik güç-

Stockholm'den postalanın ve bazı dernek, gazete ve dergilere gönderilen provokatif broşür.

lerini yıpratmaya, onların çelişkilerini derinleştirmeye çalışmaktadır. Bildiri, Kuzey Kürdistan'da estirilen terörün, oynanan karanlık olayların arkasındaki esas kurumu, yani sömürgeci devleti ve onun kurumlarını, Apocuların yurtseverlere karşı zaman zaman giriştikleri saldırıları kullanarak gizlemeye çalışıyor. Vedat Aydın olayı ile sistemleşerek halen yaygın bir biçimde sürmekte olan Kontgerilla cinayetleri konusunda hedef sapıyor. Özel olarak hareketimizle Apocular, genel olarak da Ulusal Demokratik Güçler arasındaki çatışmayı körükliyor. Bildiride, hayal mahsülü çirkin bazı "hikaye"lerle Mehdi Zana, Leyla Zana ve Kürdistan halkının yiğit evladı ve şehidi Vedat Aydın gibi tanınmış bazı Kürt politikacıları yıpratılmayı çalışıyor.

Yine anılan bildiri, bileşimi itibarıyla Kürdistan'ın birçok yöresinden insanları kapsayan örgütümüzü, ölümsüz önderimiz Mehmet Şener'in aile çevresine, hatta annesi Saliha Şener'e indirgeyen bir imaj yaratıyor. Apo ve Apocularla ilgili bugüne dek politik olarak doğru görmediğimiz bir takım belirlemeler yapıyor, kavramlar kullanılıyor ve tutumlar öneriyor. Örneğin bildiride, Apo için "faşist", Apocular için de "Apo'nun köpekleri" kavramları kullanılıyor ve hareketimizin gerillalarına "Apo ve yandaşlarını gördüğünüz yerde vurun" talimatı veriliyor.

Görüldüğü gibi Kürdistan halkının ve ulusal

kurtuluş mücadelemizin yararına hiçbirşey içermeyen, aksine, çok ince ve sinsi yöntemlerle halkımızın ve onun kurtuluş mücadelesinin çıkarlarını provake ederek zedelemeye çalışan bu bildiri, belirtilen bu niteliğiyle asıl sahibi olan TC'yi açıkca eleveriyor.

Hareketimiz Apocularla ayrışmasından bu yana, Apocular dahi, tüm ulusal demokratik güçlerle çatışmayı değil, politik dostluğu benimseyeceğini açıklamış ve Apocuların kimi saldırıları karşısında kendisini savunmaktan kaynaklanan kimi çatışmalar dışında, bu ilkeye titizlikle sadık kalmıştır, kalacaktır.

PKK-VEJİN, Devlet terörünün Kontgerilla'nın cinayetleriyle azdığı, sözde Kürt örgütü gibi sunulan Hizbullah türü doğrudan Kontgerilla güdümlü örgütlerle Kürtler arasındaki çatışmaların yoğunlaştırılmaya çalışıldığı ortamda, herkesi, bu bildiri türü provakasyonları konusunda daha duyarlı olmaya, bu tür girişimleri zaman geçirmeksizin deşifre etmeye, boş çıkarmaya çağırır!

PKK-VEJİN tüm ulusal demokratik güçleri, Kontgerillanın cinayet ve provakasyonlarını, sömürgeci TC'ye karşı tek bir yumruk gibi ittifak ederek birleşmeye çağırır!"

Gazetemiz yayına girinceye kadar, konu ile ilgili olarak gazetemize başka bir bilgi ulaşmadı.

Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBÜN) kuruldu

ANK • Stockholm

ARALARINDA Kürdistan Öncü İşçi Partisi (PPKK), Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları -Sosyalist Eğilim (KUK-SE) ve Kürdistan Özgürlük Örgütü (KAK) bulunduğu üç Kuzey Kürdistanlı örgüt Haziran 1992'de Kürdistan'da yaptıkları Birlik Kongresi ile Kürdistan Birleşik Halk Partisi (YEKBÜN)'ni kurduklarını yayınladıkları bir bildiri ile kamuoyuna açıkladılar.

YEKBÜN, kendisini Kürdistan işçi sınıfının, yoksul köylülerin ve diğer emekçi sınıf ve katmanların sosyalizme inanan partisi olarak tanımlarken, sürece sosyalist bir parti ile müdahale edilmesi gerektiğine inanan bütün kadroları bu atılıma güç vermeye çağırıyor.

YEKBÜN'u oluşturan üç hareketin dünden bu güne kadar içine girdikleri ideolojik, politik ve örgütsel hataları eleştiri-özeleştiri sürecini işleterek değerlendirdiğini belirten Birlik Kongresi, "Yakın stratejik hedef olarak sömürgeciliğin, emperyalizmin ve onların Kürdistan'daki yerli egemen güçlerinin ekonomik, politik ve askeri egemenliğine Ulusal Demokratik Devrim ile son vererek, bağımsız demokratik Kürdistan Cumhuriyetini kurmayı benimsedi. Kongremiz, bağımsız demokratik Kürdistan'ın kurulmasından sonra Kürdistan'da emeği ile geçinen tüm insanların ortak çaba ve katılımıyla gerçekleştirilecek sosyalizme geçişin sosyo - ekonomik, politik ve düşünsel koşullarının yaratılması mücadelesinin süreceğini, Kürt halkının nihai kurtuluşunun sosyalizmde sağlanacağını belirtti."

Kürdistan'da sol, yurtsever güçler arasındaki kardeş kavgalarının meydana gelmemesi için, sosyalist, devrimci, demokrat ve yurtseverlere önemli görevlerin düştüğünün belirtildiği açıklamada, sorunların politik dostluk temelinde çözülmesi gerektiği, bu konuda üzerlerine düşeni yerine getirmede titiz davranılacağı vurgulanmaktadır.

IRAK

Ulusal Kongre

□□ 18 Haziran'da Viyana'da toplanın I. "Irak Ulusal Kongresi"nde, Saddam'ı devirmeyi önüne ilk görev olarak koyan, "Irak Ulusal Kongresi" Kürtler, Şiiler, Sünniler ve diğer Iraklı muhalif gruplar arasında aylarca süren görüşmeler sonucunda kurulabilindi.

Viyana • (anka) • İlyas İRTEN

SADDAM HÜSEYİN ŞİMDİ ancak zorla alaşağı edilebilir" diye konuşmasına başlayordu İrkalı hukukçu ve muhalif Mesud Çelebi. 18 Haziran 1992 tarihinde Viyana'da toplanın I. "Irak Ulusal Kongresi"nde, Saddam'ı devirmeyi önüne ilk görev olarak koyan "Irak Ulusal Kongresi", Kürtler, Şiiler, Sünniler ve diğer Iraklı muhalif gruplar arasında aylarca süren görüşmeler sonucunda kurulabilindi.

"Ulusal Kongre"nin uluslararası planda tanınacağını ileri süren Çelebi, Viyana'da kurulacak sürgün hükümetinin, Saddam devrildikten sonra Irak'ta yönetimi devralacağını ve uluslararası bankalardaki Saddam'a ait hesaplarda bulunan paraların bu hükümetin emrine sunulması gerektiğini öne sürüyordu.

Kongrenin ilk gününde, gelecekte hükümet çalışmalarına temel teşkil edecek komiteler oluşturuldu. Kürdistan Yurtsever Birliği (YNK) lideri Celal Talabani'nin başkanlığını yaptığı Siyasi Komite, ortak mücadelenin temel prensiplerini geliştirecek. Diğer komiteler, ekonomik problemler, yeni bir anayasanın hazırlanması ve insan hakları sorunu ile ilgilenecek. "Operasyon Komitesi" ise alınan kararların hayata geçirilmesinden sorumlu olacak.

Üç gün süren kongrede Kürdistan Cephe'yi Celal Talabani, Muhsin Dızevi, Azad Berwari ve Sadi Muhammed gibi tanınmış isimlerin yanı sıra, 19 Mayıs'ta Güney Kürdistan'da yapılan parlamento seçimleri sonucunda milletvekili seçilen bir dizi yeni isim temsil ediyordu.

Kongre sonucunda yapılan basın toplantısında, Avusturyalı bir gazetecinin, "Toplantıda alınan kararlar konusunda komşularınız ne düşünüyor?" biçimindeki bir sorusuna Celal Talabani şöyle cevapladı: "Komşularımızın ne düşündüğü pek önemli değil, bundan böyle sorunlarımızın çözümüyle ilgili kararları kendimiz vereceğiz. Bu toplantının Tahran yerine Viyana'da yapılması bunun açık bir ifadesidir."

Toplantı sonunda görüştüğümüz YNK yöneticilerinden Said Muhammed, "75.000 km²'lik özgür Kürdistan Saddam'ın devrilmesinde köprübaşı görevini görecek" dedi.

••

Militarist politikalara

dönüş

□□□ Sovyetlerin çözülmesi ile Türkiye'ye açılan Ortaasya kapılarına bakıp, umutlanarak; Güney Kurdistan'a verilmiş, Batı desteğinden alınan çek'lere güvenerek, içerde Kürt sorununu PKK'yı imha adı altında gündemden düşürmek politika değildir. Ne PKK imha edilebilir ve ne de Kürt sorunu gündemden düşer.

TÜRKİYE'DE KÜRT Sorununun, günlük basında ve parlamentoda etkinliği olan büyük siyasi partilerin guruplarında açıkça tartışılmaya başlaması, Paris Konferansı'na katılan SHP'li 7 milletvekilinin partiden ihracı ile bir hayli boyutlanmıştı. Turgut Özal'ın Türkiye'de 12 milyon Kürt asıllı vatandaşın yaşadığına ilişkin açıklaması, ardından da Talabani ile görüşmesi Türkiye'de, Kürt sorununun, sokaktaki insan tarafından da artık tartışılmaya başlamasını beraberinde getirmişti. Bu gelişmeleri, dönemin iktidar partisi ANAP'ın ve ana muhalefet partisi SHP'nin "Kürt Raporu" ana başlıklı çalışmaları izledi.

Bilindiği gibi, Körfez Savaşı sürecinde Müttefiklerin komutanı Schawrzkopf ile, Başkan Bush arasında Saddam'ın askeri gücünün toptan imhası konusunda anlaşmazlık çıkmış ve kara savaşının büyük bir trajedi ile sonuçlanmasından sonra Saddam'ın Cumhuriyet Muhafızları ile diğer silahlı gücüne dokunulmamıştı. Bu askeri güç ise Saddam'a, ayaklanan Şii ve Kürt hareketlerini bastırma olanakları veriyordu. Şii hareketini vahşi bir biçimde bastıran Saddam'a bağlı güçler, halkın topyekun ayaklandığı Kurdistan'a da fosfor bombaları ile saldırıya geçtiler. Halepçe dehşetini yaşayan Kürtler, Kurdistan'da yaşayan diğer azınlıklarla beraber, beklenmeyen büyük bir göç hareketi başlattılar. Sayısı milyonları aşan bu göç karşısında dehşete kapılan Batı Avrupa ve ABD, bir dizi görüşmeden sonra, 36. paralelin üstünde kalan bölgenin koruma altına alınmasını ve göç eden insanların bu bölgeye dönebilmesinin şartlarını hazırladılar. Bu gün bu bölgede Kürtler, diğer azınlıklarla beraber tarihlerinin en özgür, en demokratik dönemini yaşamaktadırlar.

Süreç, Türkiye'de de Kürt hareketine hem genişliğine ve hem de derinliğine büyük politik boyutlar getirdi. Ne var ki Kuzey Kurdistan'daki Kürt hareketleri dönemi ve dönemin özelliklerini değerlendirme ustalığı gösteremediler. Siyasi kadrolarını hemen hemen tümü ile ya boyun eğdirip, ya da imha ederek, tamamiyle askeri bir harekete dönüşen PKK ise, dönemin ihtiyaç duyduğu ilişki ve ittifakları kuramadı. PKK'nın en temel yanlışlarından biri olan, kendi dışındaki Kürt hareketlerini hain, işbirlikçi görme saplantısı, bu hassas dönemde de sürdü ve PKK, hem Kurdistan'ın diğer parçalarında ki siyasi hareketlerden ve hem de

Kuzey Kurdistan'da sivil halkın demokratik eylemleri, militarizmin kanlı tecavüzleri ile bastırılıyor

Foto:ANK

Kuzey Kurdistan'daki siyasi güçlerden tecrit olma durumunu sürdürdü. Kuzey Kurdistan'daki diğer siyasi güç ve hareketler ise, ideolojik yapıları gereği yeni politikalar üretmediler. Ve Türkiye, Kürt sorunu ile alt üst olurken, bu siyasi güç ve hareketler olan biteni saha kenarından izleme durumunda kaldılar.

PKK dışındaki siyasi hareketlerin üzerinde ısrar ettikleri temel tezlerden biri, TC'nin Kürt sorununu PKK ile özdeşleştirmek, PKK'nın şahsında Kürt sorununu imha etmek teziydi. Bu tez, anlaşıldığı kadarıyla, hayat tarafından doğrulanmış durumda. Özal'a karşı muhalefet cephesi, Kürt sorununda da büyük bir karşı hareket geliştirdiği için, Genel Seçim'lerden önce Kürt sorunu Türkiye'nin bir nolu sorunu durumundaydı. Gazeteler, Özal'ın aksırmasını, öksürmesini bile eleştiri konusu yaptıklarından ötürü, Kürt politikasını da bir çıkmaz içinde gösterme telaşına düşmüşlerdi. Ve zaten Mesut Yılmaz'ın ANAP Genel Başkanlığı ve Başbakanlığa getirilişinden sonra, hükümetin Kürt politikası da değişmiş, eski ve klasik devlet politikası olan militarizme yol verilmişti. Eğer gazete haberlerine bakılacak olursa, neredeyse TC, Kurdistan'da silinip gitmişti. Genel Seçim, Kurdistan'da görülmemiş bir kitle patlamasına sahne olmuş, Kürt yurtseverliği, tarihinin en görkemli dönemini yaşamıştı. Ancak, bu görkemli halk hareketinden sonra, yerel seçim-

lerde HEP'in girdiği bütün alanlarda büyük bir bozguna uğraması, yurtsever Kürt hareketindeki PKK faktörünün, temel dinamik olmadığının somut bir kanıtıydı.

●● Berezilya'nın başkenti Rio'da yapılan Çevre Zirvesi'ni Başbakan Demirel Almanya ve İngiltere ile Kürt pazarlığına dönüştürdü.

Genel Seçim'in yarattığı panik içinde iktidara gelen DYP - SHP koalisyonunun ilk işlerinden biri "Güneydoğu"ya bir sefer düzenlemek oldu. Seferden sonra, Başbakan Demirel, "Türkiye, Kürt realitesini tanımıştır" diyerek, Kürt sorununda atabileceği en ileri adımı attı. Ne var ki, kökleri Mesut Yılmaz döneminde sulanan militarist politika, DYP - SHP döneminde de etkisini ortaya koydu ve Kurdistan'da devlet terörü tırmanmaya devam etti. Hesaplaşma için 21 Mart (Newroz) seçilmişti. Kurdistan'daki silahlı hareket 21 Mart'a doğru durmadan ajite edildi. Silahlı ayaklanma metropol merkezlerde bile günlük tartışmalara girecek boyutlar kazandı. Son 5 - 6 yıldan beri militarizmin silahlı harekete ölümcül bir darbe vurma taktikleri, bu kez birbiri üstüne düşen bir çok nedenden ötürü hayata geçebilir duruma getirildi. Silahlı hareketin liderleri ve ideologları da bu ajitas-

yonların etki alanına girdiler. Bekaa'yı artık günlük ziyaretgah haline getiren Türk basını, militarizmin istediği her türden propagandayı büyük bir ustalıkla yerine getirdiler. Ve 21 Mart'ta TC militarizmi istediği sonuçları aldı. Daha sonra kamu oyunun tepki göstermediği cinayetler birbirini izlemeye başladı. Ne olduysa oldu, 21 Mart'tan sonra basın sustu. Olaylar görmezden gelindi. Ardından, Bekaa "kapatıldı". A. Öcalan kayıplara karıştı. Esasen, halkı silahlı isyana teşvik ettikten sonra ana gerilla karargahını tasfiye edip, kayıplara karışan bir siyasi lider görülmemiştir ama, Kürt hareketinde bu da hayata geçmiş oldu. Yeni Ülke'de Yalçın Küçük, anlattığı bir kıssa'dan sonra, çıkarılacak hisse babından, gerilla'nın Bekaa'nın eteklerine indiğini, gerektiğinde gene yukarı çıkacağını ima eder bir yazı yazdı. ARGK Komutanı Cemil Bayık, Öcalan'ın Kurdistan'da olduğunu açıkladı. Ama, bütün bunlar, silahlı hareketin ağır bir darbe yediği gerçeğini ortadan kaldırmadı. Bununla beraber, DYP - SHP koalisyonuna verilen basın desteği artarak sürdü. Destek arttıkça, Kurdistan'da ki devlet terörü de azgınlığa arttı. Kürt realitesini kabul ettiğini açıklayan Demirel'den bölgedeki militarist güçlere verilen açık destek, aynı zamanda ölüm timlerinin imha hareketlerine sınırsız serbestlik verme durumuna dönüştü.

Bu arada, -İstanbul Bakırköy'deki mağaza yangınının yarattığı

olumsuzluk, Bitlis bölgesinde minibüs, Muş - Bingöl demiryolu hattında tren tarama olayları, silahlı harekete karşı oluşan kamu oyunun şovenizmini saldırganlık düzeyine getirdi. Gerçi, Bitlis'teki minibüs tarama olayının Kontgerilla tarafından yapıldığı açıklandıysa da (Yeni Ülke), açıklama TV ve burjuva basınının ulaştığı ve etkilediği kitleye ulaşma olanaklarına sahip değildi. Kaldı ki, çok daha nazik bir dönemde Elazığ civarında meydana gelen bir olay, bizzat Abdullah Öcalan tarafından doğrulanmıştı. Hatırlanacağı üzere otobüsü durduran bir grup PKK militanı, 9 mühendis ve memuru indirip yol kenarında kurşuna dizmişler, aynı günlerde Bekaa'ya giden Hürriyet Gazetesi muhabirlerine, Öcalan, bu olayı biz yaptık diye beyanat vermişti. Kamuyundaki yaygın kanaat bu tür olayları PKK'nın yapabilir olmasıdır. Nitekim, benzer bir olay da Midyat'ta meydana geldi. Gene kitle iletişim araçları ile PKK'ya mal edilen bu olayı, köy korucularının yaptığı ortaya çıktı. Mesele, bu tür olayların olması değil, bu tür olaylara PKK'nın yol açmasıydı. Bu da, bilinçli ve sistemli olarak sürdürülen devlet terörünün işine yarıyordu. Bu arada, düpedüz yerinde infaz niteliği taşıyan politik cinayetlere karşı da ne basından ve ne de kamu oyunundan gerekli tepkiler gelmedi. Tersine, genel bir suskunluk ile beraber bir de asıl korku ve sinme eğilimleri öne çıktı. Böylece, özellikle 1987 Newrozlarındaki saldırlardan sonra PKK'ya yöneltilen eleştiriler, yani MİT ve Kontgerilla terörüne zemin hazırlama eleştirisi, Türkiye ve Kuzey Kurdistan'da günlük olaylar haline gelmiş oldu. ■■

●● Kürt hareketinin kendisi siyasal bir özne olarak ortada olmadığı, olamadığı için hiçbir sonuç alınmayacağı biline biline militarizmin programı gene devreye girmiştir.

●● TC militarizmi, Kürt hareketinin Hatip Diclelere, Leyla Zanalara teslim edilemeyecek kadar ciddi bir sorun olduğunu biliyor.

Türkiye'nin yoğun gayretleri ve bitmek bilmeyen propagandaları sayesinde bütün politik merkezlerde terörist olarak damgalanan PKK, Kürt sorununu akan kanlara ve bitmeyen cinayetlere rağmen, Türkiye'nin politik gündeminin alt sıralarına düşmesinin nedeni durumuna geldi ya da getirildi. Denilebilir ki, işte günlük, haftalık gazeteler çıkıyor, enstitü var, kültür merkezleri var, siyasi parti var vb. Doğrudur. Bunların olması bir şey, Kürt sorununu TC'nin gündeminde bir nolu sorun olarak yer alması başka bir şeydir. Nitekim, dün de bizim derneklerimiz, dergilerimiz, yayınevlerimiz vardı. Yüzlerce insan tutuklanıyor, işkenceden geçiyordu. Ama, TC, gündemine Kürt sorununu almamak için ısrarla direniyordu. Nitekim, koalisyonun sıcak günlerinde, Türkiye, Kürt realitesini tanımuştur diyen Demirel, GAP, Kürtçe yayın yapısını önerisine çok sert biçimde karşı çıkma cesareti gösterebildi. Gerçi bir takım akli evvel Kürt de, GAP'ta Kürtçe yayına hayır, Çaş TV'sine hayır gibi tarihe geçecek aptallık gösterileri yaptılar ama, belirleyici olan bu aptallıklar değil, hükümetin Kürt politikasını rafa kaldırması idi. Nitekim, üzerinde kıyametler koparılan "Kürt Raporu" çalışmalarından da ses seda çıkmadı. Mesele, PKK'nın silahlı eylemlerine hapsedildi, diğer siyasi güçler de saha kenarından gelişmeleri izleme durumlarını muhafaza ettiler.

★

Bu yazının hazırlandığı günlerde, Türkiye'de Anayasa Mahkemesi, Sosyalist Parti'yi kapatma kararı aldı; HEP'in ise kapatılması için açılan dava sürüyordu. 12 Eylül döneminden sonra ki en anti - demokratik uygulamadır bu. Onar yıl ara ile üç kez askeri darbe döneminden geçen Türkiye'de, kasaturaların görünürdeki başlıca hedeflerinden biri, parlamento ve siyasi partiler olmuştur. 12 Eylül çok daha ileri giderek, siyasi partileri tümünden kattı. Bu gün iktidarda ya da muhalefette bulunan siyasi partilerin liderleri ve kadroları bu dönemde sürgünlere gönderildi. Siyasi partilerin, demokrasinin vazgeçilmez unsurları olduğu tezi, sivil siyaset adamlarının başlıca tezlerinden biridir. Siyasi parti kapatma eyleminde generallerin kafası ile Anayasa Mahkemesi'nin kafası aynıdır. Geçen zaman ve edinilen deneyler gözönüne alınırsa, Türkiye'de olsun uluslararası düzeyde olsun bu siyasi parti kapatma kararlarına karşı çok geniş kapsamlı protestoların olması gerekirdi. Bu protestolar, ne SP'nin ve ne de HEP'in ideolojik ve politik nitelikleri ile ve ne de eylemleri ile ilgili değildir çünkü. TC'nin militarist kafasının niteliği ile ilgilidir. Eğer hala ve herşeye rağmen Türkiye'de siyasi parti kapatılı-

yorsa, oturup biraz düşünmek gerekir. Bu noktadan çıkarak, Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'na göre kapatma eylemleri yasadır denemez. O zaman, Türkiye Kürt realitesini tanımuştur diyen Başbakan'ın da, Koalisyon Hükümeti'nin de yargılanması, partilerin kapatılması gerekir. Kürt Raporu hazırlayan ANAP ve SHP'nin de kapatılması gerekir. Mesele, hukuki değildir. Tümünü ile politiktir. 125. Maddeden yatanlara "af" çıkarılmaması ve bunun bizatihi Anayasa Mahkemesi nezdinde onaylatılması da politiktir. Ve zaten, bu yazı da anlatmak istediğimiz de budur. Kürt hareketinin kendisi siyasal (politik) bir özne olarak ortada olmadığı, olamadığı için; siyasal özne olma iddiası taşıyanların da, 20 - 30 yıl öncenin ideolojik yapısına kendilerini hapsedtikleri için, militarizmin programı gene - hiçbir sonuç alınmayacağı biline biline - devreye girmiştir. TC militarizmi, Kürt hareketinin, Hatip Diclelere, Leyla Zanalara teslim edilemeyecek kadar ciddi bir sorun olduğunu biliyor. Bu ifade ile bu kişileri küçümseme, yok sayma eğilimi içinde değilim. Tersine, görevlerini şu ya da bu ölçüde yapma gayretini içindedirler. TC militarizminin gördüğü ve fakat, Türkiye'de pek çok Kürt aydınının, politikacısının görmediği, görmek istemediği, Kürt hareketinin uluslararası niteliği, demokratik muhtevası, kompleks ve özgün niteliğidir. Kürt hareketinin ulusal ve uluslararası konsensüsüne büyük ihtiyacı vardır. Kürt sorunu, kendi içine dönük gerilimli bir insan kitlesinin sorunu değildir. Vilayet ilan edilen köy bozması kasabaların işi de değildir. Son dönemlerde iyice görüldü ki binlerce insanla hareket etmesine rağmen PKK'nın ne ülkede ve ne de uluslararası düzeyde kamuoyu oluşturma gücü yok. Gerek ülkede ve gerekse örneğin Avrupa'da kamuoyu oluşturma imkanlarına ve yeteneklerine sahip olan siyasi güçler, küçümsemenin, hain ilan edilen güçler ve kişilerdir. İşte, herşey açıkça orta yerde; şu günlerde bütün dünyada Türkiye'ye karşı baskı grupları oluşmuş durumda. Amnesty'nin 1992 raporunda insan haklarının tehlikede olduğu, işkence uygulayan ülkeler arasında Türkiye de var. Ama aynı raporda, sivil halkı tehdit eden ögeler arasında PKK'ya da imada bulunuluyor. Geçmişinde, ulusal kurtuluş savaşında olup da Amnesty tarafından eleştirilen bir örgüt hemen hemen yoktur. Bu "şeref", "biz" e nasip oldu. Ama, unutmamak gerekir, 12 Eylül vahşeti süresince diğer örgütlerle beraber PKK'ya karşı yapılan baskı ve işkenceler de Amnesty tarafından defalarca protesto edilmiş, dünya kamuoyu bilgilendirilerek, taraf olması sağlanmıştı. Kaldı ki, Avrupa Konseyi'ne

sunulan raporlarda da artık PKK, terörist örgüt olarak sınıflandırılmaktadır. Bunu küçümseyemeyiz. Türkiye'deki siyasal ve kültürel yapılanmalar, kendilerini dünyanın dışında bir yerde tutamazlar. Türkiye'de Kürtlere karşı sürdürülen devlet terörünün, gerçek kimliği ile deşifre edilmesinin büyük önemi var. TC'nin tezi olan, Kürtlere karşı değil, İran ve Irak'ın desteği ile Türkiye'de (!) sivil halka karşı olan bir terör örgütüne karşı mücadele tezi çok anlamlı bir tezdur ve somut pratik ile tekzip edilmelidir. Bilindiği gibi, İran da, Irak da, uluslararası düzeyde sabıkalı devletlerdir. Türkiye'deki marjinal solun kendi kendisine ilan edip, ideolojiler oluşturduğu anti-empyrialist cephelerin, kıymeti harbiyesi yok. Birinde eli kanlı katil bir diktatör, diğesinde dinsel diktatörlük vardır. Her iki devlette de halka karşı işleyen, anti-demokratik rejimler işbaşındadır. Bir ulusal kurtuluş hareketinin yalnızca bu devletlerle ilişkisi bile, uluslararası düzeyden tecrit olması için yeterli bir nedendir. Türkiye'deki bazı aydınların ve bazı sol güçlerin bir türlü anlamadıkları, anlamadıkları somut ve basit bir gerçektir bu.

Türk devleti, elindeki bütün olanaklarla kendisini dayatan Kürt sorununu kırıp, kötürümleştirmek istiyor. Ne var ki, devlet olarak hareket halinde olma-

yapılan en demokratik eylemlerden biri olan Genel Seçimlere TC, başından itibaren soğuk baktı. Berezilya'nın başkenti Rio'da yapılan Çevre Zirvesi'ni, Başbakan Demirel, Almanya ve İngiltere ile Kürt pazarlığına dönüştürdü. Sonuçta, Batı'nın ve ABD'nin Kürtler konusunda taviz vermedikleri ama bunun bedelini ödemeye hazır oldukları ortaya çıktı. Batı'nın, Güney Kurdistan'a yapılan ekonomik ve askeri desteğe karşı ödeyeceği bedel; TC'nin, Kurdistan'da PKK'ya karşı sürdürdüğünü iddia ettiği devlet terörünü meşru görmektir. TC, Kürt halkına karşı değil, bir terör örgütüne karşı askeri faaliyet içinde olduğunu kabul ettirdi. Son dönemde, PKK'nın uluslararası literatüre terörist olarak geçmesinin ardından yatan budur. PKK'nın kendi eylemleriyle bu teze destek verdiğini de belirtmek gerekir. Böylece, Güney Kurdistan'ın sigortası olan Çekiş Gücün görev süresinin uzatılması, devlet terörünün boyutlanmasıyla birlikte gerçekleşti. Tabii, TC'nin devlet terörünü yüzüne gözüne bulaştırdığını da vurgulamak gerekli. Bu bağlamda, Kurdistan Press'in geçen sayısında yer alan Diyarbakır kaynaklı uzunca bir yazıda (DYP - SHP gölgesinde politik cinayetler Sayı 91, s.4-5) işaret edilen konular son derece önemli. Çifte maaşlar, teşvik kredileri, koruculuk sistemi, şir-

sorunun nasıl kanlı ve vahşi bir duruma geldiği görülmek istenmiyor. Tam tersine, demokratik siboplar durumunda olan siyasi partiler kapatılıyor, demokratik kuruluşlar ve basın terörize ediliyor. Vedat Aydın'ın ölüm yıldönümü nedeniyle Diyarbakır'da giden HEP konvoyunun durdurulması, milletvekillerinin aranması, devlet politikasının girmek üzere olduğu kaosu gösteriyor. Çünkü, Kürt olduğu için dokunulmazlığına müdahale edilen milletvekilleri, sonuç olarak fazla bir şey kaybetmezler. Ama, bu müdahale hiç kuşkusuz, askeri darbelerin mantığını oluşturan, siyasete müdahale etme cesaretini kısırtacaktır.

Bu da Türkiye'nin geçmekte olduğu süreci aşamayacağını gösteriyor. Öyleyse, ne Kürt sorunu ve ne de Kurdistan'daki devlet terörü, soyut ve izole olgular değildir. Tersine, Türkiye'nin her türlü ulusal ve uluslararası bağlantıları içinde etkilenen ve etkileyici olgulardır. Sovyetlerin çözülmesi ile Türkiye'ye açılan Ortaasya kapılarına bakıp umutlanarak; Güney Kurdistan'a verilmiş Batı desteğinden alınan çek'lere güvenerek, içerde Kürt sorununu PKK'yı imha adı altında gündemden düşürmek politikası değildir. Ne PKK imha edilebilir ve ne de Kürt sorunu gündemden düşer. Yalnızca özellikle içinden geçtiğimiz dönemde çok kıymetli olan zaman tüketilir. Aynı mekanda ve fakat bir başka zamanda Kürt sorunu kendi gerçekliği içinde çözümlenmek zorunda. Militarizmin dayatması ile, klasik devlet politikasına dönüş içinde olan DYP - SHP koalisyonu da, Kürt sorununda iddia sahibi olan diğer siyasi güçler de, bu gerçeği çok iyi anlamalıdır. Eğer bu gerçek anlaşılırsa, Türkiye'de siyasi çalışmanın ve demokratik perspektiflerin önemi de anlaşılacak olacaktır.

Bu yazıya eklenecek son bir şey daha var; şu: neresinden bakılırsa bakılsın, siyasal sorunlar, siyasal çözüm ister. Siyasal çözümün tarafları siyasi güçlerdir. Demirel, Benim ülkemde Kürt sorunu yok, herkes birinci sınıf vatandaştır derken, yalnızca, kabul ettiği Kürt realitesini inkar etmiyor, aynı zamanda taraflardan birinin siyasal güçlerini devre dışına atıyor. Terörist ilan edilen ve askerleşen PKK'yı -haklı ya da haksız- bir yana koyarsak eğer, Türkiye'de Kürt tarafının siyasi temsil durumu yok. Dışardaki siyasetlerin ise, bu yönde ne bir girişimleri var ve ne de böyle bir gücü. Derneklerle, dergilerle, yayınevleri ile bir ulusu temsil etmek mümkün değildir. Ulusun iradesini temsil edecek siyasal yapılanmalar bu nedenle acildir. Türkiye'de bu tür yapılanmaların objektif şartları da, subjektif şartları da vardır.

13 Haziran 1992

N. BORA

●● Siyasal sorunlar siyasal çözüm ister siyasal çözümün tarafları siyasal güçlerdir.

sına rağmen buna güç yetiremiyor. Fazla değil, 30 yıl önce, askeri bir darbe ile iktidara gelen Cemal Gürsel, Diyarbakır'da, halka "Size Kürt diyenin yüzüne tükürün" diyordu. Aynı Diyarbakır'da, Başbakan Demirel Türkiye, Kürt realitesini tanımuştur dedi. 60'lı yıllarda insanlar Türkiye'de Mustafa Barzani'ye bir çift Trabzon Lastiği götürme iddiasıyla mahkemelerde idamla yargılanıyorlardı. Bu gün Mesut Barzani, Çankaya'da Cumhurbaşkanı tarafından ağırlandıyor. Güney Kurdistan, Türkiye üzerinden dünyaya açılıyor. Ankara'da Kurdistanî Cephe'nin bürosu var. Şimdi bu büro, seçimle işbaşına gelen bir parlamentoyu temsil etmekte. Avrupa'dan giden tüm yardımlar, Türkiye üzerinden Güney Kurdistan'a ulaşıyor.

Açıktır ki, Türk devlet yetkilileri Kürtlerin kara kaşına kara gözüne aşık değillerdir. Tersine, her fırsatta karşı görüşlerini açıklamaktadırlar. Irak'ın toprak bütünlüğü ile ilgili tezleri politik zirvelere herkesten önce TC Başbakanı taşıyor. Ortadoğu'da

şirilen kadrolar vb. ile TC, Kurdistan'da içinden çıkılması hayli güç bir kaosa girmiş durumda. Kurdistan'da silahların susması ile birlikte sayıları onbinlerle, hatta yüzbinlerle ifade edilen öldürmeye eğitilmiş bir kitle işsiz kalmış olacak. Bu korkunç gerçek, provakatif cinayetlerin daha da boyutlanacağını gösteriyor. Son bir kaç ayda yüz'ün üstünde faili meçhul politik cinayet işlendi. Kontgerilla ve korucular minübüs durdurup, halkı kurşuna dizmeyi alışkanlık haline getirdiler. Çaplı bir politikacı olmayan, bir mahalle muhtarının performansında hareket eden İçişleri Bakanı Sezgin, bu vahşeti görmezden gelmeye devam ediyor. O'nun için hedef, PKK'ya karşı sürdürdüğü eylemin başarılı olması. Bütün diktati bu noktada odaklanmış durumda. Bu nedenle de, ömrü 70 yıl olan Cumhuriyetin İçişleri Bakanı olduğunu unutup, 100 yıllık düşmanlardan(!), yüz yıllık düşmanlıklardan(!) söz ediyor. Kontgerilla ile, korucular ile, özel timler ile bir de bunlara eklenen çok başlı Hizbullah ile

Mamosta Hêmin

●● *Kengê tu ji diya xwe bûyî?*
● 1920

●● *1920, li kû?*
● Le gundê Laçîn, nêzîkê Mihabadê.

●● *Te du dîwan çap kirine?*
● Belê, min du dîwan çap kirine.

●● *Belê, te di wextê Şah de çap kirine?*
● Na, piştî Şah. Herdu le derweyî welat çap kirine. Hêçî le Îran çap nekirine. Çapa duwem li Îranê bûye.

●● *Nawê wan dîwanan çi ye?*
● "Tarîk û Ronî" û "Nalleyî Cudayî" ne. Ev ew şîr in ku dema ez li derweyî welat bûm, min nivîsîne.

●● *Te kengê dest pê kiri bû, ku şîr binivîsîn?*
● Min erz kir. Min le pazde salî ra destim pê kird. Belam baş nebû. Paşan le bîst û yek salî re min şîrim çap kirawe. Ku ez bûm be endamê Komela Jêkaf (J.K.) we le diwem jimarey Meceley Nîştîman ra şîra min belaw butewe.

●● *Nawê kovar çi bû?*
● Nîştîman, sala 1942.

●● *Baş e mamoste. Te ji çi îlham girt û kîjan sebeb te teşwîk kirin, ku tu şîr binivîsîn?*

● Mezlûmiyet û hejarî mileta xwo min hîsim kird, ku miletî min miletekî hejar e, zimanê min zimanekî dewlemend e û wezîfeme bi ew ziman şîr bilêm. Min wê wextê Farisî baştir dizanî ji Kurdî. Belam min qet şîr bi Farisî negotiye. Çunkû Farisî bo xwoyan şairyan zor e, ba ewan şîr bo xwoyan binûsen. Tê bîra min, insanekî çepî Farisî ji min pirsî tu bo şîr bi Farisî nallênê to xwot... min jî got tu bo şîr bi Kurdî nallêy? Tu ku insanekî enternasyonalîstî bo çi Kurdî şîr nallêy?... Çunkû ez zimanê xwe bi zimanekî serbexwe dizanim, miletê xwe jî bi miletekî serbexwe dizanim, heqê min heye, bi zimanê xwe binûsem, bi zimanê xwe qise bikim û li welatê xwe bi azadî bijîm û ew heq e, bi heqêkî meşrû û insanî xwe dizanim.

●● *Mamoste, dema ku tu dest pê kir helbest binivîsîn, wê gavê rewşa çanda Kurdî çewa bû? Kovar, weşan û rojnameyên Kurdî hebûn?*

● Eme erzem kirdî, le salî 1942 me kovarek li Mihabadê belav kir bi nawê "Nîştîman". Ez jî wê demê xort bûm. Min jî tê de dinivîsî, ji wê demê ye ez êdî şîr belav dikim. Di zemanê Şah de, şîrên min bi eşkerê nîkarîbû belav bûna. Belam, bi dzî di nav xelkê de, belav dibû. Min li sala 1947 ji welêt ram kir û çûme derwe, Kurdistanî Iraq heta îsal ku ez dîsan vegeyiyame.

●● *Tu îsal hatiyî, tu li Iraqê bûyî?*
● Ez li Iraqê bûm û li ba kurdên Iraqê bûm û min li wir birayên kurdên Sûriye û Tirkîye

Havîna sala 1979-an, ji bo Kurdên Iranê havîneke serbest û azad bû. Hemû Kurdistanî Iranê ji aliye gelê Kurd hatibû rizgarkirin. Ji axa welatê Kurdan bîhna serbestî û azadiyê difûrî. Wê havîne, li Mahabadê, min Mamosta Hêmin jî dît û bi alîkariya gorbehîşt Dr. Evdilrehman Qasimlû ev hevpeyvîn pê rê çêkir. Mamosta Hêmin 18'ê nîsana 1986-an, li Urmîyê wefat kir. Ev hevpeyvîn hê li tu derî nehatiye weşandin, û cara yekemîn e ku ew tê weşandin...

M.U.

kû merkezî xebat ziyadîr Mihabad bûye, nûser û şair jî ziyadîr li Mihabadê diruste bûn, li ber wey eweta tu debî-nî, min di kitêben xwe de ferheng bo kelîme dirust kirina bo ku kurdên dîn jî bizanin.

●● *Baş e min diwiya bipirsiya, dema ku tu şîr dinivîsîn, helbesta*

jî dîtine.

●● *Te Cîgerxwîn dîtîye?*
● Min Cîgerxwîn jî dîtîye. Li Kurdistanî Iraqê dîtîye, ne li Kurdistanê Sûriya. Û ferqê min digel Cîgerxwîn, ferqêkî ku di navbera min û Cîgerxwîn de heye. Cîgerxwîn şîrî şîrê dellê. Yanî bo roj şîr dibêje. Belam min şîr dellê bimênitewe bo Kurd, mumkin e ew ro tês neka. Şîra Cîgerxwîn min pêm wa ye şîrê e bo roj dellê, wekî rojname binûsê wa ye. Belam ez şîr bo roj nabêjim, bo wê dibêjim ku bimîne, bo wê dibêjim ku ta wekî dîwana "Mem û Zîn" bimîne ta Kurd heye, kevn nebe. Ji ber vê, min şîr teniya bo Kurd, bo zehmetkêşî Kurd... Belam ez nabêjim zehmetkêş. Ji bo qisey bazar ez şîr nabêjim, bi qisey şairane şîr dibêjim. Bila zehmet bikêşê û şîrê şairane tê biga. Yanî zimanê Kurdî nahênime wxarê ji bo ku.

●● *Baş e mamosta, te xebata xwe ya siyasî û kulturî, çandî tevhev kiriye. Bo çi te bes ji xwe re şîr nenivîsî û te dest bi xebata siyasî jî kir û te xwest ku herdu bi hev re biçin?*

● Min her wa kiriye. Min şîra xwe li gel xebata xwe ya siyasî cihê nekiriye.

●● *Bo çi? Yanî armanca te çi bû?*

● Min pêm wa ye, ku min di pêş wey de ku şair bim, insanekî Kurd im. Û wezîfa hemû insanekî Kurd xwe rizgar bike ji ev zulm û zorê. Min bakim niye. Eger rojêkê hizba min billê "tu şair mebe, pêşmerge bibe" ez pêşmerge jî dibim, bo min mihîm niye, min pêm wa ye: Ku hemû insanekî Kurd wezîfeyetî xwe rizgar bika, le dems em zulm û zoreke le ser milletekeyetî. Ca erka min, wezîfa min şîr gotine, û erk û wezîfa birayetî dîn jî tişteki dîn e.

●● *Te gotibû ku, îro Hêmin heye, ew girêdayî Qazî Mihemed û hizba Demokrat e. Tu pê çi qesd dikî? Tu dixwazî pê çi bibê jî? Yanî tu dixwazî bibê jî Hêmin, bi xebata siyasî bû hozan Hêmin?*

● Min pêm wa ye. Min xebata siyasî nekiriba, insanekî nedibûm. El'an tu bêyî qisem le gel bikey mimkin bû minîş dêhatiyek bim, wek ew hemû dîhatiye. Xebata siyasî minî Kurd e...

●● *Baş e mamosta, ew zehmetiya ku me behs kiribû, me gotibû ku, Kurdên Kurdistanî Tirkîye bi tîpên Latîni dinivîsîn û yên dîn bi Erebi û Farisî dinivîsîn û kurdên Ermenîstanê û yên Êrîwanê be tîpên Krîlî dinivîsîn, ev zehmetî heye, ji bo vî zehmetiyê gerek mirov çi bike? Xwendewan û ronakbîrên Kurd dê çi bikin?*

● Ev muşkîleyekî pir mezin e bo min jî ez

Hêmin û M. Uzun, havîn 1979 Mahabad

pir li serê difikirim: ku ez bikaribim şîrên xwe bi Kurdên Tirkîyê ra bigeyenim. Qisa xwe bi Kurdên Tirkîyê rabigeyenim. Ez divê demekê di çarçeweyê Îran de xudmuxtar im, bi xetî Îranî binûsim; tu jî ku demekê li çarçeweyê Tirkîyê xudmuxtariye te hebê, mecbûrî her bi Tirkî binûsî. Kurdî Iraqê jî her weha, em çi bikin? Ev bo min nikarim, ev wezîfa siyasîyekane, ew divê cih bikin. Belam emen Kurd xetêkî hebê û zimanekî hebê, ziman û xetî yekgirtî hebê hem bo Kurdistanî Tirkîya, hem bo Kurdistanî Iraq, hem bo Kurdistanî Îran, be yek ziman binûsê. Çunkû el'an lehca min û tu, ferq heye. Lehca hemû şarên Farisî jî ferq heye. Lehcey hemû şarêkî Erebi jî ferq heye. Belam zimanekî wan heye, pê dinûsin. Ma jî divê zimanekî dirust bikin, ku pê binûsin, li bajarên we li welatê xwe bi zimanî xwe qise bikin. El'an, ew zehmet e. Ew muşkîle bo Kurdî Tirkîya û bo Kurdî Îran û yên Iraq zor e. Lehcê min li gel Sine, pir ferq heye. Çun-

xwe dinivîsîn bo zimanekî yekgirtî xebata te çêdibe?

● Gava ku min dest bi xebat kiriye, pirtir ji pazde li sal e, xebat dikim bo ku zimanekî yekgirtî dirust kim, bibînim kelîmeyekî kurmançî jorê baştir e ji kelîmeyekî kurmançî xwarû, ew binûsim û mecbûr bikim. Ew kes ku şîra min dixwîne mecbûr be ku fêrî ew kelîme kurmançî jorê jî bibe, bizane ew zimanê wî ye û ez tika ji we dikim ku hûn di rojnameyên xwe de wê bikin. Kelîmeyekî Kurdî jî ya we baştir e, wê binûsin, bi kar binin ev baştir zimanê me nêzîkî hev deke.

●● *Mamosta ku hûn muxtariyetî bistînin, yanî otonomî, hûn e bixwazin ku ji her çar parçên Kurdistanê nivîskar bicivînin ser hev, kom bikin yanî hûn e bixwazin fealiyeteke wisa ferhengî be, kulturî be li Mihabadê çêkin?*

● Emê vê bikin hedefî me, eger em bi

karibin xudmuxtari bîstînin, ewey ke zimanêk dirust bikin ku hemû lehçên Kurdistana Îranê tê de bê. Ne, ez bi xwe wekî kurdekî ku geriyame, tecrûbeyekî min ê li Kurdistana Îraq heye. Li Kurdistana Îraq gava kurd bi lehcey kurmançî jorî qise dikin, nikarim lehcey soranî bixwênine, ew bûye du ziman.

●● *Badînanî û Soranî?*

● *Û armanca dujmin jî ew e ku em bibine du millet. Îme milletêk in, rast e ne teniya du lehce, di dehan lehçên me hene. Ema em dikarin ji van hemû lehçen zimanêkî yekgirtû dirust bikin. Ev dîtina min e û ez heta bimînim hewl didim bo vê.*

●● *Mamosta, îsta çend dîwanên te hene?*

● *Min erz kir, du dîwanên min ên çap kirî hene. Du kitêbên gewre, mezin le ser folklorî hene ku ew jî çap bûnê û pir şîrên min ên çapnekirî hene, ku bi daxewe wez'ê çap li Îranê hênde giran e, nikarim el'al çap kim.*

●● *Baş e mamosta, tu be teyavî li ser kul-*

hom biselmênim ke em fikre çun çewte mîşkî, diyar e le nûsîna xo da nûsyume, le gel ewe şer le ser dîn bûwe, le ser Şêî û Sunî bûwe le nêw Turk û Fâris. Belam Ehmedî Xanî lew hale da fikrî miliyet, fikrî qewmiyetekey hebû, ne fikrî Sunî û Şîeyî. Ewe bo min zor çêy te'ecub e. Le ber wey Ehmedî Xanî bi gewretirîn şairê Kurd dizanim lew barewe, lew fikrewê. Lew fikrawe ke bedaxewe zorî xizmetî ziman min kurdî ye, lew heqê min heye neqd bikim. Ema ez ne ew însan im ku zeman û mekan ji bîr bikim.

●● *Li ser dewlemendiya kultûra Kurd, tu dikarî tiştina bêtî?*

● *Zor dewlemend e, be du lehce û min di nûsînê xwe de nûsiye, di du lehçên kurdî de folklorê kurdî zor-zor dewlemendtir e, le hemû Rojhilatî Nawîn. Yek di lehçeya Badînanî da, yanî kurmançî jorî da, yek lehcey Mukriyanî da. Zor dewlemend e, folklorê Kurdi zor dewlemendtir e ji nivîsaran û me pir kêr li ser kiriye. Diyar e, folklorê hemû qewmêkî debê bijar bîkrê, yanî debê ştexrapekanî lê biçête derê şexapekanî lê bête derê. Mesela min bi xwe meqalêk le ser vê ye-*

nin? Gerek em çî bikin?

● *Be birway min em divê di gundan de bigerin. Rewşenbîranî Kurd di gund de bigerin, pîrepiyaw û pîrejinê Kurd bibînin, ji wan fêr bin. Ewan zejt keyn, ewan bixeyne ser rê kurder, ew demî detuwanin ewe bînine derê, hem zimanê xwe dewlemend kin folklorê xwe dewlemend kin. Û ev wezîfa we xortan e, qenc e. Em pîr bûne, taqetê me nemaye, ema hûn divê bîkin, we ewe wezîfey hemû mane debê bikeyn. Em divê zimanê xwe bi folklorê xwe dewlemend kin û nîzîkî hev bîkin, roz çak e detuwanin, yanî el'an min di kitêbêkî xwe de nûsiye, bo min cêgay te'ecub e ku di beyta Xec û Siyamend, beyta Ferx û Sîfî, beyta Mem û Zîn de kurdîya soranî jî heye, kurmançîya jor jî heye, bo çî? Kenge wa bû, kê tercume kiriye? Kesî tercume nekiriye, vî xelkê bo xwe ev beyt pê xweş bûye, guhrandiye, hênawêteyê ser lehce xwe min nûsiye taze duşminîş pêy le naw naçê! Hezaran folklorî wa heye le herdûk lehce da heye we min bo xwom pêw wa ye ewe heta zor pêş islamîş pêş ewey ku Tirk û Fâris û Erebe ser ême da seytere bîken ême ew folklorê man hebuwe we her debê heşman bê. Debê zîndûşî bikeynewe.*

●● *Baş e mamosta, zehmetêkî me jî ew e ku mesela ronakbîr, rewşenbîr û hozanên Kurdistana Iraqê, yan Îranê, yên Sûriyê, yên Kurdistana Tirkîyê nas nakin. Yên Kurdistana Tirkîyê jî yên Kurdistana Îranê nas nakin?*

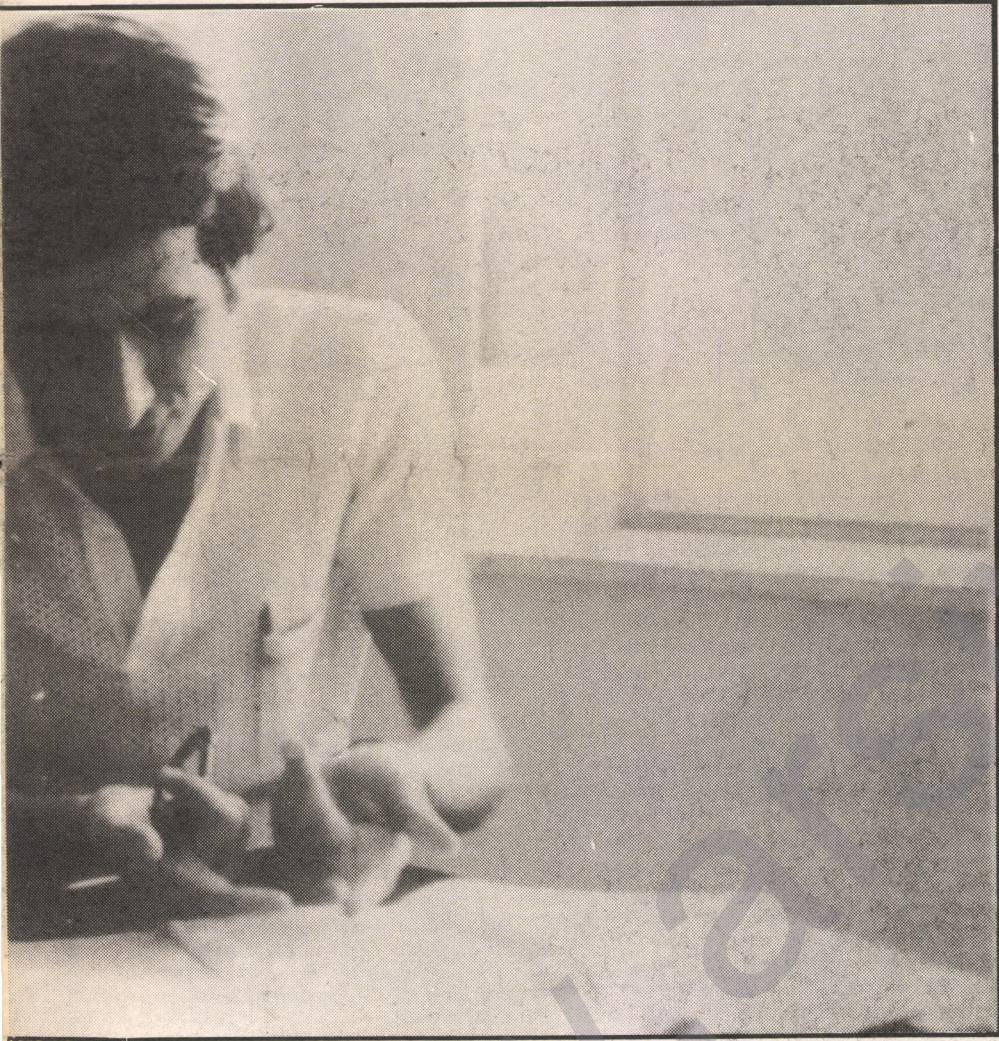
● *Belê wa ye.*

●● *Gelek tişt hatine nivîsandin, mesela em bêjin şîra te, li Kurdistana Tirkîyê wê*

nezanin, gelek kêr zanin. Şairên Kurdistana Tirkîyê an Sûriyê van deran kêr zane. Gerek em çî bikin da ku em vê bişkînin?

● *Ême zor-zor detuwanin eme bîken. Li wan ewe şairan bigerin ku el'an hemane, dimyanewê zimanî yekgirtû dirust kin, şîrên wan şairan bi herdû xetan belavkin şîra Hejar, min mumkîna e wekî fikrî siyasî le gelê nebim. Belam zimanî Hejar nizîk e le zimanî kurmançî jorî û xwarû. Şê'ra min dîsa hewlim dawê... Min pêw waye... Min zor pêxwoş bû ku Kurdistana Iraq şairêkî Kurdî soranî nawbangî heye Hêmin e we mekteb û şit bi navê Hêmin vekirine. Çunkî Kurdên kurmançî jî bi zimanê min tedi-gihên, ew dezanin xetan bixwênin. Ez hewl didim, zimanê min nîzîkî bê kurdêkî eslî bê ema nizîkî bê li her duyan.*

Êweş wekî ême hewl biden şairekanî Kurdî soranî binasênin, beytekanî kurdî bi Latînanî belavkin, bikaribin nizîkî bikin. Mesela li Mihabad dikarin bibêjin "gewre" û "mezin" halê debê li mezin vî û li gewre jî tu jî hazirî, gewre jî binûse, mezin jî binûse, Du car to gewre binûsî û mezinî de naw qews da nûsî ewe dezanê ya lay ême bi her dehatêkî Mihabadî billêy pez çî ye dezanê, bo xwe pêy dellê merr ema pezi jî dizanê. Ême bituwanin ew bikeyn zor nizîk dibîne, tika dekem êwe hewl medin bi kurdî, rast kurmançî yê xwe binûsin, hewl bidin ku nizîkî bikin em jî li rûznamey Kurdistana ew koşe dikin, di şîrê xwe de ew koşe her din û bi taybetî li nêw kurdên me jî ku bi lehcey kurmançî jorî qîsa dikin -min wa dibêjim kurmançî jorî- qîse dikin hewl dide min ku ew kelîmatey belav bikin ku ew jî wergirin bo wey ku zimanê me nizîk be...

tûr; helbest, roman û çîrokên Kurdan dikarî çî bibêjî? Yanê bi dîtina te kultûr û edebiyata Kurdan çawa ye? Ji Ehmedî Xanî, ji Fe-qiyê Teyran...

● *Min hemû xwendine û liser hemuyan kar dikim. Ez bi xwe bi rastî li fikrî sofyane Ehmedî Cizîrî nagem. Belam ez Mem û Zîn baş tedi-gem, pêw wa ye û Mem û Zîn kitêbêke pir mezin e li zimana Kurdî û Ehmedî Xanî şairêkî zor berzî Kurdî ye. Teniya wekî ême, heqê me heye, bût bişkênim. Ehmedî Xanî bo min bût e, belam ez dikarim ew bûte bişkênim. Çunkî wî xizmeta zimanî Kurdî nekiriye, her xizmeta lehceyêkî Kurdî kiriye, li vir neqedim (rexna min) lê heye, tenya li vir karim bi fikrî ew demî da nedawe, heta min pêw ecêb e pêş inqîlabî Franse em însane fikrî nasyonalistî hebûye. Ema hêsta tehqîq le ser Ehmedî Xanî debê zîyatir bîkrê ke em fikre ji ku hatiye mîşkî vî însanê.*

●● *Gerek em bizanin ew jî kû tê?*

● *Min xom teecub dekem û natuwanim bi*

kê nûsiye; ku Kurd key li çî zemanêka dibêje: "Şêr le lan bête der çî nêr û çî mê". Diyar e ferqa jin û peya we niye wextêk ke şereke nêr bû ya mê bû detwanê kar bika. Eme zerbumeseleki kurdî ye, key kutrawe? Kê kutuweyê nazanim. Taze êmey roşenbîrî Kurd kewtuwîne ewe fikr e! Kewabû folklorê me zor dewlemend e, diyar e bê delîl niye. Em miletekî koçer bûne, ihtiyac me hemuyan jî bi jin hebûye. Wextêk ku ez diçim mer (pez) delewerênim, ihtiyaca min jî be jin heye karî pê bikim. Îqtîsar mecbûrî kirduwe jin le kin Kurd muhterem bê. Jin le tûlî tarix da kin Kurd muhterem buwe, le ber wey de folklorê me da zor tarîf le jin heye. Heta edebiyata jinan li ba me heye, ku taze Ewrûpa ketiye ew fikre, beyta Xecê bi xwe binewe, gwêt lê buwe hetmen, edebiyata kamîlen jinaneye piyawane niye.

●● *Baş e mamosta, wezîfeyên rewşenbîrên gelê Kurd çî ne, ku em bikaribin folklorê xwe, kultûra xwe çanda xwe pêşda bix-*

Riqî Pîroz

Dem gerê ema le girtûxanewe riqî
estûrtir im
Lêm deda ema le ser dawa
rewakem sûtir im
Dem ku jê be gjî celadekem
da dêmewe
Kurd im û natiwêmewe,
natiwêmewe, natiwêmewe

piyaw bi xwe nin e riqî heldemstê. Heqê me heye bi zimanê xwe binûsin, bixwênin, ew demî bû zehmetkêşî Kurd... Mulaheze bîfermû el'an nûserêkî Tirk baş denûsî li ser zehmetkêşêkî Kurd jî... ema tu mecbûrî boy tercume bikey xwotêy naga. Ku wa bû, heqê min heye bi zimanê xwe zehmetkêşî xwe binûsim, ne bi zimanê bigane.

Metrêzî Şeref

Lêreş le nêw ew lêr û şax û berde
Lêreş le gel ew hemû dax û derde
Lêreş le naw şorişî xwênawî da
Lêreş le serkewtin û tengawî da
Lêreş le naw gîr û agir û asin da
Le beranber tank û topî dujmin da
Lêreş le naw deryay riqî bê bestên
Lêreş le naw kurranî tole estên
Lêreş le naw şepolî xwên û kef da
Lêreş le nêw meterêzî şeref da
Xwoş wistim le yarim naçî tawê
Dem firêne xeyalê xawim tawê

„Bana Kürtlerin birliğini ver, sana özgür bir Kürdistan vereyim”

Rewşen Bedirxan

• M. MALMÎSANIJ •

1- Kısaca yaşamı
Rewşen(1) Bedirxan 1 Haziran 1992'de Suriye'de vefat etti. Böylece ünlü Bedirxan (Bedirhan) ailesinin Kürt kültürüne hizmet eden kişilerinden biri daha aramızdan ayrıldı.

Rewşen Bedirxan, M. Salih Bedirxan'ın kızı, Celadet Bedirxan'ın eşi idi. Hem Celadet Bedirxan hem de M. Salih Bedirxan Kürt kültürüne hizmet eden Bedirxanilerdendirler. Bunlardan özellikle Celadet Kürtler arasında haklı bir üne sahip olup Kürt aydınlarınıca az çok tanınıyor.

Rewşen Bedirxan, 11 Temmuz 1909'da Kayseri'de doğdu. Babası Salih Bedirxan o zaman Kayseri'de Tahrirat Müdürü idi.

Kendisinin anlattığına göre, 1913'te ailece İstanbul'dan Şam'a taşınırlar. 1915'te Şam'da hahişane müdürü olarak göreve başlayan babası kısa bir süre sonra tifüs hastalığına yakalana- rak vefat eder(2). Bundan sonraki yaşamı hakkında şu bilgileri verir:

“İki yıl Şule-yi Terakki mektebinde Türkçe okuduktan sonra, şartlar değişti ve Türk askerleri Şam'dan çekildiler. Artık okullarda Arapça ve İngilizce eğitim yapılmaya başlandı. Öğrenimimi Dar el-Muallimat'da (Öğretmen Okulu) tamamlayarak 1925 yılında Ürdün'ün Kerek Şehrinde göreve başladım. 1927 yılında tekrar Şam'a döndüm ve Arapça öğretmeni olarak Layik(3) Okulu'nda çalıştum. 1929 senesinden itibaren de resmi olarak Suriye okullarında öğretmen olarak çalışmaya başladım.”

“Bütün yaşamım yazmak ve güçsüzlere yardım etmekle geçmiştir.”(4)

Rewşen Bedirxan 1929'da evlenir fakat bu evlilik yürümez, yirmi ay sonra eşinden ayrılır. Bu evliliğinden bir kızı olur(5).

1934'te [Suriye] Kadınlar Birliği (İttihadu'l-Nisai)'ne üye olur. 1944'te ise Suriyeli kadınlar adına, Kahire'de düzenlenen Kadınlar Kongresi'ne katılır(6).

1935'te akrabalarından Celadet Bedirxan ile evlenir. Bu evlilikten olan bir erkek çocuğu Ölür(7). Daha sonra Sinem adında bir kızı ve Cemşid adında bir oğulları olur ki bunlar halen yaşamaktadırlar.

1947'de Suriye radyosunun çocuk programında spikerlik yapar(8).

1951'de eşi Celadet Bedirxan vefat eder. Ölümden yıllar sonra Rewşen Hanım onun için şöyle diyecekti:

“Rahmetli Celadet Bey benim için sadece iyi bir eş değil, aynı zamanda iyi bir baba ve iyi bir öğretmendi de. Olay bende derin etkiler yarattı. Onun vefatı tam bir şoktu. Kendimi kaybetmek üzereydim. Fakat her an aklıma gelen onun sözleri; sanki ölümünü bilircesine ölmeden kısa bir süre önce bize yaptığı telkinler beni ayakta tutuyordu.”(9)

Rewşen Bedirxan 1964'e dek öğretmenliğe devam eder. 1964'te(10) emekli olur. 1972'ye dek Şam'da oturur. Daha sonraki hayatı Suriye'deki Baniyas şehrinde geçer(11).

2- Kürt kültürüne ve davasına hizmetleri, çalışmaları

Rewşen Bedirxan'ın önemli çalışmalarından Hawar dergisindeki çalışmaları, yazar, çevirmen ve gazeteci olarak yayın düzeyindeki çalışmaları bir de I. Akdeniz ve Ortadoğu Ülkeleri Anti - kolonyalist Kongresi'ne Kürt delegesi olarak katılması anılabilir.

Hawar dergisinde çalıştığını bizzat kendisinden öğreniyoruz:

“1932'de Hawar yayın hayatına başladı. Ben de dergide görev aldım. Adresleri düzenleme, abonelere gönderme işleriyle birlikte zor zamanlarda dizgi işlerini de üstlenmiştim...”(12)

Armanc gazetesinde belirttiği gibi, Rewşen Bedirxan, Hawar'da Kurmanca yazıları

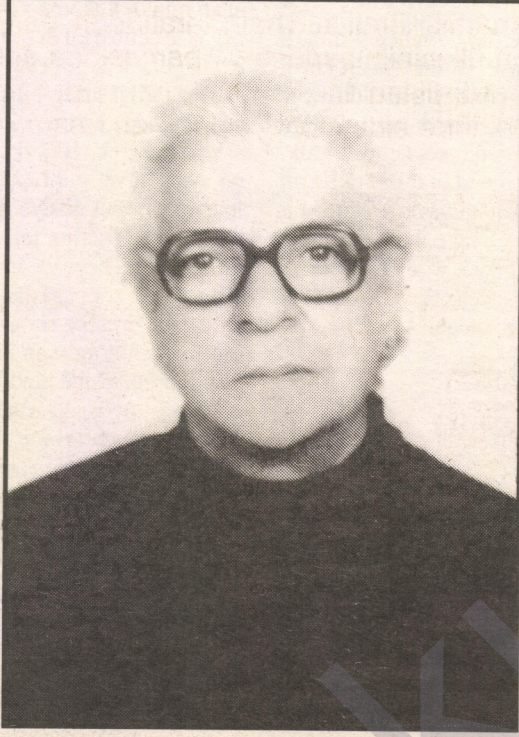
yayınlanan ilk Kürt kadınıdır(13).

Anti - Kolonyalistler Kongresinde

1957'de Atina'da I. Akdeniz ve Ortadoğu Ülkeleri Anti - kolonyalist Kongresi yapılır. Rewşen Bedirxan bu kongreye Kürt delegesi olarak katılır. Belki de uluslararası bir kongreye ilk kez bir Kürt kadını katılıyordu. Bu kongreye katılımı ile ilgili gelişmeleri kendisinden dinleyelim:

“1957'de Irak Kürtlerinin büyük bir kısmı Şam'da kalıyordu. Irak Kürdistanı'ndan gelen Kürtler, benim Lübnan'daki gazeteciyle olan ilişkilerini biliyorlardı. Celal [Talebani], Hebib Kerim ve diğerleri benden Atina'da o yıl yapılacak olan sömürgecilğe karşı bir konferansa Kürdistan adına katılma imkânını bu gazeteci arkadaş aracılığı ile sağlamamı istediler. Sonuçta gazeteci arkadaşla anlaşık ve Kürdistan adına beş davetiye alma imkânı oldu. Hemen ardından bize beş davetiye geldi. Üçünün üzerinde isim vardı. Davetiyeler, Celal Talebani, Nureddin Zaza ve Ruşen Bedirxan adına gelmişti. Diğer iki davetiye ise boştu. Biz dolduracaktık. Fakat bir şart konulmuştu. Aramızda komünistler olmayacak ve Atina'daki masraflarımızı biz kendimiz karşılayacaktık. Çünkü bu kongreyi devlet değil, bazı örgütler düzenliyorlardı. Düzenleyen komitede hiçbir tane sosyalist de yoktu. Davetiyeler benim eve postayla geldi. Celal, Hebib ve Nureddin Zaza'yı hemen çağırarak kendilerine davetiyeleri gösterdim. Nureddin Zaza ve [Celal] Talebani bazı gerekçeleri ileri sürerek toplantıya gelebileceklerini belirttiler. Ben de Hebib Kerim'i ye önerdim, malesef o da kabul etmedi. Bunun üzerine ben başkalarını boş davetiyeler için önermelerini istedim, fakat herhangi bir öneri yapmadılar. Sonra ben tek başıma kongreye katılmaya karar verdim... Bu arada kongreye gidişimiz Şam'da duyulmuştu. Palolu bir işçinin tavrını hala unutamıyorum. Gidişimiz için para lazım olduğunu bu Palolu işçi de duymuş. Benim yanıma gelerek tam 100 Suriye Lirası verdi. Paranın hepsi birer lirallık bozuk para halindeydi. Yanıma geldiğinde; 'Parayı çocukların kunbarasını açarak getirdim, lütfen kabul edin' dedi. Parayı aldım. Çok duygulanmıştım. Bu vatansever Kürdün tavrını ömrüm boyunca unutmayacağım”

“Maalesef Kürtler için ayrılan koltuklar kogre boyunca boş kaldı. Arkadaşlar makul sayılamayacak gerekçelerle kongreye gelmişlerdi. Ben tek başıma kongrede Kürtleri temsil ettim. Arap delegelerin tepkilerine rağmen kongrenin son gününde söz alıp Şam'da hazırladığım konuşmayı yaptım (Armanc gazetesindeki bir açıklamadan, Rewşen Hanım'ın konuşmasına tepki gösteren bu Arap delegeleri arasında Baas Partisi'nin kurucularından Mişel Eflaq'ın da bulunduğunu öğreniyoruz - M. Malmîsanij). Konuşmamın Fransızca metnini de delegelere dağıttım. Bu kongre uluslararası niteliğinden dolayı bizim açımızdan çok yararlı oldu. Kamran Bedirxan ve Kürt Talebe

Rewşen Bedirxan (1986, Baniyas) Foto ANK•Arşiv

3- Yazdığı yahut çevirdiği eserler ve yazıları

Rewşen Bedirxan'ın kendi yazdığı bir kitabı bulunmaktadır. Sefehat Mine'l-Edebi'l Kurdi (Kürt Edebiyatından Bazı Sayfalar) adlı bu kitabı Arapça olup 1954'te Beyrut'ta yayınlanmıştır

Ayrıca birkaç kitabı da Kürtçe ve Türkçeden Arapçaya çevirmiştir. Kürt sairî Goran'dan yaptığı çeviri (1954) ile Celadet Ali Bedirxan'ın yazdığı “Türkiye Reiscumhuri Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya Açık Mektup”unun çevirisini bunlardandır(15). Son olarak babası M. Salih Bedirxan'ın hatıralarından ve Kürt dergilerinde çıkmış olan bazı yazılarından Arapçaya yaptığı çevirileri de “Muzekkeratî” (Anılarım) adıyla bir kitapçık halinde Şam'da 1991'de yayınlattı.

Ayrıca biri Sultan Abdülhamit ile ilgili olmak üzere Türkçeden Arapçaya çevirdiği birkaç kitap da henüz yayınlanmamıştır(16).

O ayrıca 1953 yılında Şam'da “Zikrî-l Emir Celadet Bedirxan (1897-1951)” adında Arapça bir kitapçık yayınlamıştır. Bu kitapçıkta kendisinin bir yazısı bulunmaktadır.

Yukarıdaki kitap ve broşürlerden başka onun bazı dergi ve gazetelerde de yazıları yayınlanmıştır. Örneğin eşi Celadet Bedirxan'ın denetiminde Şam'da yayınlanan ünlü Hawar dergisinde bazı yazıları yayınlanmıştır. Kendisi bu konuda şöyle diyor:

“Hawar'da bu dönemde çıkan yazılarımla şöyle hazırlanıyordum: Ben Kürtçe olarak düşüncelerimi ya da bir konuyu Celadet Bey'e anlatıyordum. O da bunu Kürtçe olarak metinleştirip Hawar'da basıyordu... Ben bir yandan Hawar'a yardım ediyordum diğer yandan Şam'da bir ilkokulda öğretmenlik yapmaya devam ediyordum.”(17)

Ayrıca bir Lübnan gazetesinde yazılar yazdığını(18).

4- Bir mektubu

Gerçi Dr. Kemal Mezher Ehmed bir kitabında, M. Salih Bedirxan tarafından yazılan ve 1913'de Yekbûn dergisinde yayınlanmış olan bazı yazıları Rewşen Bedirxan'dan aldığını yazıyordu. Ama ben yine de hem babası M. Salih Bedirxan'ın anılarının asılları hem de bu anılarla birlikte yayınlanan Arapça yazılarıyla ilgili bilgi edinmek, bunların ve Yekbûn dergisinin orijinallerinin nasıl temin edebileceğimi

Birliği Başkan Selah Se'dullah, ki benim damadım oldu sonraları, birer telgraf göndermişlerdi.”

“1957'de Moskova'da yapılan Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivaline kızm Sinem ve yanından giden Hejar Mukriyani ve Abdurrahman Zebihî'nin gidiş işlemlerine yardımcı oldum. Fakat kızm Moskova'ya varamadan Çekosllovakya sınırından geri çevrildi. Sinem geri çevrilince Hejar ve Zebihî de gitmekten vazgeçip geri döndüler.”(14)

bir mektupla Rewşen Bedirxan'dan sormak istedin. Fırat Cewerî'nin bir yazısında Rewşen Hanım'ın Kürtçe konuşmakta biraz güçlük çektiğini ve bun nedenle de kendisi ile Türkçe konuştuğunu okumuştum. Bunun da etkisiyle yazdıklarım daha iyi anlaşılabilir diye söz konusu mektubu Türkçe yazmıştım. Vefatından kısa bir süre önce bana yazdığı ve belki de vefatından önce yazdığı son mektubu olan cevabı mektubunda şöyle diyordu Rewşen Bedirxan:

92.3.18
Baniyas

“Muhterem Kek...;

92.2.23 tarihli Novin Hanım'ın vesaleti ile yolladığınız mektubu aldım. Teşekkür ederim.

Türkçeyi iyi bilsem de Kürdce okumak beni daha fazla memnun eder. Az çok Kürtçemi ilerletir.

Kürdce konuşur ve yazarım, fakat yazıda Arapça yahut Türkçe gibi rahat ve serbest olmuyorum.

Malesef kitaplarınızın hiçbiri elime geçmedi. Kürt Milliyetçiliği ve Dr. Abdullah Cevdet isiminde olan kitap benim ilgimi çok çekti. Nerede bulabilirim acaba? Keşki Türkçe neşir olan kitaplarınızı görebilsem(19).

Pederimin yazıları Türk[çe] idi. Yekbûn'dan maalesef bende hiç bir nüsha yoktur. Size babamın yazılarından [foto]kopi yollamak kabil ne dersiniz(20).

Her türlü hizmet hazırım. Haberlerinizin devamını umarım. Daima size muvafakiyet ve saadet dilerim(21).

R. Bedirhan

Kürt kültürüne yaptığı hizmetlerinden ötürü Rewşen Bedirxan'ı saygı ile anarken onun yanında bıraktığı özellikle babası M. Salih Bedirxan'a ve eşi Celadet Bedirxan'a ait ürün ve belgelerin çarçur edilmemelerini, bunların ilgili Kürt kurumlarına ulaştırılmalarını dileriz.

(1) Bazı kaynaklarda adı Ruşen olarak da geçer.
(2) Burada Rewşen Bedirxan hakkında verilen bilgiler şu kaynaktan alındı: “Celadet Bedirxan'ın Eşi Ruşen Bedirhan”, Kurdistan Press, Stockholm, no: 11 (11 Şubat 1987), s.12
(3) Bu ad, Armanc gazetesinde El-Ayık biçiminde geçiyor (Bak. Armanc, rojnameya mehane, Stockholm, no: 128, Mayıs 1992, s.1).
(4) Kurdistan Press, no: 11, s. 12.
(5) Yağı.
(6) Armanc, no: 128, s. 1
(7) Kurdistan Press, Stockholm, no: 11, s. 12; no: 12 (25 Şubat 1987), s. 12
(8) Armanc, no: 128, s. 1
(9) Kurdistan Press, no: 13 (11 Mart 1987), s. 12
(10) Armanc gazetesinde bu tarih 1974 olarak geçer (Bak. Armanc, n: 128, s. 1).
(11) Kurdistan Press, no: 13 (11 Mart 1987), s. 12
(12) Kurdistan Press, no: 11, s. 12
(13) Armanc, no: 128, s. 1
(14) Kurdistan Press, no: 13, s. 12
(15) Armanc, no: 128, s. 1
(16) Armanc, no: 128, s. 1
(17) Kurdistan Press, no: 11, s. 12
(18) Kurdistan Press, no: 13, s. 12
(19) Bu mektubu aldıktan sonra Rewşen Hanım'a istediği kitapları göndermişim.
(20) Rewşen Hanım bu yazıları göndermeye fırsat bulamadan bu dünyaya veda etti.
(21) Mektubun ifade ve imlâ biçimini koruyarak aktardım. Ancak Rewşen Hanım'ın Türkçedeki ‘‘ı’’ harfinin yerine -Kürtçede olduğu gibi- ‘‘i’’ harfini kullanmasına karşın bunları ‘‘ı’’ biçiminde yazdım.

KÜRT HALKININ YAKIN TARİHİNDE ELDE ETMİŞ OLDUĞU EN ÖNEMLİ MEVZİ

Güney Kürdistan Ulusal Meclisi

- "Seçimler Kürdistan gibi, fiili bir savaş durumunun yaşandığı, bugüne kadar kendisi için bir muhtar bile seçme olanağına sahip olmamış Kürdistan halkı tarafından, parçalanmış hali devam eden ülkesinin sadece bir parçasında gerçekleşti."
- "Güney Kürdistan'daki bugünkü durum, Kürdistan halkının yakın tarihinde elde etmiş olduğu en önemli mevzidir."

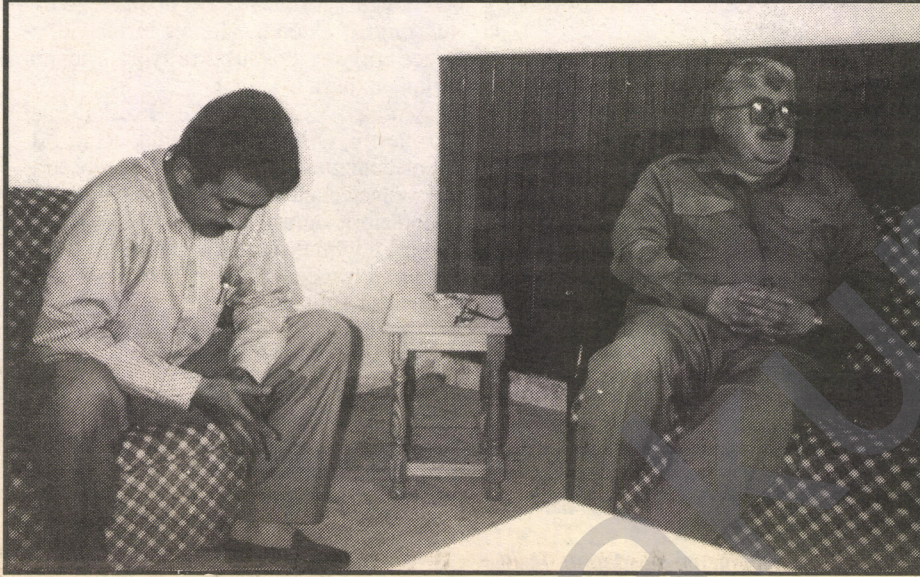
GÜNEY KÜRDİSTAN'DA 19 Mayıs 1992'de 5 sandalyesi Asuri azınlığın kontenjanı olmak üzere, 105 sandalyelik Kürdistan Ulusal Meclisi üyelerini ve Kürdistan Kurtuluş Hareketi'nin önderini seçmek üzere yaklaşık 970 bin Güney Kürdistanlı sandık başına gitti. Seçimlerin sonucu olarak 4 Haziran 1992'de Kürdistan Ulusal Meclisi Erbil'de ilk oturumunu gerçekleştirerek, çalışmalarına başladı.

Hiç kuşkusuz, dünyanın birçok yöresinde seçimler yapılmakta ve bunlara ilişkin Kürdistan basını da dahil olmak üzere çeşitli yorumlar yapılmakta, sonuçlarına ilişkin farklı düşünceler ileri sürülmektedir. Ancak, Güney Kürdistan'daki seçimlerin, gerek biz Kürdistanlılar açısından, gerekse bazı yanları ile daha geniş boyutlarda ortaya çıkardığı önemli sonuçlar vardır ve bu boyutların tüm yanları ile aydınlatılması büyük önem taşımaktadır.

Seçimler Kürdistan gibi, fiili bir savaş durumunun yaşandığı, bugüne kadar kendisi için bir muhtar bile seçme olanağına sahip olmamış Kürdistan halkı tarafından, parçalanmış hali devam eden ülkesinin sadece bir parçasında gerçekleşti. Seçimlerin yapıldığı Güney Kürdistan'ın 1/4'ü hala Irak - BAAS diktatörlüğünün denetimi altındadır. Alt yapı ve ulaşım, kitle iletişim araç ve olanakları büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Bu koşullarda, islami harekettan komünist partiye kadar yedi ayrı politik liste-parti'nin katılımı ile seçimler gerçekleşti. Dünyaya demokrasi dersi vermeye çalışan bir çok ülkede, devlette en küçük bir sosyal-siyasal huzursuzluk durumunda birçok demokratik hakların gasp edildiği, askıya alındığı, darbeler ile, seçilmiş parlamentoların kapatıldığı, anayasaların lağvedildiği bilinmektedir. Bu gerçek sadece dikkate alındığında bile seçim kararının alınmasından, bu kararın gerçekleştirilmesine kadar ki tüm siyasal sürecin Kürdistan halkı açısından siyasal önemi ve bu süreç ile dünyaya iletilen mesajın ve verilen dersin siyasal anlamı görülebilmektedir.

Güney Kürdistan halkı bizzat kendi ifadesi ile, kendi toplumuna kendisi tarafından seçilmiş siyasal-ulusal kurumlar ile şekil vermek için, kendi toplumunu bizzat yönetmek için, bu yönetimin gerekli yasama ve yürütme organlarını ulusal düzeyde seçmek için seçimlere katılmıştır. "Biz, dünyaya kendi kendimizi yönetme kapasitesine sahip olduğumuzu, bu seçimlerle de göstereceğiz." diyen yaşlı, genç, kadın, erkek seçmenlerin bu bilincinin sonucu olan Kürdistan Ulusal Meclisi ve bunun yaratacağı yenden ulusal yapılanma, "Kürtler kendi kendilerini yönetemez" düşüncesinin çeşitli biçimlerde ve düzeylerde ileri süren tüm kesimlere verilmiş net bir cevaptır.

Güney Kürdistan halkı bu net cevabı, Irak Kürdistan Cephesi'nin varlığında somutlanan siyasal irade birliği ile sağlayabildi. Bugün 36. paralelin çok güneyinde kalan bölgeler Irak Kürdistan Cephesi'nin denetiminde olmasına rağmen bu hattın kuzeyinde bulunan bazı bölgeler hala BAAS diktatörlüğün denetimindedir. Bu bile tek başına, Güney Kürdistan'da kurtarılmış bölgelerin asli güvencesinin bizzat Irak Kürdistan Cephesi'nin varlığında belirginleşen Güney Kürdistan halkının siyasal irade birliği ve ittifakı olduğunu göstermektedir. Bu irade birliği ve ittifakın, daha ileri kazanımların elde edebilmesinin de güven-

Vildan Tanrikulu, Başbakan Dr.Fuat MASUM ile

Foto; Berbang

cesi olduğunu akıldan çıkarmamak gerekiyor. BM çerçevesinde "müttefik güçlerin" varlığı ve koruması, ancak, bu durum ile bir anlam taşımaktadır. Güney Kürdistan'da bu siyasal irade birliği ve ittifaka rağmen hiçbir gücün hiçbir şeyi korumayacaklarını, korunmasına yardımcı olmayacaklarını bilmemiz gerekiyor. Bu bilinç, Kürdistanlıların, Güney Kürdistan'da elde edilmiş olan mevzilerin korunup geliştirilmesinde hangi görev ve sorumluluklar ile karşı karşıya olduklarının tespit edilmesinde büyük bir önem taşımaktadır.

Seçimlerin başarıyla sonuçlanması, parlamentonun açılışı ve hükümetin kuruluşu, Güney Kürdistan'ın uluslararası düzlemde

bugün kabul gören, ancak Kürt halkının siyasal istem ve iradesi ile uyum sağlamayan siyasal statüsünün değişmesine hala yol açmış değil. Bu durum Kürdistan sorununun, Kürt halkının ulusal demokratik haklarını elde etme sorununun bir siyasal statü sorunu olduğunu, ama tüm bölgeyi ilgilendiren bir siyasal statü sorunu olduğunu bir kez daha açıkça ortaya koymaktadır. Kürt halkına bugün verilen destek, Kürt halkının istem ve iradesine rağmen Irak'ın devlet olarak toprak bütünlüğünü koruma şartı ile yan yanadır. Bu şartın, Kürt halkının siyasal iradesi ile uyum sağlamadığını bilmek için kahin olmak gerekmiyor. Ancak, Kürt halkının siyasal istem ve iradesine uygun siya-

sal statülere destek ve kabul bulunması görevinin gündemden kalkmadığını ve bu görevin de her Kürdistanlı yurtseverin işi olduğunu gösteriyor.

Güney Kürdistan'da bugünkü durum Kürdistan halkının yakın tarihinde elde etmiş olduğu en önemli mevzidir. Bu durum sadece biçim olarak değil, muhteva olarak böyledir. Mahabad Kürt Cumhuriyeti veya 1970 otonomi antlaşması ile ortaya çıkan statükoların Güney Kürdistan'daki mevcut durum ile karşılaştırdığımızda (konuyu bu anlamı ile bu yazının kapsamı dışında tutuyorum) sorun daha iyi anlaşılabilir. Kürdistan sorununun tüm bölgeyi ilgilendiren bir siyasal harita, siyasal statü sorunu olduğu gerçeğini unutmadan, mevcut durumdan doğru ve gerekli dersler çıkarılabilir ve buna ilişkin görevler tespit edilebilir.

Güney Kürdistan'da ulusal demokratik hareketin Irak Kürdistan Cephesi içindeki birliğinin önemi bugün çok net olarak ortaya çıkmıştır. Kurulduğundan bugüne, hedefleri ve ilerleyişi konusunda çeşitli haklı ya da haksız eleştirilere maruz kalmasına rağmen, bugünkü sonucun böyle bir birlik olmadan elde edilemeyeceği çok açık ortaya çıkmıştır. Bu birliğin korunmasının aynı zamanda geleceğin de güvencesi olduğu bizzat günlük gelişmeler ile ortaya çıkmaktadır. Sorunun bir yanı budur. Diğer yanı ise bu birlik, Kürdistan toplumunun farklı çıkarları barındıran bir toplum olduğu gerçeğini ve bu farklılıkların da ayrı siyasal perspektiflerde ve ayrı yapılarla şekillenmesinin doğallığını ortadan kaldırmamaktadır. Aksine, Cephe gerçeği bu doğallığın aynı zamanda başarı için, ulusal demokratik haklar için, ortak siyasal bir iradenin yaratılmasında gereklilik olduğunu da ortaya çıkarmıştır.

Önemli derslerden biri de, bütün siyasal, sosyal, kültürel yapıları sömürgeci yapı ile birleştirmeye çalışılan Kürdistan toplumunun ulusal kurtuluş mücadelesi sürecinin, aynı zamanda Kürdistan toplumuna özgü bağımsız (en başta siyasal olmak üzere) ulusal - toplumsal kurumlar yaratma süreci olduğu, olması gerektiği gerçeğinin her gün Güney Kürdistan'da yaşanmasıdır. İktidarı almak bir iştir. İktidarı paylaşabilme cesareti ve kapasitesini gösterebilmek bir diğer iştir. Ancak işler bununla bitmiyor. İktidarı sürdürülebilmek, iktidar olmanın toplumsal gereklerini yerine getirebilmek gerekiyor. "Ben açlığa, yoksulluğa, evsizliğe dayanırım, ama kendi ülkemin bizler tarafından yönetilmesini istiyorum." diyen milyonlarca Kürt insanının fedakarlık ve tahammülüne saygılı olabilecek, ama bunun da sınırsız olamayacağını görebilecek bir iktidar olmak gerekiyor.

Kürdistan'ın diğer parçalarında ulusal demokratik hareket bu sorunları görebildiği ölçüde, kendi arayışlarına duygulardan öte yaklaşımlar getirebilir. Bu durum aynı zamanda Güney Kürdistan'da yapılmamış olanların da yapılabilmesini sonuçlandırabilir. Ülkemizin her parçasında yaşanan deneyimlerin bir kez daha tekrar edilmemesi kapasitesini bir diğer parçada gösterebiliriz. Bunu yapabildiğimiz ölçüde, Güney Kürdistan'da halkımızın mücadelesi, fedakarlığı, siyasi irade birliği ve ittifakı ile yaratılmış olan değer, kurum ve mevzilerin korunup geliştirilmesinde görevlerimizi de yerine getirebilmiş oluruz.

Vildan TANRIKULU

Irak bayrağı meclisten indirildi

●● Güney Kürdistan Ulusal Meclisi'nin açıldığı ilk günler, Meclis binasında bulunan Irak bayrağı, YNK ve KDP milletvekillerinin oybirliği ile aldıkları karar sonucu Meclis'ten indirildi.

Stockholm • ANK

Güney Kürdistan Ulusal Meclis binasında bulunan Irak bayrağı Meclis'te yapılan oylama sonucu kaldırıldı. İlk oturumunu 4 Haziran tarihinde yaparak, en yaşlı üye tarafından açılan Meclis'te yemin töreni ve iç tüzük tartışmalarından sonra ele alınan ilk konulardan biri Meclis binasında bulunan Irak bayrağının kaldırılması oldu.

Yıllarca Irak rejiminin oluşturduğu sahte Otonomi Meclisi'nin kullandığı binada toplanan Güney Kürdistan Ulusal Meclisi'ne YNK listesinden milletvekili seçilen Salar İsmail gazetemiz *Kurdistan Press*'e yaptığı ziyareti sırasında, Irak bayrağının kaldırılması kararı ile ilgili soruyu şöyle cevapladı:

"Açılışın yapıldığı ilk günler Meclis'te Irak bayrağı hala duruyordu. Bu bina daha önce sahte Otonomi Meclisi'nin binası idi. Irak bayrağının Meclis'te bulunması bizi rahatsız ediyordu. Meclis'in açıldığı ilk gün ve ardından yapılan bir kaç oturumda bu konuyu gündemleştirmeye fırsat doğmadı. İç Tüzük ve Meclis Komisyonları ile ilgili konuları görüştüğümüzde, konuyu gündemleştirmeye fırsat doğdu. Biz, 'Bu bayrak kaldırılmalıdır. Bu parlamento Kürdistan'da gerçekleşen halk ayaklanması ve uluslararası koşulların etkisi ile demokratik bir ortamda yapılan seçimler sonucu oluşmuştur. Bu bayrak Kürt halkını temsil etmediği gibi, diktatörlük rejiminin de sembolüdür. Bu nedenden dolayı kaldırılmadık' dedik. Bu gerekçeler doğrultusunda YNK ve KDP milletvekillerinin tümü Meclis binasından Irak bayrağının kaldırılması yönünde oybirliği ile karara vardılar. Irak bayrağı bu karar doğrultusunda Kürdistan Ulusal Meclisi binasından indirildi"

Kürtler tarihi sınavla karşı karşıya

• Ezîz AZAD •

Bazı zaman dilimleri var ki insanda kendini tekrar ettiği duygusu yaratıyor. Aslında hiçbir şey aynıyla tekerür etmez. Herşey değişme halindedir. Sosyal ve politik gelişmeler de. Ama olaylar arasında benzerlikler olabiliyor. Böylesi dönemleri iyi kavrayabilmek, geçmişte yaşanmış olaylarla güncel gelişmeler arasındaki benzerlikleri doğru saptayabilmek için tarih bilgisi önemlidir.

Yüzyılımız iki Dünya Savaşı'na, bir de yarım yüzyıl süren Soğuk Savaş'a tanık oldu. I. ve II. Dünya Savaşı'nda silahlar patladı, milyonlarca insan can verdi, sakat kaldı; ülkeler fethedildi, yakıldı, yıkıldı. I. ve II. Dünya Savaşları tarihleriyle, yaşadığı coğrafyayla biliniyor.

Soğuk Savaş, ben bunu silahların patlamadığı "Üçüncü Dünya Savaşı" olarak adlandırıyorum. Bu savaş, tam 45 yıl sürdü ve bütün dünya bu muharebenin meydanı durumundaydı. Soğuk Savaş, ekonomik, teknolojik, ideolojik ve kültürel; özce yaşamın her alanında amansızca sürdü.

"Üçüncü Dünya Savaşı"nda devler arasında silahlar, özellikle insanlığın hep korkusunu yaşadığı nükleer silahlar patlamadı. Ama kapsamı; dünyanın ekonomik, politik, sosyal gidişatını etkileme gücü bakımından bu savaş da, insanlığı, aynen I. ve II. Dünya Savaşı sonuçları kadar derinden etkiledi, etkilemeye devam ediyor.

Bu savaşta yenen ve yenilenin nitelikleri, tarafların yaptıkları savaş hataları yazımızın çerçevesi dışındadır. Sol güçler, bunu, Reel Sosyalizm değerlendirmesini yaparak, teorik ve pratik sonuçlar çıkarmaya çalışıyorlar. Sağ güçler de, sonuçları kendileri bakımından istikrarlı hale getirmenin çabasıdadırlar. Dünya, şu anda bu düzenlemenin iç çekişmelerine sahne olmaktadır. Bu, kendini daha çok bölgesel çatışmalar biçiminde dışa vuruyor. Olayların yaşandığı, herkesin dikkatlerini yönelttiği çatışma bölgeleri, eski Yugoslavya, eski SSCB ve Ortadoğu'dur. Bu bölgelerde belli bir durulma sağlandıktan sonra çatışmalar dünyanın diğer bölgelerine kayabilir.

Bu süreçte "Büyükler", çıkarlarına uygun düzenlemeler yapmaya çalışırken, "Küçükler" de pastadan daha irice dilim kazanmanın çabasını güdüyorlar. Ezilen halklar ise meşru haklarını elde etmenin dışı dış mücadelesini sürdürüyorlar.

Tam bu noktada, olup bitenlerin kendini tekrar eden olaylar olduğu hissi doğuyor insanda. Bu filmi daha önce görmüşünüz gibi geliyor. Güncel gelişmelerle tarihi olayların benzerlikleri burada kendini açığa vuruyor. Filmi geriye çevirdiğimizde benzerlikleri görebiliyoruz.

I. Dünya Savaşı sonuçlanmış, Mondros Mütarekesi imzalanmıştır. Yenilen Almanya, Avusturya ve Osmanlı İmparatorluğu toprakları üzerinde savaşçı kazanların lehine düzenlemelere geçilmiştir. "Büyükler" ellerinde cetvel, Ortadoğu haritasını çiziyorlar. Anadolu politik coğrafyasıyla ilgili Sevr Antlaşması masada duruyor. Kürtler, Şerif Paşa başkanlığında Paris Konferansı'na çağırılmış. Kürtlerde ulusal haklarına kavuşacakları umudu var*.

Sonra Lozan geliyor. Kemalistlerin entri-

kalaları, Kürtlerin politik ve diplomatik yetersizlikleri sonucu, Sevr'deki sınırlı haklar da yok ediliyor. Daha sonra bilinen kanlı ve karanlık dönem... Güney Kürdistan'da da önce M. Berzenci kuvvetleri vurulmuş, sonra da Kürt milli önderi Hindistan'a sürülmüştür. Bu tarih kesitinde, Kürtlerin defteri dürrülmüş, Kürt sorunu rafa kaldırılmış ve "Büyükler" tercihlerini bölge devletlerinden yana yapmışlardır. Böylece yüz yılın başındaki dönemeci, Kürtler eli boş arkalarında bıraktılar.

Yıl 1939... Hitler Almanyası sınırları geçiyor ve dünyada II. Büyük Savaş başlıyor.

Kemalistler, dünyanın sessizliğinden yararlanarak II. Dünya Savaşı başlangıcına kadar ki tüm Kürt ayaklanmalarını hunharca bastırmıştır. Kürtlerin teprenecek halleri yok. Büyük bir sessizlik hüküm sürüyor. Güney Kürtleri de İngilizlerin fiili desteğindeki Irak monarşisi karşısında pek bir şey yapamıyor. Önderleri Süleymaniye'de zorunlu ikamete tabi tutuluyor. Dünya İngilizlerin etkisinde. Milletler Cemiyeti, İngilizlerin dünya hakimiyetini yöneten bir merkez durumunda adeta.

Tarih bu kez doğudan bir kapı aralıyor. Sovyet ordusu, İngilizlere karşı Güney sınırlarını güvenliğe almak için İran'a girer. Bu olayla birlikte Azeriler ve Kürtler yararına bir konjüktür doğar. Ve 1946'da Mahabad Kürt Cumhuriyeti filizleniyor. Geç çıkmış bir filizdi. Yalta -

Potsdam - Tahran Üçgeni arasına sıkışıp kalıyor bu filiz ve gelişmiyor. Stalin, Churchill ve Rosevelt'le anlaşmaya varınca, Sovyet ordusu geri çekildi. Ve çok kısa bir süre sonra, Cumhuriyetin önderleri darağaçlarında şehitler kervanına katıldılar. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Süleymaniye'de sürgünde bulunan Kürt milli önderlerinden Mustafa Barzani, savaşın yarattığı yeni konjüktürden yararlanılabileceği düşüncesiyle 1944 yılında kaçtı ve bir süre sonra da beraberindeki silahlı kişilerle birlikte Mahabad Kürt Cumhuriyeti'ne tabi oldu. Cumhuriyetin Genel Kurmay Başkanı olarak görevlendirildi. Cumhuriyetin yıkılmasından sonra Barzani, "uzun yürüyüş" le yanındakilerle birlikte Sovyetler Birliğine iltica etti. 1958'e kadar mültecilik koşulları devam etti. 1946 - 1958 arasında tüm Kürdistan parçalarında Kürt hareketi iyice ezilmiş, halsiz duruma düşürülmüştü.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında da, Kürtler hiçbir hak elde edemediler. Yine kanları aktı, değerli önderleri, aydınları kurşunlandı, darağaçlarında sallandırıldı. "Büyükler" in tercihi yeniden bölge devletlerinden; diğer bir deyişle bölgenin "Küçük" lerinden yana oldu. Kürtler bu tarih dönemecini de elleri boş arkalarında bıraktılar. "Büyükler" dünya sistemleri haline geldi. Bölgenin "Küçük" leri gerçek devletlere benzemeye başladılar. Kürtlerin payına ise, sürgün, darağacı, zulüm ve kölelik düştü.

Şimdi yeni bir tarihi dönemecteyiz. Evet, 1990'dan bu yana yeniden tarih yapılıyor.

Köşe taşları konuluyor. Temeller atılıyor. Yine benzer olaylar yaşanıyor. Konferanslar, zirveler, anlaşmalar, işbirlikleri... Reykjavik'le başladı, Malta, Paris, Brüksel devam ediyor. Ortadoğu Konferansı da Madrid'de başladı; Waşington - Moskova mekiğinden sonra bir ara yavaşladı; ama İsrail'deki son seçimlerle birlikte yeniden hızlanacağı benziyor. Konferans ve işbirliklerine bir de, merkezinde Türkiye'nin bulunduğu "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Anlaşması" eklendi. Herkes birbiriyle izdivaca giriyor; dostluk kuruyor; ayağının yerini yapmaya çalışıyor.

"Büyükler", Ortadoğu ve Hazar Denizi petrolünü, Orta Asya zenginliklerini, Adriyatik denizine açılan Yugoslavya gibi stratejik bölgeleri güvenceye alacak politik düzenlemelerle uğraşırken, "Küçük" lerin ise bazıları büyümeye çalışıyor; bazıları da bu kaygan zeminden zarar görmemeye çaba gösteriyor. Bu arada herkes bir "Büyük" te bu "bulutlu hava" dan yararlanmaya, kendini güçlendirmeye çalışıyor.

90'lı yılların bedelini Kürtler de çok ağır ödedi. Güney'de, Kuzey'de, Doğu'da 60'lı yıllardan buyana binlerce yurtseverin canına, malına mal olan bir mücadele sözkonusudur. Kanlı yürüyüşümüzde Halepçe Katliamı, 1991 Güney soykırımı, Kuzey'de günde 30 - 40 yurtseverin canına mal olan Özel Tim ve Kontrgerilla katliamları var. Doğu Kürdistan'da, Mollalar rejiminin, Kürt halkının değerli evladı Dr. Qasimlo Cinayeti'ne kadar uzanan binlerce şehidinin kanı var.

Bu hassas dönemde Kürt örgütlerinin ilişkileri nasıldır?

Güney Kürdistan yurtsever güçleri dışındaki, Kürt hareketi alabildiğine dağınıktır. Halk yığınlarının ve uluslararası güçlere güven veren birliklerden, ulusal düzeyde temsil gücüne sahip örgütlerden yoksundurlar. Tek tek kendilerini güçlü gören örgütlerimiz, partilerimiz var. Bunların bazıları, örneğin Kuzey'de PKK önemli bir güce ulaşmıştır. Ancak PKK'nın, şu dönem kendisi dışındaki yurtsever güçlerin kabulenebileceği, dünyanın meşru sayıp destekleyeceği, Kürt ulusu için önerdiği bir Ulusal Konsepti yoktur. PKK, kendisini Kürt halkının tek temsilcisi görüyor. Kendi dışındaki tüm yurtsever güçleri, onun direk veya dolaylı örgüt-

sel güdümlülüğünü kabul etmeyen her gücü, "hain" ve "işbirlikçi" ilan etmiştir. Kendisi dışında her türlü etkinlik bozgunculuktur; Kürt hareketine karşı hıyanettir.

PKK'nın Kürt ulusal demokratik hareketine önerdiği ulusal politika ve örgütlenme özce:

Tek lider, tek parti, PKK güdümünde tek cephe, tek ordu, tek legal parti, tek kültür kurumu, tek tip yayıncılık 'tır. PKK'nın kendi dışındaki güçlere bakış tarzı, diğer yurtsever güçlerin faaliyetlerini karalama ve bazen engelleme çabası, maalesef bu tekçi anlayıştan kaynaklanıyor. Bu anlayış ne Kürt hareketine, ne de PKK'ya yarar getirir.

Güney Kürdistan'da Kürt tarihinin ilk seçimi yapılır; ülkemizin bu parçasını temsil eden meşru bir ulusal organ oluşur, dünyanın tüm demokratik güçleri -sosyalistinden, yeşilcisine, sosyal demokratına herkes- seçimi, sonuçlarını selamlar; bunun Kürt halkının kendi kaderini tayin etme yolunda önemli bir köşe taşı olduğu değerlendirilir. PKK'lı arkadaşlarımız, seçimi "hainlerin bir hıyaneti"; "Kürt halkına hiçbir şey getirmeyecek boş bir oyun" olarak değerlendirebilir. Bu tür tutumlara anlam vermek doğrusu güç!

PKK'nın tekçi tutumunu eleştirirken, onun dışındaki yurtsever güçlerin önerilerine koydukları projeleri hayata geçirememeleri ve atıl kalmalarının da PKK'nın anlayışına güç kazandırdığını vurgulamak gerekir. Mezopotamya Kültür Merkezi'nin bir türlü faaliyete geçememesi, Rojname'nin çıkarılmaması, Ulusal Konferans toplama çabalarının kesintiye uğraması vb. girişimler bunlardan birkaç örnek. Bu faaliyetler kararlılıkla sürdürülebilseydi, çok sesli bir gelişmeye katkıda bulunulabileceği gibi, belki de PKK da içinde olmak üzere Kuzey Kürdistan yurtsever güçleri arasında olumlu bir diyalog ortamının oluşmasına da katkıda bulunulmuş olurdu.

Buradan sözü şu nazik dönemi Kürtler yararına nasıl değerlendirebiliriz getirmek istiyorum.

Hemen aklıma, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kürdistan Teali Cemiyeti içinde meydana gelen tartışmalar geliyor. KTC üye ve yöneticileri, iki ayrı görüşten hangisinin "vatan hıyaneti" olduğuna kanaat getirmeye çabalarken tarih ve kemalist geldi onları sollayıp geçti. Kemalist devlet kuruldu. Her iki görüşü de savunan KTC üye ve yöneticileri ya terk-i vatan edip kaçtılar ya da zamanı geldikçe ipi boyladılar. Kemalist iktidar, Kürtlük davasını sürdürdükçe hiçbir zaman, "Seyid Abdulkadir bağımsız Kürdistan istemiyordu" diye ayırım yapmadı ve onu da fırsatını bulduğunda ipe gönderdi.

Bu zorlukları aşabilmenin yegane koşulu, Kuzey Kürdistan yurtsever güçlerinin bir Ulusal Temsilcilik bünyesinde birliğini sağlamaktır. Zordur, ama kurtuluş için olmazsa olmaz bir koşuldur. Bunun için öncelikle, ulusal güçler arasında düşmanlığı yok edecek, onun önüne set çekecek yurtsever güçler arasında bir ilişki ağı geliştirmek ve diyalog ortamı yaratmak gerekir.

Daha az kan dökülmesi için, Kürt ve Türk halkları arasında düşmanlığın daha fazla derinleşmemesi için, Kürt halkının meşru haklarına daha sancısız kavuşabilmesi için sorumluluk duyan her Kürt, öncelikle Kürt yurtsever örgütleri arasında diyalog ve işbirliğinin oluşması yönünde etkisi kullanmalı, kendisini buna görevli hissetmelidir.

(*Daha geniş bilgi için Kürdistan Teali Cemiyeti, İsmail Göldaş, Doz Yay. s.155-187

“Arada bir aynaya bakınız!”

SAYIN MAHMUT BAKSI
Kurdistan Press adlı gazetenin Haziran ayı sayısında yayınlanan “KURDİ-TÜRKİ” başlıklı yazınızla tanıdım sizi. Gazetenin elime geçişi tamamiyle bir rastlantı idi. Konuk olduğum bir ahbabımın evinde karşılaştım. Başlığı ilgimi çektiği için sizin yazınızı rastlantıyla karışık okudum. Yürüttüğünüz mantık ilgimi çekti. Bir, iki kez okudum. Anlamaya çalıştım ne demek istediğinizi...

Sizi tanıımıyordum. Bu yazınızı okuduktan sonra hakkınızda orada bulunanlardan bilgi edindim. 1970 yılında ülkeyi terk etmişsiniz. Yayınladığınız *Mezra Botan* isimli hikayenizden dolayı takibe uğrayacağınız korkusuyla birden kopuvermişsiniz Kürdistan’dan. Oğünden beri de Avrupa’dasınız. Bir kaç kez af çıkmasına ve hakkınızda bir tatbikatın sürdürülmesinin olanaksızlaşmasına karşın dönmemişsiniz ülkenize... Hapis olma korkusundan, belki de rahat yaşayamamak korkusundan olacak. Dönmemişsiniz sevdiğinizinize, çok sevdiğiniz ülkenizden çok iraklarda, gurbette yaşamayı yeğlemişsiniz. Eh! Bir gerçektir uzaklardan davulun sesi hoşgeldiği gibi, kahramanlık da daha kolay ve daha ucuzdur...

Elbetteki özlemlerinizi olmuştur ülkeye, ülkedeki dostlarınız da sizi zorlamıştır dönmeye. Hiç kimse diyemez ki, *Mahmut Baksi*’nin yüreğinde ülkesinin askeri işgalden arındırılmasına ve Kürt halkının özgür olmasına istek yoktur ve bu özlem ülkesinin işgal edenlere karşı kinle yoğrulmuş korlaşmamıştır tüm sıcaklığıyla. Sizi anlatanlar böyle söylüyorlar...

Haklısınız. Yıllardır Kürt halkı kendi öz dili ile konuşamama sıkıntısını çekiyordu. Kendi dili ile okuma, yazma hakkından yoksundu. Şarkılarını kendi dili ile öz içtenliğinde söyleyemiyordu özgürce. Tepemiyordu meydanlarda coşkusuyla govendini. Kendi dili ile bağırıyordu, dinletemiyordu ulusal istemlerini. Yaşatamıyor da özdenliğince kültürünü ve törelerini. Bu çapta acılı idi otuz milyon Kürdün yüreği. Tabii sizin de...

Bugün değişti koşullar. Değişmedi de değişti diyorlar. Birilerine değişim dost bağlamında gerçekçi geliyor. Birilerine göre de görünümüdür ve zorlamadır... Oyle ya, bugün Kürtler Kürdistan’da ve Türklerin en büyük şehirlisinde kendi dilleriyle konuşuyor ve düşünlerinde şarkılarını ve govendlerini sergiliyorlar bir ölçüde. Kürtçe gazete de çıktı. hem de bir kaç tane... *Mezopotamya Kültür Derneği* kuruldu. Kürtçe dil öğretimi yapılıyor dernek bünyesinde. *Kürt Enstitüsü* de açıldı. Hem de tabelası ile. Yakında üniversitelerde kürdoloji öğretimi gelir gündeme. Anayasa ve

yasalara bağlantılı değil, hoşgörü kapsamında...

Doğru olan; bu kuruluşların başında Kürt aydınlarının yer almasıdır. Sizin gibi aydınların... Yazınızda bu açıdan belirlediklerinize hak vermemek elde değil. Yanlışlıklar yapılmış. Ayıp değil mi? Yaşamını en olgun dönemini, 2/3 bölümünü cezaevlerinde geçiren, işkenceden her türlü maddi ve manevi baskıdan rahatsızlık duymadan *inkar edilen Kürt halkının* dili, kültürü ve bütün ulusal misyonları ile varlığını Türk devletine ve onun mahkemelerine karşı en bilinçli bir biçimde savunan, ulusal haklarının istenmesini ve bu hususta verilen mücadelenin haklılığını korkusuzca vurgulayan, gücü yettiğince bilimsel temelde Kürt halkının yanında yer alan, “Türk olan” *İsmail Beşikçi* Kürt Enstitüsü’nün başına getirilsin. Doğru olmaz elbette. Sizler ve diğer yaşamını Avrupa’da geçiren Kürt dili uzmanları, bilim adamları, tarihçileri, cirokçuları, romancıları, gazetecileri dururken... *Vay li min!*

Ama neylesinler ki hepiniz dışardasınız. Kürt dili, tarihi, edebiyatı üzerine söz sahibi olan Kürt aydınları hepsi dışarda. Hiçbirisinin gelmeye niyeti yok. Bugüne dek de düşünmediler dönmeyi. Ve Türk devletine karşı Kürt halkının ulusal - demokratik taleplerini savunmayı ve bu uğurda kavgayı... Dönerseniz ve bundan böyle tehlikelerle boğuşmayı ve sevişmeyi isterseniz, niye olmasın? Elbette sizi getirirler veya diğer birini... Kürt olan bir Kürt aydınını getirirler tüm kurumların başına neden olmasın; sizler geçersiniz Enstitü’nün başına, İsmail Beşikçi değil. *Yeni Ülke*’nin basın danışma ve başyazarı *Yahç Küçük* değil de *Mahmut Baksi* veya *Orhan Kotan* olur (!) Bu görevleri sizler dururken, “Kürt”tür diye, *Kamuran İnan* gibi beylere verecek değiller ya!..

Biraz insafli olmak gerek. Lütfen arada bir aynaya bakınız...

Şükriye SEPİK
Berlin

HOZAN ŞAHİN
WUY DAÊ LEMİN

BİRİNCİ KASETİ ÇIKTI!

Kürt müziğine saygı!

KUZEY KÜRDİSTAN’DA KÜRT MÜZİĞİNDE “yeni” aşama başlamıştır. Ünlü Jön Türkler’den Namık Kemal bir taşlamasında şöyle der:

“Edepsizlikte tekleriz
Kimi görsek etekleriz
Haktan da yardım bekleriz
Ne utanmaz köpekleriz,,

Bu taşlama kendisini Kürt ozanı ve sanatçısı sayan bazıları için tam uygundur. Bu uygun olarak birkaç isim sayabiliriz. *Mehmet Öndül*, *Alev Deniz*, *Mehmet Şah*, *İbrahim Tatlıses* vb. kişiler.

Mehmet Öndül güya kürtçe söylüyor, fakat bütün türkülerin başına veya sonuna bir veya iki kelime kürtçe koyup, Kürt müziği ve türküsü olarak halka satıyor. Bir şarkısında sadece “*Serhildan jîyane, berxwedan jîyane*” diyor ve duygu sömürsü yapıyor. Müziği de büyük halk ozanları Şivan ve Baran’dan alıyor. Fakat kasette söz ve müzik M.Öndül diye yazıyor. Bu da yetmiyormuş gibi kasetine de kürtçe isim koyuyor, “Zozan”.

Aynı durum Alev Deniz, Mehmet Şah ve bir dizi başka, sözde sanatçıların kasetlerinde de mevcuttur. Peki sormak lazım, kasete kürtçe isim koymak, söz ve müziği başkasından çalmak, şarkıyı kürtçe söyleyip, sonuna iki kelime kürtçe ekleyip eklemek ve şarkıların orijinalitesini bozup, kürtçeleştirmek, ayrıca halkı duygusal ve kültürel olarak sömürmek, edepsizlik değil de nedir?

Bu gibi mahluklar, Kürt kültürünü tahrip edip, yozlaştırıyorlar. Peki bunlar neden aşağılık komplesine katılıyorlar? Her halkın müziği şüphesiz değerlidir. İnsan kendi kültürü ile gurur duyup övünmelidir. Eğer o gerici değilse. Ayrıca Türk kültürü gibi çalıntı da değilse. Ben şahsen hiçbir halkın müziğinde böyle bir olay görmedim. Türkler bile kendi müziklerinde pek yabancı dil kullanmıyorlar. Hiç bir Türk sanatçısı kalkıp bir kıta kürtçe ve bir mısra kürtçe söyleyip onu Türk müziği diye kendi

halkına satmamıştır. Bunu Araplar ve Farslar da yapmamışlardır. Fakat Kürtler bunu çok yaygın bir biçimde yapmışlardır ve yapmaya devam ediyorlar. Bundan dolaydır ki, bu gibi türeme sanatçılar kesinlikle eleştirilmelidirler, gerektiğinde de teşhir edilmelidirler.

Ayrıca aşağıdaki sanatçıları da uyarmakta yarar var. Kadri Karagöz, Tekin Karadağ ve Gani Nar da başaramadıkları bir şeyi yüzlerine gözlerine buluşturmasınlar. Bir sanatçı şarkı veya türküyü desinler diye söylememelidir. Eğer dili dönmüyorsa, bir şiveyi telafuz edemiyorsa, o dilde şarkı, kürtü söyleyip kendisini komik duruma düşürmemelidir.

Örneğin Gani Nar ve Fırat Başkale zazaca bir kürtü olan “*Fadikê*”’yi söylerken hem orijinalitesini bozuyorlar, hem de türkünün özelliğini kaybettiriyorlar. Bu da iyi bir olay değil. Bu arkadaşlar bir iş yaparken, onu çok iyi kavramalı ve iyi bir şekilde yapmaya özen göstermelidirler. Tekin Karadağ türkülerinde kürtçeye çok kürtçe sözcük katıyor, bundan uzak durmalıdır. Kadri Karagöz kürtçe orjinal türkülerin sözlerini değiştiriyor. Galiba bir yerlerden korkuyor. Şiyar Munzur da kürtü söyleyip, kürtçe konuşmalar yapıyor. Ve kendisine ait olmayan türkülerin isimlerini değiştiriyor. Ne bestecisinin ne de derleyicisinin ismini kullanmıyor. “*Derê laçî*” destanı buna bir örnektir. Bir halk türküsünde “*Sûkê Erzinganî*” yerine “*Sûka Baxdadî*” diyor. Acaba Bağdat’ı çok mu seviyor?

Bugün varolan türeme sanatçılara sözümüz şudur: Haddinizi bilin! Kendi dilinizde ve müziğinizden utanmayın. Onları söylerken korkmayın, çekinmeyin. Ayrıca onları asimileye uğratmayın. Eğer bunları yapmıyorsanız kendinizi Kürt sanatçısı diye lanse etmeyin.

Bu yazı bugün var olan ve ileride gelecek olan sanatçılara uyarı olsun. Herşey kendi doğallığıyla daha iyi ve güzeldir.

Hemedê MAMÊKİZ

Kazım ASLAN
31.1.1938 — 10.1.1991
Dersim — Trauschtein

Sevgili Kazım Ağabey, Hep senin demokrat, yurtsever, devrimci ve insancıl özelliklerinin boşluğunu hissettik. Senin bu özelliklerini kendimize rehber edineceğiz. Seni unutmadık, unutmayacağız. Hep mücademizde yaşayacaksınız.

Münih, Landsuht, Trauschtein ve çevresindeki dostları adına
Dersimli Ali

Feryad Fazil Omar

**Kurdisch -
Deutsches
Wörterbuch**
(Kurmancî)
Ferhanga
Kurdî - Elmanî

Bestellung: Verlag für Wissenschaft und Bildung Amand Aglaster, Postfach 110368 Markgrafenstr.67, 1000 Berlin 61

KURDISTAN PRESS
rojnâmeya 15 rojên | 15 gûnlûk gazete

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 92 (2)
23 Juli 1992

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-6284743
Redaktion sekreterare
Cetin ÇEKO, 08-6282332
Tryckeri:
Dalarnas Tidningar AB

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: [46] 8 - 628 23 32
Telex: 131 42 ANK S
Telefax: 08 - 733 95 54
Postgiro: 4151269 - 0

ISSN 0283 — 4898

“SİZİ ÇOK SEVİYORUM, ÇÜNKÜ DÜŞLERİMİ SEVİYORUM”

„I love you Nelson Mandela!”

●● “Türkiye hükümetinin verdiği ‘Atatürk Barış Ödülü’nü almamakla yaşamınızdaki en iyi işlerden birini yaptığınızı size söyleyebilirim. Türk ve Kürt halklarının aldatılmalarına izin vermediniz. Size çok teşekkür ederim.”

●● “Ben burada diplomasinin diliyle konuşmuyorum. Halktan biri olarak, halkın diliyle konuşuyorum ve sizi bütün kalbim ile seviyorum! Siz, tüm haksızlıklara karşı özgürlük savaşımının simgesisiniz. Sizi bu nedenle seviyorum.”

Yusuf KÜPELİ

MAYIS 1992’NİN İKİNCİ YARISINDA Nelson Mandela Stockholm’de idi. Mandela, Güney Afrika’nın sözde değil, yaşamda demokratikleşinceye dek yaptırımların sürdürülmesini istemek için gelmişti.

Dış İşleri Bakanlığı 21 Mayıs günü, İsveçli tüm demokratik örgütlerin temsilcileri ile Nelson Mandela arasında bir toplantı örgütledi. Toplantı, Dış İşleri Bakanlığı’na bağlı Dış Yardım Örgütü SIDA’nın salonlarından birinde oldu. Her örgütten bir kişi katıldı. Katılacak olanların isimleri önceden Bakanlığa bildirildi. Mandela ile halktan kişiler arasında canlı bir ilişkinin kurulması amaçlanmıştı.

İsveç Barış Komitesi adına toplantıya ben katıldım. Toplantının konuşma dili İngilizce idi. Salonda çoğunluğu bayan olmak üzere 50’ye yakın insan toplanmıştı. Sanı-

Yusuf Küpeli, İsveç Barış Komitesi adına toplantıya katıldı.

yorum aralarındaki yabancı kökenli tek kişi bendim. Anlaşılan toplantıya, 50 kadar İsveç demokratik örgütü temsilcisi gelmişti.

N. Mandela kalabalık bir ANC gurubu ile toplantı salonuna girdi. Hiç de 73 yaşında göstermiyordu ve ömrünün 27 yılını, ırkçıların cezaevlerinde ağır koşullarda geçirmişe benzemiyordu. Ömrünün 27 yılını çok ağır koşullarda, özellikle ilk on yıl çok ağır işler yaparak geçiren bu insan, en

İsveç demokratik örgütlerinin Nelson Mandela ile toplantısı

Foto: Y.Küpeli

fazla 50 yaşlarındaki biri kadar dinç ve zeki idi. Söylenen herşeyi anında kavıyor, zekice, espirili, son derece mantıklı cevaplar veriyordu. Zaman zaman yüzüne yayılan çocukça saf gülümseme, yüreğinin temizliğini, onun ne kadar iyi bir insan olduğunu gösteriyordu.

Önce, ANC, savaşmaları, son durum hakkında kısaca bilgiler verdi. Arkadan suallere geçildi. Bu arada ben de söz aldım. Soru sormayacaktım. Neler söyleyeceğimi çok önceden kafamda belirlemişti zaten.

Mikrofonu aldığım zaman, oradaki tek yabancı olmam nedeniyle ilginin birden arttığını hissettim. Soru sormayacağımı, konuşacağımı söyledim ve aynen aşağıdaki gibi konuştum.

“Adım Yusuf Küpeli. İsveç Barış Komitesi’ni temsil ediyorum. İsveç Barış Komitesi buraya beni yoladığı için çok mutluyum. Anlamış olacağınız gibi İsveç asıllı değilim. İsveç vatandaşıyım, fakat Türkiye’den geliyorum.

Kendimden söz etmek istemiyorum. Yalnız, işkencenin, cezaevinin ne anlama geldiğini bildiğimi söylemeliyim. Türkiye’de olan herşeyi, Kürt halkına yapılanları biliyorum. Türkiye hükümetinin verdiği ‘Atatürk Barış Ödülü’nü almamakla yaşamınızdaki en iyi işlerden birini yaptığınızı size söyleyebilirim. Türk ve Kürt halklarını aldatılmalarına izin vermediniz. Size çok

teşekkür ederim. Onlar isminizi kullanmak, tüm dünyahalklarını aldatmak istediler. İsminizi onlara kullanmadığımız için size çok teşekkür ederim.”

“I Love you! (Sizi seviyorum!)”

Özellikle karşı cinse söylenen ve derin bir sevgi, aşk ifade eden bu söz ağzımdan büyük bir heyecanla dökülünce, hafif kırdamalar oldu.

“Ben burada diplomasinin diliyle konuşmuyorum. Halktan biri olarak halkın diliyle konuşuyorum ve sizi bütün kalbimle seviyorum! (I Love you with whole my heart!) Siz tüm haksızlıklara karşı savaşımın, özgürlük savaşımının simgesisiniz. Sizi bu nedenle seviyorum. Sizi seviyorum, çünkü halkınızı, örgütünüzü, savaşımınızı seviyorum. Sizi çok seviyorum, çünkü düşlerimi seviyorum!”

Salondaki hava birden değişmiş, insanlar gerilime sürüklenmişler, canlanmışlardı. Birden yoğun alkış başladı. Afrikalılar, ANC temsilcileri, Nelson Mandela da alkışlıyorlardı. Mandela dışında alkışlanan tek kişi oluyordum. Daha sonra Mandela beni yanına çağırarak kişisel olarak konuşacaktı. Dinleyicilerin çoğu da konuşma için teşekkür edeceklerdi.

“Bay Mandela, son yıllarda gelişen bazı süreçler nedeniyle derin bir karamsarlığa sürüklenmişim. Fakat sizin Türkiye hükümetinin verdiği ödülü reddettiğinizi öğrenince, içim yeniden umutla doldu. De-

mek ki insanlık tümüyle ölmemiş, gerçek insanlar da yaşıyor (!) diye düşündüm. Sizi çok seviyorum, size çok teşekkür ederim!”

Konuşmam noktalanmıştı. Mikrofonu iade ederken küçük bir gösteri daha yaptım.

“Özür dilerim, unuttum, birşey daha söylemem lazım” diyerek mikrofonu geri aldım, daha doğrusu kaptım ve yanımdaki 19 Mayıs tarihli ‘Hürriyet’ gazetesini havaya kaldırarak salladım. Yeniden dikkatler üzerime yoğun-

laştı. Devam ettim. “Şimdi söyleyeceğim şeyler pek hoş şeyler değildir. Burada söylemek istemezdim, ama söylemek zorundayım. Bu gazetenin adı ‘Hürriyet’dir. Aslında hürriyetlere karşıdır. Türkiye’nin en büyük gazetesidir. Dagens Nyheter kadar, büyüktür. Burada, en başta, kocaman harflerle ‘Çirkin Afrikalı’ diye yazmaktadırlar. Şüphesiz bu sözler Nelson Mandela’yı incitmez, ama onların gerçek yüzlerini, mentalitelerini açığa çıkarır.” dedim ve gazeteyi ANC’nin adamlarına uzattım. Onlar da zaten gazeteyi almak istiyorlardı. En başta kocaman iri harflerle ‘Çirkin Afrikalı’ diye yazan ve altında kısa yalan bir haberle birlikte N. Mandela’nın kocaman bir resmi olan gazeteyi büyük bir merakla aldılar.

“Bunlar kendilerini liberal olarak tanııyorlar.” diye ekledim. Yeniden gülüşmeler ve alkışlar geldi. Vicdani görevimi tamamlamıştım. İçim rahat etmişti. Yerime oturdum. Toplantı bitince, Mandela’nın isteğine uyarak yanına gittim. Elimden tuttu ve benimle üç - dört dakika kadar bu durumda konuştu.

“Bizler, dünyanın neresinde olursa olsun insan hakları ihlallerine karşıyız. Bu nedenle ‘Atatürk Barış Ödülü’nü alamazdım. Bu tavrım kesinlikle Türk halkına karşı değildir. Bu tavrımın Atatürk’ün kişiliği ile de ilişkisi yoktur. Bunların böyle bilinmesini istiyorum.” diyordu özet olarak.